

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ**

**ΡΕΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
ΔΡΙΒΑΛΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΠΛΑΤΥΚΩΣΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2008

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ**

(υποβλήθηκε για έγκριση τον Μάιο 2008)

**ΡΕΤΣΗΣ ΔΗΜ.ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ (Α.Μ.8220)
ΔΡΙΒΑΛΙΑΡΗΣ ΝΙΚ.ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ (Α.Μ.6928)**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΠΛΑΤΥΚΩΣΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2008

Η πτυχιακή εργασία <<ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ>> αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό σύνταγμα και πως αυτό ενσωματώνεται και σε τι συμβάλει στην Ευρωπαϊκή ένωση. Το σύνταγμα είναι η νέα μεγάλη συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να την κάνουν πιο ισχυρή σε διεθνές επίπεδο και πιο αποτελεσματική στο εσωτερικό της, για να απλοποιήσουν τη λειτουργία της και να διευκρινίσουν τις αρμοδιότητές της. Με το Σύνταγμα η Ένωση θα μπορέσει να ξεπεράσει πιο εύκολα τις δυσκολίες που δημιουργεί το μέγεθός της. Οι πολίτες της θα γνωρίζουν τι είναι η Ένωση και τι μπορεί να κάνει. Οι αξίες του ευρωπαϊκού συνταγματος είναι ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ιδίως όσων ανήκουν σε μειονότητες. Κάθε κράτος της Ένωσης πρέπει να εφαρμόζει τις αξίες αυτές και η κοινωνία του πρέπει να χαρακτηρίζεται από πλουραλισμό, απαγόρευση διακρίσεων, αλληλεγγύη και ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Όποιο κράτος τις παραβιάζει δεν μπορεί να συμμετέχει στην Ένωση. Οι στόχοι είναι η πλήρη απασχόληση, η κοινωνική πρόοδος και το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Για να επιτευχθούν εγγυάται έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για τους πολίτες της και ελεύθερου ανταγωνισμού για την αγορά της. Το κείμενο συντάχθηκε από μια Συνέλευση που τη συγκρότησαν βουλευτές των εθνικών κοινοβουλίων και εκπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων όλων των κρατών μελών, βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αφού ακούστηκαν οι απόψεις των οργανώσεων των πολιτών. Η τελική επεξεργασία έγινε από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών και οι αρχηγοί των κρατών και των κυβερνήσεων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το υπέγραψαν στις 29 Οκτωβρίου 2004. Για να τεθεί σε ισχύ πρέπει να επικυρωθεί από κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά. Η επικύρωση θα γίνει είτε από τα εθνικά κοινοβούλια είτε με δημοψήφισμα ανάλογα με τη νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους. Το Σύνταγμα της Ευρώπης θα συνυπάρχει και θα αλληλοσυμπληρώνεται με τα εθνικά Συντάγματα. Ορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα λειτουργεί η Ένωση. Δίνει στην Ένωση μόνο τις εξουσίες εκείνες που της αναθέτουν τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, οι ευρωπαϊκοί νόμοι υπερισχύουν των εθνικών σε όλα τα κράτη της Ένωσης. Σύμφωνα με το Σύνταγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένωση πολιτών και κρατών που αποσκοπεί να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των πολιτών της. Κάθε υπήκοος κράτους μέλους είναι και πολίτης της Ένωσης. Όλοι έχουν δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής, μπορούν να ψηφίζουν και να εκλέγονται στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις δημοτικές εκλογές εκεί που κατοικούν, όλοι μπορούν να έχουν όταν βρίσκονται έξω από την Ένωση διπλωματική και προξενική προστασία από τις αρχές κάθε κράτους μέλους, όλοι μπορούν να υποβάλουν αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή. Πολίτες από διάφορα κράτη θα μπορούν με ένα εκατομμύριο υπογραφές να ζητούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει τη λήψη μέτρων σε ένα συγκεκριμένο τομέα. Πάνω απ' όλα όμως το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα δίνει στους πολίτες τα δικαιώματα που ορίζει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Αυτός ο χάρτης είναι η ασπίδα των πολιτών σε κάθε προσπάθεια παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων τους και των θεμελιωδών ελευθεριών τους. Προστατεύει την αξιοπρέπειά τους, τις ελευθερίες τους (τις προσωπικές, τις οικογενειακές, τις κοινωνικές, τις επαγγελματικές και εργασιακές, της σκέψης, της συνείδησης, της θρησκείας, της έκφρασης, της ιδιοκτησίας και του επιχειρείν), επιβάλλει την ισότητά τους απέναντι στον νόμο, την

ισότητα ανδρών και γυναικών, διαφυλάσσει την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία, προστατεύει την υγεία και τα δικαιώματα των ηλικιωμένων και των παιδιών.

Ο στόχος της πτυχιακής εργασίας <<ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΠΟΡΕΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ>> είναι να παρουσιάσει σε ένα αρκετά εκτενές πλαίσιο την ιστορική αναδρομή ως τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού συντάγματος. Ακόμα θέλει να μας αναδείξει τους στόχους και τις αξίες που διέπουν το σύνταγμα και τις παροχές του προς τους πολίτες της Ευρωπαϊκής ένωσης. Παράλληλα βλέπουμε τα θεσμικά όργανα που παίρνουν όλες τις αποφάσεις που αφορούν τις χώρες που εντάσσονται μέσα στην Ευρωπαϊκή ένωση. Τέλος η εργασία έχει ως γενικό στόχο να μας βάλει μέσα στο γενικό κλίμα της λάψης των αποφάσεων από τα αρμόδια όργανα. Ανακεφαλαιώνοντας ο σκοπός της εργασίας είναι να γνωρίσουμε τη πορεία και ολοκλήρωση του συντάγματος και να κατανοήσουμε όλες τις αρχές και τους στόχους του.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για να γίνει αυτή η πτυχιακή εργασία σχετικά με το Ευρωπαϊκό σύνταγμα και ένωση είναι η εκτενής διερεύνηση όλων των πτυχών σχετικά με την ιστορία για την δημιουργία του ευρωπαϊκού συντάγματος και όλων των υπόλοιπων πτυχών σχετικά με όλα όσα αφορούν το ευρωπαϊκό σύνταγμα. Αναλυτικότερα το ζήτημα ήταν να γίνει μια ειδική καταγραφή όσο το δυνατόν πιο εμπειριστωμένη πάνω στο Ευρωπαϊκό σύνταγμα η οποία θα καθιστά σαφές ότι θα αναλύει ακόμα και στον απλό αναγνώστη όλες τις απορίες πάνω στο θέμα αυτό. Όποτε μέσα από τη θεωρητική προσέγγιση που γίνεται προτιμήθηκε να γίνεται μια πιο πρακτική αναφορά πάνω στα άρθρα του συντάγματος και αναλυτική εξήγηση σε όσα αυτά αφορούν.

Τα θέματα που αναφέρονται στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας είναι η ιστορική αναδρομή της διαδικασίας θέσπισης του ευρωπαϊκού συντάγματος. Δηλαδή αναφέρεται η ιστορική πορεία της θέσπισης του συντάγματος από την Ευρωπαϊκή ένωση, η γένεση του συντάγματος, η δομή και τα επιτεύγματα και τέλος η τελική επικύρωσή του.

Στο επόμενο κεφάλαιο αναφέρονται οι θεμελιώδεις αρχές της ένωσης. Δηλαδή είναι οι γενικές αρχές και αξίες της ένωσης, η ταξινόμηση των αρμοδιοτήτων στα αρμόδια όργανα, η δυνατότητα του μέλους της ένωσης, οι νομικές πράξεις και ο δημοκρατικός βίος σύμφωνα με το ευρωπαϊκό σύνταγμα.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρονται τα θεσμικά όργανα της ευρωπαϊκής ένωσης και ο γενικότερος όλος τους. Αναλυτικότερα αναφέρονται το θεσμικό πλαίσιο, το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, το ευρωπαϊκό συμβούλιο, το συμβούλιο των υπουργών, η ευρωπαϊκή επιτροπή και ο ρόλος του υπουργού των εξωτερικών σε συνάρτηση με το ευρωπαϊκό σύνταγμα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται οι διαδικασίες για τις λήψεις αποφάσεων της ένωσης. Αναλυτικότερα αναφέρονται οι νομοθετικές διαδικασίες, τα οικονομικά της ένωσης και η διαδικασία του προϋπολογισμού, το νέο σύστημα ψηφοφορίας και η επέκταση της ψηφοφορίας.

Στο τελευταίο κατά σειρά κεφάλαιο αναφέρονται οι γενικές και τελικές

διαταξεις οσο αναφορά το Ευρωπαϊκό σύνταγμα.

<<Το περιεχόμενο της πτυχιακής εργασίας δεν απηχεί απαραίτητα τις απόψεις του τμήματος ή της επιτροπής που την ενέκρινε>>.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1) ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1.α.1.ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΘΕΣΠΙΣΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	11
1.α.2.ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	12
1.α.3.ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ	13
1.α.4.ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ	15
1.α.5.Η ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ	16

2)ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.α.ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.α.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
2.α.2. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	18
2.α.3.ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	18
2.α.4.ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	18
2.α.5.ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ	20
2.α.6.ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	20
2.α.7.ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	20
2.α.8.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	22

2.β.ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

2.β.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	23
2.β.2.ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	24
2.β.3.ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ	24
2.β.4.ΑΣΚΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ-ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΥΕΛΕΙΑ	26
2.β.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	27

2.γ.Η ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.γ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	28
2.γ.2.ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ	28
2.γ.3.ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ	29
2.γ.4.ΕΘΕΛΟΥΣΙΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ	29
2.γ.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	30

2.δ.ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

2.δ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	31
2.δ.2.ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	32
2.δ.3.ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	33
2.δ.4.ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	33
2.δ.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	34

2.ε.Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ	
2.ε.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	35
2.ε.2.Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	35
2.ε.3.ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ	36
2.ε.4.Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	36
2.ε.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	38

3)ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

3.α.ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.α.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	39
3.α.2.ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	40
3.α.3.ΛΟΙΠΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	40
3.α.4.ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	41
3.α.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	41

3.β.ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

3.β.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	43
3.β.2.ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	43
3.β.3.ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	44
3.β.4.ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	45
3.β.5.ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	45
3.β.6.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	46

3.γ.ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

3.γ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	47
3.γ.2.ΟΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΚΑ	48
3.γ.3.ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	48
3.γ.4.Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	49
3.γ.5.Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	49
3.γ.6.ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	50
3.γ.7.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	50

3.δ.ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

3.δ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	51
3.δ.2.ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	51
3.δ.3.ΟΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ	52
3.δ.4.Η ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ	53
3.δ.5.ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ	53
3.δ.6.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	54

3.ε.Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	
3.ε.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	55
3.ε.2.Η ΣΥΝΘΕΣΗ	56
3.ε.3.Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	57
3.ε.4.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	57

3.στ.Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	
3.στ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	58
3.στ.2.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ	58
3.στ.3.ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ	59
3.στ.4.ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ	60
3.στ.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	60

4)ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

4.α.ΟΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	
4.α.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	61
4.α.2.Η ΣΥΝΗΘΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	61
4.α.3.ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	62
4.α.4.Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΡΗΤΡΑ	62
4.α.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	63

4.β.ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

4.β.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	64
4.β.2.ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	65
4.β.3.ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	65
4.β.4.ΤΟ ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	65
4.β.5.Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	66
4.β.6.Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	66
4.β.7.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	69

4.γ.ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

4.γ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	70
4.γ.2.ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΙΔΙΚΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ	71
4.γ.3.ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ	71
4.γ.4.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	73

4.δ.ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

4.δ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	74
----------------	----

4.δ.2.ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ	75
4.δ.3.ΟΜΟΦΩΝΙΑ	75
4.δ.4.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΠΟΥ ΠΛΕΟΝ ΑΠΗΤΟΥΝ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ	76
4.δ.5.ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΜΕ<<ΔΙΚΛΕΙΔΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ>>	78
4.δ.6.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ	79
4.δ.7.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	81

4.ε.Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ

4.ε.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	84
4.ε.2.Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ	85
4.ε.3.ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΩΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ	85
4.ε.4.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	86

5)ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

5.α.ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

5.α.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	87
5.α.2.ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	87
5.α.3.ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΤΡΕΧΟΝΤΑΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ	89
5.α.4.ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	91
5.α.5.ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ,ΣΥΜΒΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ Η΄ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	93
5.α.6.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	94

5.β.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

5.β.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	96
5.β.2.Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	96
5.β.3.Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	97
5.β.4.Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	98
5.β.5.ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ	99
5.β.6.ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	100
5.β.7.ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	100
5.β.8.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	101

5.γ.ΔΙΚΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

5.γ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	102
5.γ.2.ΣΥΝΟΡΑ,ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	104

5.γ.3.ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	105
5.γ.4.ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	106
5.γ.5.ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	108
5.γ.6.ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ	109
5.γ.7.ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ,ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	109
5.γ.8.ΤΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ	109
5.γ.9.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	110

5.δ.Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

5.δ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	113
5.δ.2.Η ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	114
5.δ.3.Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	115
5.δ.4.ΗΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ	115
5.δ.5.Η ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	115
5.δ.6.ΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ	115
5.δ.7.ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ	116
5.δ.8.Η ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΓΓΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ	117
5.δ.9.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	117

5.ε.ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΕΠΠΑ)

5.ε.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	119
5.ε.2.ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	119
5.ε.3.ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	120
5.ε.4.ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ	120
5.ε.5.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ	121
5.ε.6.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ	121
5.ε.7.ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗΣ	121

5.στ.Η ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

5.στ.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	123
5.στ.2.ΜΕΤΡΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	123
5.στ.3.ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ	124
5.στ.4.ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	125
5.στ.5.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	125

6)ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

6.α.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	127
6.α.2.ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ	127
6.α.3.ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΥΡΑΤΟΜ	128
6.α.4.ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	129
6.α.5.ΕΓΚΡΙΣΗ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ	131
6.α.6.ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ	132

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΘΕΣΠΙΣΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ
ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ
Η ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΘΕΣΠΙΣΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Με την υπογραφή στις 29 Οκτωβρίου 2004 στη Ρώμη της συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έκανε ένα αποφασιστικό βήμα. Το σύνταγμα αυτό φαίνεται να είναι η κατάληξη μιας μακράς διαδικασίας ολοκλήρωσης, που σηματοδοτήθηκε τόσο από τη συνεχή εμβάθυνση της ολοκλήρωσης όσο και από τις διαδοχικές διευρύνσεις της Ένωσης.

Το πρώτο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που εκλέχθηκε με άμεση καθολική ψηφοφορία ήταν αυτό που άνοιξε στην πράξη το διάλογο για την κατάρτιση ενός συντάγματος της Ευρώπης. Στις 14 Φεβρουαρίου 1984 ενέκρινε με μεγάλη πλειοψηφία την οραματική έκθεση του Altiero Spinelli, που πρότεινε στο «σχέδιο συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση» μια ριζική μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ).

Έκτοτε οι διαδοχικές συνθήκες αποτέλεσαν βήματα στην πορεία προς την πραγματική κατάρτιση ενός συντάγματος για την Ευρώπη. Όλες συνέβαλαν στην πρόοδο της ευρωπαϊκής οικοδόμησης επιφέροντας τις εξής καινοτομίες:

- Το πρώτο βήμα έγινε το 1987 με την υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής πράξης, που αποτέλεσε την πρώτη αναθεώρηση των συνθηκών έπειτα από τη δεκαετία του πενήντα. Στόχος της εν λόγω συνθήκης ήταν η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς έως το 1992
- Το 1992 η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (συνθήκη ΕΕ) που υπογράφηκε στο Μάαστριχ εγκαινίασε μια νέα εξέλιξη: θέσπιζε την Ευρωπαϊκή Ένωση με εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και με συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (ΔΕΥ).

Με αυτό το θεμελιώδες βήμα η Ευρώπη άρχισε να μετασχηματίζεται, εξελισσόμενη από οικονομική κοινότητα σε πολιτική ένωση. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση αυτή άνοιγε το δρόμο για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση και το ευρώ.

- Η συνθήκη του Άμστερνταμ, που υπογράφηκε το 1997, εμβάθυνε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, κυρίως κατοχυρώνοντας επίσημα τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, δημιουργώντας τα πρώτα συστατικά μιας κοινής πολιτικής στον τομέα της ελευθερίας, της

ασφάλειας και της δικαιοσύνης και εισαγάγοντας δύο νέους τομείς στο πεδίο των κοινοτικών αρμοδιοτήτων. Επίσης, δρομολόγησε τη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, κυρίως με την ενίσχυση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

- Αυτή ακριβώς τη μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων, η οποία είχε καταστεί αναγκαία ενόψει της μεγαλύτερης διεύρυνσης στην ιστορία της Ένωσης προς τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, επέτρεψε η συνθήκη της Νίκαιας, η οποία υπογράφηκε το 2001.

ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Μετά την υπογραφή της συνθήκης της Νίκαιας, το σύνολο του κοινοτικού δικαίου εδράζεται σε οκτώ συνθήκες στις οποίες προστίθενται περισσότερα από πενήντα πρωτόκολλα και παραρτήματα. Οι προαναφερόμενες συνθήκες δεν περιορίστηκαν μόνο στην τροποποίηση της αρχικής συνθήκης ΕΚ αλλά οδήγησαν και σε νέα κείμενα που συνδυάστηκαν με την αρχική συνθήκη. Η συνάθροιση των διαφορετικών αυτών συνθηκών κατέστησε το ευρωπαϊκό οικοδόμημα όλο και πιο περίπλοκο και ελάχιστα κατανοητό στους ευρωπαίους πολίτες.

Η συνθήκη της Νίκαιας, οι τεχνικές προσαρμογές της οποίας δεν συνέβαλαν στην αποσαφήνιση της κατάστασης, άνοιξε το δρόμο για μια διαδικασία θεσμικής μεταρρύθμισης που κατέστη απολύτως αναγκαία. Έτσι, η δήλωση για το μέλλον της ένωσης που επισυνάπτεται στην τελική πράξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΚΔ) του 2000 παρουσιάζει λεπτομερώς τα στάδια που θα πρέπει να σημαδέψουν την πορεία προς μία νέα μεταρρυθμιστική συνθήκη. Από αυτή τη δήλωση λουπόν, συγκεκριμενοποιείται η πορεία προς το Σύνταγμα.

Κατά τη σύνοδό του στο Λάκεν τον Δεκέμβριο του 2001 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγκάλυψε την Ευρωπαϊκή Συνέλευση. Αποστολή της Συνέλευσης ήταν να προετοιμάσει τη μεταρρύθμιση και να υποβάλει προτάσεις. Η επιλογή του προτύπου της Συνέλευσης σηματοδοτεί μια σημαντική αλλαγή πορείας όσον αφορά τις αναθεωρήσεις των συνθηκών, εκφράζοντας τη βούληση να εγκαταλειφθούν οι συνεδριάσεις κλεισμένων των θυρών στις οποίες συμμετέχουν μόνον οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων.

Η συνέλευση, που απαρτιζόταν από εκπροσώπους των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, των εθνικών κοινοβουλίων και της Επιτροπής, συνεδρίασε δημοσίως από το Φεβρουάριο του 2002 έως τον Ιούλιο του 2003. Πρότεινε να μεταρρυθμιστεί η ριζικά η Ένωση για να καταστεί πιο αποτελεσματική, πιο διαφανής, πιο κατανοητή και να προσεγγίσει περισσότερο τους πολίτες. Ο καρπός των εργασιών της, το σχέδιο συνθήκης για τα θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, αποτέλεσε τη βάση για τις διαπραγματεύσεις του ΔΚΔ της περιόδου 2003/2004.

Η ΔΚΔ διεξήχθη από τον Οκτώβριο του 2003 έως τον Ιούνιο του 2004 και κατέληξε σε συμφωνία σχετικά με τη συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης. Η εν λόγω Συνταγματική Συνθήκη αντικαθιστά όλες τις συνθήκες που καταρτίστηκαν την τελευταία πεντηκονταετία με εξαίρεση τη συνθήκη Ευρατόμ.

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

Η συνθήκη Συντάγματος αποτελείται από τέσσερα μέρη. Επισημαίνουμε ότι δεν υπάρχει καμία ιεραρχία μεταξύ των διαφόρων μερών της Συνταγματικής Συνθήκης. Έπειτα από έναν προοίμιο θεσμικού χαρακτήρα σχετικά με την ιστορία και τις

κληρονομίες της Ευρώπης, καθώς και με τη βούληση για την ένωσή της, το Μέρος I είναι αφιερωμένο στις θεσμικές αρχές, τους στόχους και τις διατάξεις που διέπουν η νέα Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Μέρος I, αποτελούμενο από εννέα τίτλους, περιέχει:

- τον ορισμό και τους στόχους της Ένωσης
- τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ιθαγένεια της Ένωσης
- τις αρμοδιότητες της Ένωσης
- τα όργανα της Ένωσης
- την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης
- τον δημοκρατικό βίο της Ένωσης
- τα οικονομικά της Ένωσης
- την Ένωση και το εγγύς περιβάλλον της
- την ιδιότητα μέλους της Ένωσης.

Το Μέρος II της Συνταγματικής Συνθήκης περιλαμβάνει τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Το μέρος αυτό αποτελείται από επτά τίτλους των οποίων προηγείται ένα προοίμιο:

- αξιοπρέπεια
- ελευθερίες
- ισότητα
- αλληλεγγύη
- ιθαγένεια
- δικαιοσύνη
- γενικές διατάξεις.

Το Μέρος III αποτελείται από τις διατάξεις που αφορούν τις πολιτικές και τη λειτουργία της Ένωσης. Σε αυτό το μέρος περιλαμβάνονται οι εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της Ένωσης, παραδείγματος χάρη οι διατάξεις που αφορούν την εσωτερική αγορά, την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, καθώς και η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και οι διατάξεις σχετικά με τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων. Το τρίτο αυτό μέρος αποτελείται επίσης από επτά τίτλους:

- διατάξεις γενικής εφαρμογής
- απαγόρευση διακρίσεων και ιθαγένεια
- εσωτερικές πολιτικές και δράσεις
- σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών
- εξωτερική δράση της Ένωσης
- η λειτουργία της Ένωσης
- κοινές διατάξεις.

Το Μέρος IV περιλαμβάνει τις γενικές και τελικές διατάξεις της Συνταγματικής Συνθήκης, κυρίως τη θέση σε ισχύ, τη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος και την κατάργηση των προηγούμενων Συνθηκών.

Στη συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος προσαρτήθηκαν ορισμένα πρωτόκολλα, συγκεκριμένα:

- το Πρωτόκολλο σχετικά με το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- το Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας
- το Πρωτόκολλο σχετικά με την Ευρωμάδα

- το Πρωτόκολλο για την τροποποίηση της Συνθήκης Ευρατόμ
- το Πρωτόκολλο σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις όσον αφορά τα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

Στα πλαίσια της επιθυμίας για σαφήνεια, οι κύριες καινοτομίες που εισάγει η Συνταγματική Συνθήκη ενσωματώθηκαν σε τέσσερα κεφάλαια. Στη συνέχεια παρατίθενται συνοπτικά.

Οι θεμελιώδεις αρχές της Ένωσης

- Καθορισμός των αξιών και στόχων της ένωσης, καθώς και των δικαιωμάτων των πολιτών χάρη στην ενσωμάτωση του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων στο Σύνταγμα.
- Απόδοση ενιαίας νομικής προσωπικότητας στην Ένωση (συγχώνευση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης).
- Σταθερός και σαφής ορισμός των αρμοδιοτήτων (αποκλειστικές αρμοδιότητες, συντρέχουσες αρμοδιότητες και υποστηρικτικές αρμοδιότητες) και της κατανομής τους μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης.
- Εφαρμογή ρήτρας εθελούσιας αποχώρησης που, για πρώτη φορά, παρέχει σε κάποιο κράτος μέλος τη δυνατότητα να αποχωρήσει από την Ένωση.
- Απλούστευση των μέσων δράσης της ένωσης, μειώνοντας τον αριθμό τους από 15 σε 6 και απλούστευση της ορολογίας: καθιέρωση των όρων «ευρωπαϊκοί νόμοι» και «ευρωπαϊκοί νόμοι πλαίσια».
- Ορισμός, για πρώτη φορά, των δημοκρατικών θεμελίων της ένωσης και, μεταξύ αυτών, της συμμετοχικής δημοκρατίας, και θέσπιση πραγματικής δυνατότητας λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας.

Τα θεσμικά όργανα

- Νέα κατανομή των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τρόπο αντιστρόφως ανάλογο.
- Δημιουργία Επιτροπής μειωμένου αριθμού μελών απ το 2014, στην οποία ο αριθμός των επιτρόπων θα είναι ίσος με τα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών
- Επίσημη θεσμοθέτηση του Ευρωπαϊκού συμβουλίου του οποίου θα προεδρεύει ένας Πρόεδρος εκλεγμένος για περίοδο δυόμισι ετών και συνεπώς κατάργηση της εκ περιτροπής Προεδρίας ν του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
- Εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με βάση πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
- Διορισμός Υπουργού εξωτερικών που θα έχει τα καθήκοντα επιτρόπου εξωτερικών σχέσεων και Υπατου Εκπροσώπου για θέματα κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας υπαγόμενου στο Συμβούλιο.

Διαδικασίες λήψης αποφάσεων

- Καθορισμός νέου συστήματος ειδικής πλειοψηφίας. Η ειδική πλειοψηφία επιτυγχάνεται με το 55% των κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν το 65% του πληθυσμού της Ένωσης.
- Επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο των Υπουργών για περίπου είκοσι υπάρχουσες νομικές βάσεις και δημιουργία είκοσι περίπου νέων νομικών βάσεων για τις οποίες θα ισχύει επίσης η ειδική πλειοψηφία.
- Η θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων και νόμων πλαίσια με κοινή ψηφοφορία του

Ευρωπαϊκή Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αποτελεί τον γενικό κανόνα (συνήθης νομοθετική διαδικασία).

- Θέσπιση μεταβατικών ρητρών που επιτρέπουν την περαιτέρω επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία και τη μετάβαση σε μια συνήθη νομοθετική διαδικασία σύμφωνα με διευκολυμένη διαδικασία.

Πολιτικές της Ένωσης

- Βελτίωση του οικονομικού συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ και αναγνώριση του ανεπίσημου ρόλου της Ευρωζώνης.
- Εξάλειψη της διάρθρωσης σε πυλώνες: ο δεύτερος πυλώνας (κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας) και ο τρίτος (δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις) που μέχρι σήμερα διέπονταν από τη διακυβερνητική μέθοδο, εφεξής κοινοτικοποιούνται.
- Ενίσχυση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας με τη θέσπιση Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης και σταδιακή χάραξη κοινής αμυντικής πολιτικής χάρη, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εξοπλισμού, Έρευνας και Στρατιωτικών Δυνατοτήτων, και την εξουσιοδότηση για την δημιουργία ενισχυμένων συνεργασιών στο εν λόγω τομέα.
- Εφαρμογή ενός πραγματικού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χάρη στην πρόβλεψη της εφαρμογής των κοινών πολιτικών ασύλου, μετανάστευσης και ελέγχου των εξωτερικών συνόρων καθώς και στον τομέα της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας και χάρη στην ανάπτυξη των δράσεων της Ευρωπόλ και της Eurojust και στην πορεία προς μια Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Η ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ: ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η επικύρωση του Συντάγματος αποτελεί το τελευταίο βήμα για την ολοκλήρωση της διαδικασίας θεσμικών μεταρρυθμίσεων που άρχισαν με τη συνθήκη της Νίκαιας.

Όπως και για τις προηγούμενες συνθήκες, είναι αναγκαία η επικύρωση από όλα τα κράτη μέλη για να τεθεί σε ισχύ το νέο κείμενο. Τα κράτη μέλη προβαίνουν στην επικύρωση σύμφωνα με τους εθνικούς συνταγματικούς κανόνες τους, είτε μέσω του Κοινοβουλίου είτε με δημοψήφισμα.

Προβλέπεται ότι η διαδικασία επικύρωσης θα διαρκέσει δύο χρόνια. Το Σύνταγμα αναμένεται να τεθεί σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2006.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 16ης και 17ης Ιουνίου 2005, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών αποφάσισαν ότι, παρά τα αρνητικά αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων στη Γαλλία και στις Κάτω Χώρες, η διαδικασία επικύρωσης θα πρέπει να συνεχιστεί. Το πρώτο εξάμηνο του 2006 ορίζεται συνάντηση προκειμένου οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων να προβούν «σε συνολική αξιολόγηση των εθνικών συζητήσεων» και να αποφασίσουν «για τη συνέχιση της διαδικασίας».

ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ
ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην αρχή της συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης υπάρχει ένα προοίμιο το οποίο υπενθυμίζει, μεταξύ άλλων, την πολιτισμική, θρησκευτική και ανθρωπιστική κληρονομιά της Ευρώπης και κάνει αναφορά στη θέληση των ευρωπαϊκών λαών να υπερβούν τις παλαιές τους διχόνοιες, για να σφυρηλατήσουν το κοινό τους πεπρωμένο, παραμένοντας υπερήφανοι για την εθνική τους ταυτότητα και την εθνική τους ιστορία.

Το προοίμιο επαναλαμβάνει κατά μεγάλο μέρος τα θέματα που τίγονται στα προοίμια των υφιστάμενων συνθηκών. Έχουν επιπλέον προστεθεί νέα θέματα, και κυρίως το θέμα του ανθρωπισμού αλλά επίσης ο ορθός λόγος και η εθνική ταυτότητα των λαών. Το προοίμιο επισημαίνει το έργο το οποίο επιτεύχθηκε με τις συνθήκες περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και εκφράζει την ευγνωμοσύνη του στα μέλη της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης για το ότι εκπόνησαν το σχέδιο συνταγματικής συνθήκης εξ ονόματος των πολιτών και των κρατών της Ευρώπης.

Αν και ο τίτλος Ι του πρώτου μέρους της συνταγματικής συνθήκης είναι «Ορισμός και στόχοι της Ένωσης», ο πολίτης δεν θα βρει στο σημείο αυτό σαφή ορισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που να απαριθμεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Ο ορισμός δίδεται εμμέσως στα οκτώ πρώτα άρθρα που αφορούν την ίδρυση της Ένωσης, τις αξίες και τους στόχους της, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και την απαγόρευση των διακρίσεων, τις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, το δίκαιο της Ένωσης, τη νομική προσωπικότητα και τα σύμβολα της Ένωσης.

Ο τίτλος ΙΙ αυτού του πρώτου μέρους περιλαμβάνει τις διατάξεις που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα (άρθρο Ι-9) και την ιθαγένεια (άρθρο Ι-10). Επιπλέον, ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που μέχρι τούδε δεν είχε νομική ισχύ, ενσωματώνεται στο Σύνταγμα και εντάσσεται στο μέρος ΙΙ του συνταγματικού κειμένου, πράγμα που αποτελεί πολύ σημαντική πρόοδο.

ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στο άρθρο I-1, το Σύνταγμα ιδρύει την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία εκφράζει τη βούληση των πολιτών και των κρατών της Ευρώπης να οικοδομήσουν το κοινό τους μέλλον. Τα κράτη μέλη εκχωρούν αρμοδιότητες στην Ένωση για να επιτύχουν τους κοινούς τους στόχους, ενώ αυτή συντονίζει τις πολιτικές των κρατών μελών που στοχεύουν στην επίτευξη των στόχων αυτών και ασκεί τις αρμοδιότητες που της απονέμει το Σύνταγμα.

Η διατύπωση που χρησιμοποιείται στο άρθρο I-1 είναι συνταγματικής φύσεως, διότι «το Σύνταγμα ιδρύει την Ευρωπαϊκή Ένωση», ενώ στις υφιστάμενες συνθήκες τα «Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη» είναι εκείνα που ιδρύουν την Ένωση και την Κοινότητα μεταξύ τους. Η διατύπωση αυτή, που προσιδιάζει στις διεθνείς συνθήκες, αντικαθίσταται από μια νέα διατύπωση που αναδεικνύει το συνταγματικό χαρακτήρα της νέας συνθήκης.

ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές, που αναφέρονται στο άρθρο I-2, είναι κοινές στα κράτη μέλη. Επιπλέον, οι κοινωνίες των κρατών μελών χαρακτηρίζονται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Οι αξίες αυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, κυρίως σε δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις. Πρώτον, ο σεβασμός των αξιών αυτών αποτελεί προϋπόθεση για κάθε προσχώρηση νέου κράτους μέλους στην Ένωση σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο I-58.

Δεύτερον, η μη τήρηση των αξιών αυτών μπορεί να οδηγήσει στην κατάργηση των δικαιωμάτων συμμετοχής ενός κράτους μέλους στην ένωση.

Σε σχέση με τις υφιστάμενες συνθήκες, το Σύνταγμα συμπεριέλαβε νέες αξίες, και κυρίως την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ισότητα, τα δικαιώματα των μειονοτήτων καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνιών των κρατών μελών, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το άρθρο I-3 της συνταγματικής συνθήκης, που περιλαμβάνει τους εσωτερικούς και εξωτερικούς στόχους της Ένωσης, συγχωνεύει τις διατάξεις της συνθήκης ΕΕ με τις διατάξεις της συνθήκης ΕΚ. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να καθοδηγούν την Ένωση στη χάραξη και την εφαρμογή όλων των πολιτικών της. Οι κύριοι στόχοι της Ένωσης είναι πλέον η προαγωγή της ειρήνης, των αξιών της και της ευημερίας των λαών της.

Στους εν λόγω γενικούς στόχους προστίθεται μια σειρά επιμέρους στόχων:

- η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα.
- η δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς όπου ο ανταγωνισμός είναι ελεύθερος και ανόθευτος.
- η βιώσιμη ανάπτυξη, με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.
- η προαγωγή της επιστημονικής και τεχνικής προόδου.

- η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, η προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και κοινωνικής προστασίας, η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού·
- η προαγωγή της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών.

Επιπλέον, η Ένωση σέβεται την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία και μεριμνά για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επομένως, στους στόχους που περιλαμβάνονται σήμερα στις συνθήκες, το Σύνταγμα προσθέτει την προαγωγή της επιστημονικής και τεχνικής προόδου και της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, καθώς και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Στην οικονομική και κοινωνική συνοχή προσδίδεται μια γεωγραφική διάσταση. Η πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία καθώς και η προστασία και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης γίνονται επίσης στόχοι της Ένωσης.

Η παράγραφος 4 του άρθρου I-3 είναι αφιερωμένη στην προώθηση των αξιών και των συμφερόντων της Ένωσης στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο. Η παράγραφος αυτή συγκεντρώνει τους στόχους, που αναφέρονται και στη συνθήκη ΕΕ, οι οποίοι αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας καθώς και τις διατάξεις της συνθήκης ΕΚ τις σχετικές με τη συνεργασία για την ανάπτυξη:

- την ειρήνη
- την ασφάλεια
- τη βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη
- την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών
- το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο
- την εξάλειψη της φτώχειας
- την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (και ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού)
- την ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου (το σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών).

Το Σύνταγμα περιλαμβάνει ως νέο στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού σε διεθνές επίπεδο.

Τέλος, στο μέρος III της συνταγματικής συνθήκης, τα άρθρα III-115 έως III-122 περιέχουν διατάξεις που προβλέπουν πιο συγκεκριμένες απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να τηρεί η Ένωση κατά την εφαρμογή του Συντάγματος. Πρόκειται κυρίως για την ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών, την καταπολέμηση των διακρίσεων, τις απαιτήσεις τις σχετικές με την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική, την προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών και τη συνεκτίμηση του ιδιαίζοντος χαρακτήρα των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος.

ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

Το άρθρο I-4 του Συντάγματος εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων (πρόκειται για τις περίφημες "τέσσερις ελευθερίες") και απαγορεύει αυστηρά κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας.

Σε ό,τι αφορά τις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, η συνταγματική συνθήκη συγκεντρώνει τις σχετικές διατάξεις των υφιστάμενων συνθηκών στο άρθρο I-5. Πρόκειται κυρίως για το σεβασμό της εθνικής ταυτότητας και των θεμελιωδών πολιτικών και συνταγματικών δομών των κρατών μελών. Η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας περιλαμβάνεται επίσης στο άρθρο αυτό.

Το άρθρο I-6 της συνταγματικής συνθήκης αφορά το δικαίω της Ένωσης. Θεσπίζει την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του δικαίου των κρατών μελών. Η αρχή αυτή, την οποία ανέπτυξε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με την πάγια νομολογία του, αναγνωρίζεται ανέκαθεν ως βασική αρχή και κεντρικός κρίκος της λειτουργίας της Ένωσης. Το Σύνταγμα της προσδίδει απλώς μεγαλύτερη σαφήνεια ενσωματώνοντάς την επισήμως στη συνθήκη.

Το άρθρο I-7 παρέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση νομική προσωπικότητα. Ως εκ τούτου, με τη συγχώνευση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η νέα Ένωση θα έχει το δικαίωμα να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες, όπως ακριβώς η Ευρωπαϊκή Κοινότητα σήμερα, χωρίς ωστόσο να θίγεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών.

ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το άρθρο I-8 απαριθμεί τα σύμβολα της Ένωσης, τα οποία είναι:

- η σημαία της Ένωσης, που είναι χρώματος κυανού και φέρει κύκλο δώδεκα χρυσών αστερών·
- ο ύμνος της Ένωσης, που προέρχεται από την «Ωδή στη Χαρά» της Ενάτης Συμφωνίας του Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν·
- το έμβλημα της Ένωσης, που είναι η φράση «Ενωμένη στην πολυμορφία»·
- το νόμισμα της Ένωσης, το ευρώ·
- η 9η Μαΐου, που γιορτάζεται σε όλη την Ένωση ως «ημέρα της Ευρώπης», σε ανάμνηση της διακήρυξης του Ρομπέρτ Σουμάν το 1950, με την οποία δρομολογήθηκε το σχέδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Χωρίς να δημιουργεί νέα σύμβολα, το Σύνταγμα υιοθετεί τα σύμβολα που χρησιμοποιούσε ήδη η ΕΕ και τα οποία ήταν γνωστά στους πολίτες, αναβαθμίζοντάς τα σε συνταγματικό επίπεδο.

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Όσον αφορά την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, το Σύνταγμα προσφέρει σημαντικές προόδους. Το άρθρο I-9 της συνταγματικής συνθήκης επαναλαμβάνει την εγγύηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων της συνθήκης ΕΕ και κάνει μνεία στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), καθώς και στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Το εν λόγω άρθρο ανοίγει επίσης το δρόμο για την επίσημη προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ. Ως εκ τούτου, τα θεμελιώδη δικαιώματα εντάσσονται στο

δίκαιο της Ένωσης ως γενικές αρχές.

Ένα πρωτόκολλο που επισυνάπτεται στο Σύνταγμα προβλέπει ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ πρέπει να διαφυλάσσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ένωσης και του δικαίου της και να μην επηρεάζει την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών όσον αφορά την ΕΣΔΑ. Εξάλλου, μια δήλωση που επισυνάπτεται στην τελική πράξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΚΔ) διαπιστώνει την ύπαρξη τακτικού διαλόγου μεταξύ του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, διαλόγου ο οποίος μπορεί να ενισχυθεί όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση προσχωρήσει στην εν λόγω Σύμβαση.

Επιπλέον, η συνταγματική συνθήκη ενσωματώνει στο Μέρος II του Συντάγματος το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που εγκρίθηκε επίσημα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το Δεκέμβριο του 2000. Με τον τρόπο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει έναν κατάλογο θεμελιωδών δικαιωμάτων που θα είναι νομικά δεσμευτικός για την Ένωση, τα όργανα και τις υπηρεσίες της καθώς και για τα κράτη μέλη όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Η ενσωμάτωση του Χάρτη στο Σύνταγμα δεν θίγει την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών.

Με την ενσωμάτωσή του στη συνταγματική συνθήκη, ο Χάρτης καθίσταται περισσότερο οικείος στους πολίτες, που θα είναι καλύτερα ενήμεροι σχετικά με τα δικαιώματά τους. Επιπλέον, ο Χάρτης περιλαμβάνει πρόσθετα δικαιώματα που δεν περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, και κυρίως τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων, την προστασία των δεδομένων, τη βιοηθική ή το δικαίωμα χρηστής διαχείρισης.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-1	Ίδρυση της Ένωσης	-
I-2	Οι αξίες της Ένωσης	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-3	Οι στόχοι της Ένωσης	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-4	Οι θεμελιώδεις ελευθερίες και η απαγόρευση των διακρίσεων	-
I-5	Σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών	-
I-6	Το δίκαιο της Ένωσης	Νέες διατάξεις
I-7	Νομική προσωπικότητα	Νέες διατάξεις
I-8	Τα σύμβολα της Ένωσης	Νέες διατάξεις
I-9	Θεμελιώδη δικαιώματα	Νέες διατάξεις
I-10	Η ιθαγένεια της Ένωσης	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-58	Κριτήρια επιλεξιμότητας και διαδικασία προσχώρησης στην Ένωση	-
I-59	Αναστολή του δικαιώματος συμμετοχής στην Ένωση	-
Μέρος II	Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης	-
Δήλωση σχετικά με το άρθρο I-9	Προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ	-

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

ΑΣΚΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ-ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΥΕΛΙΞΙΑ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο Σύνταγμα διευκρινίζεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των κρατών μελών και περιγράφονται οι αρχές που διέπουν αυτήν την κατανομή καθώς και οι διάφορες κατηγορίες των αρμοδιοτήτων σε ένα ειδικό τίτλο. Η έλλειψη σαφήνειας και διευκρίνισης στην τρέχουσα οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων είχε ως συνέπεια τρία σημαντικά προβλήματα που αποτέλεσαν το κίνητρο για την αλλαγή αυτή:

- οι πολίτες της Ένωσης παραπονιούνται ότι δεν καταλαβαίνουν «ποιος κάνει τι» στο πλαίσιο της Ένωσης·
- η ΕΕ έχει την τάση να νομοθετεί, καταπατώντας τις αρμοδιότητες των κρατών μελών, είτε σε τομείς στους οποίους δεν αρμόζει ή νομοθετεί με υπερβολικά λεπτομερή τρόπο·
- οι έλεγχοι για τη διασφάλιση της τήρησης της οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων, και συγκεκριμένα της αρχής της επικουρικότητας, δεν είναι πάντα οι καλύτεροι.

Στη γενική ταξινόμηση των αρμοδιοτήτων που ορίζονται στο άρθρο I-12 του Συντάγματος διαχωρίζονται τρεις κατηγορίες αρμοδιοτήτων, δηλ. οι αποκλειστικές αρμοδιότητες, οι συντρέχουσες αρμοδιότητες και οι αρμοδιότητες υποστηρικτικής, συντονιστικής και συμπληρωματικής δράσης. Επιπλέον, στο Σύνταγμα υπενθυμίζεται ότι η Ένωση έχει την αρμοδιότητα να εξασφαλίζει το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης, καθώς και την αρμοδιότητα που της επιτρέπει να καθορίζει και να θέτει σε εφαρμογή μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ).

Εξάλλου, στο Σύνταγμα διατηρείται μια ρήτρα ευελιξίας που επιτρέπει στην Ένωση να αναλάβει δράση, αν φαίνεται αναγκαία, εκτός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων που της έχουν ανατεθεί. Επίσης, ενισχύεται ο έλεγχος της τήρησης της οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι στην ουσία οι τροποποιήσεις είναι ελάχιστες και οι προσαρμογές των αρμοδιοτήτων (μεταφορά αρμοδιοτήτων) είναι σχεδόν ανύπαρκτες.

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η συνταγματική συνθήκη περιλαμβάνει στο άρθρο I-11 τη βασική αρχή της ανάθεσης αρμοδιοτήτων δυνάμει της οποίας η Ένωση ενεργεί εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται για την επίτευξη των στόχων που ορίζει το Σύνταγμα. Το κείμενο του Συντάγματος προσθέτει ρητώς στο ίδιο άρθρο ότι «κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν ανατίθεται στην Ένωση στο πλαίσιο του Συντάγματος ανήκει στα κράτη μέλη».

Η κύρια καινοτομία που εισάγει το Σύνταγμα συνίσταται στην ενσωμάτωση των διαφορετικών υφιστάμενων κατηγοριών αρμοδιοτήτων στο ιδρυτικό κείμενο της Ένωσης, κάτι που δεν είχε συμβεί ποτέ πριν με τις προηγούμενες συνθήκες. Πρέπει να υπενθυμιστεί επίσης ότι το Δικαστήριο, στα πλαίσια της νομολογίας του, έχει χαράξει το περίγραμμα μιας τέτοιας ταξινόμησης, επιτρέποντας τον διαχωρισμό τριών κατηγοριών αρμοδιοτήτων (αποκλειστικές, συντρέχουσες και συμπληρωματικές).

Εξάλλου, προτιμήθηκε η μέθοδος της καθ' ύλην ανάθεσης των αρμοδιοτήτων, η οποία συνίσταται στον ακρινή καθορισμό των ενεργειών που πρέπει να διεξάγει η Ένωση, δηλ. η συνταγματική συνθήκη περιέχει κατάλογο αρμοδιοτήτων. Αυτό επιτρέπει τη διευκρίνιση στο βαθμό όπου οι υφιστάμενες συνθήκες καθορίζουν τις νομοθετικές αρμοδιότητες της Ένωσης είτε βάσει των προς επίτευξη στόχων ή ανά θέμα, γεγονός που περιπλέκει την κατανόηση του συνόλου. Ωστόσο, αυτή η βελτίωση πρέπει να διαφοροποιηθεί από το γεγονός ότι στο άρθρο I-12 διευκρινίζεται ότι «η έκταση και οι διαδικασίες άσκησης των αρμοδιοτήτων της Ένωσης καθορίζονται από τις ειδικές για κάθε τομέα διατάξεις οι οποίες προβλέπονται στο Μέρος III». Με τη διάταξη αυτή καθίσταται δυνατή η διατήρηση μιας μορφής ευελιξίας αλλά μειώνεται η χρησιμότητα της ταξινόμησης εφόσον θα χρειάζεται πάντα η ανάλυση των διατάξεων του μέρους III για να γίνει σαφώς κατανοητό το «ποιος κάνει τι».

Μεταξύ των γενικών αρχών σχετικά με τις αρμοδιότητες, πρέπει επίσης να αναφερθεί το άρθρο I-6 που είναι αφιερωμένο στο δίκαιο της Ένωσης. Το άρθρο αυτό αναφέρεται για πρώτη φορά στις συνθήκες η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης έναντι του δικαίου των κρατών μελών κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που της έχουν ανατεθεί. Αυτό αποτελεί σημαντική καινοτομία στο βαθμό που η επικύρωση αυτής της αρχής από το Δικαστήριο, μέσω της γνωστής του απόφασης Costa κατά ENEL το 1964, δεν είχε μεταφερθεί συγκεκριμένα έως τότε στο πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης.

ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

Τα άρθρα I-12 έως I-17 περιλαμβάνουν με λεπτομέρειες τις κατηγορίες αρμοδιοτήτων:

- **Αποκλειστικές αρμοδιότητες (άρθρο I-13)**
Η Ένωση διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα σε ένα συγκεκριμένο τομέα όταν μόνον αυτή δύναται να νομοθετεί και να εκδίδει νομικά δεσμευτικές πράξεις. Αποκλείεται κάθε παρέμβαση από τα κράτη μέλη στους εν λόγω τομείς, εκτός αν εξουσιοδοτηθούν προς τούτο από την Ένωση ή για να θέσουν σε εφαρμογή τις πράξεις της Ένωσης. Το άρθρο I-13 παραθέτει λεπτομερώς τους τομείς στους οποίους η Ένωση διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα. Οι τομείς αυτοί δεν έχουν αλλάξει σε σύγκριση με τους υφιστάμενους τομείς.
- **Συντρέχουσες αρμοδιότητες (άρθρο I-14)**
Σε αυτήν την περίπτωση, τα κράτη μέλη και η Ένωση έχουν την εξουσία να νομοθετούν και να εκδίδουν νομικά δεσμευτικές πράξεις σε ένα συγκεκριμένο τομέα. Τα κράτη μέλη ασκούν τις αρμοδιότητές τους στο βαθμό που η Ένωση δεν έχει ασκήσει τη δική της ή αποφάσισε να παύσει να την ασκεί. Πρόκειται στην

περίπτωση αυτή για την επικύρωση της νομολογίας σχετικά με το θέμα της προτεραιότητας. Σε αυτή την κατηγορία ανήκει η πλειονότητα των αρμοδιοτήτων της Ένωσης. Το άρθρο I-14 παραθέτει ενδεικτικό κατάλογο των τομέων συντρεχουσών αρμοδιοτήτων οι οποίοι, με κάποιες προσθήκες σε ορισμένους τομείς όπως είναι ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, αντιστοιχούν στους υφιστάμενους τομείς. Επιπλέον, στο εν λόγω άρθρο περιλαμβάνονται ορισμένες αρμοδιότητες οι οποίες έως εκείνη τη στιγμή ανήκαν στις παράλληλες αρμοδιότητες. Πρόκειται για τους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, του διαστήματος, της αναπτυξιακής συνεργασίας και της ανθρωπιστικής βοήθειας. Ωστόσο, στους τομείς αυτούς δεν ισχύει η προτεραιότητα, επειδή τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους παράλληλα με την Ένωση ακόμη και όταν η Ένωση ασκεί τις δικές της στους εν λόγω τομείς.

- Υποστηρικτικές, συντονιστικές και συμπληρωματικές αρμοδιότητες (άρθρο I-17)
Σε ορισμένους τομείς και υπό τους όρους που προβλέπει το Σύνταγμα, η Ένωση είναι αρμόδια να εκτελεί δράσεις για την υποστήριξη, το συντονισμό ή τη συμπλήρωση της δράσης των κρατών μελών, χωρίς ωστόσο να αντικαθιστά την αρμοδιότητά τους σε αυτούς τους τομείς. Αυτή η υποστήριξη πραγματοποιείται ουσιαστικά μέσω χρηματοδοτικών παρεμβάσεων. Οι νομικά δεσμευτικές πράξεις που μπορούν να θεσπίζονται από την Ένωση σε αυτό το πλαίσιο δεν μπορούν να επιφέρουν εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών. Οι σχετικοί τομείς ανά κατηγορία αρμοδιοτήτων απαριθμούνται αναλυτικά στο άρθρο I-17. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η εξήγηση της αρμοδιότητας της Ένωσης στους τομείς του αθλητισμού, της διοικητικής συνεργασίας, του τουρισμού και της προστασίας των πολιτών αποτελεί καινοτομία.

Εκτός από τη νέα αυτή κατηγορία, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι είναι πάντα δυνατή η άσκηση των αρμοδιοτήτων από περιορισμένο αριθμό κρατών μελών χάρη στο μηχανισμό των ενισχυμένων συνεργασιών. Συνεπώς, το άρθρο I-44 διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη που το επιθυμούν μπορούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία στα πλαίσια των μη αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης. Οι διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν την ενισχυμένη συνεργασία είναι ουσιαστικά ανάλογες με τις σημερινές διατάξεις που προβλέπονται στη Συνθήκη ΕΕ. Οι κυριότερες αλλαγές αφορούν τα τρία ακόλουθα σημεία: εξάλειψη των περιορισμών στον τομέα της ΚΕΠΠΑ και των κανόνων ad hoc για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον ποινικό τομέα, δυνατότητα μετάβασης στο πλαίσιο μιας ενισχυμένης συνεργασίας από την ομοφωνία στην ειδική πλειοψηφία ή από μια ειδική νομοθετική διαδικασία σε μια κανονική νομοθετική διαδικασία και τροποποίηση του ελάχιστου ορίου συμμετεχόντων κρατών μελών που ανέρχεται πλέον στο ένα τρίτο των κρατών μελών έναντι των οκτώ που ισχύει σήμερα.

ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ: ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΥΕΛΙΞΙΑ

Το άρθρο I-11 υπενθυμίζει ότι η άσκηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης δεν διέπεται μόνον από την αρχή της ανάθεσης αλλά επίσης και από τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Στη συνταγματική συνθήκη ενισχύονται οι έλεγχοι προκειμένου να εξασφαλίζεται η τήρηση της οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων και κυρίως της αρχής της επικουρικότητας, χάρη στην εμπλοκή των εθνικών κοινοβουλίων. Με το πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας και της αναλογικότητας τίθεται σε εφαρμογή σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, στο οποίο εμπλέκονται πολύ στενά και τα κοινοβούλια αυτά.

Για τη διατήρηση συγκεκριμένου βαθμού ευελιξίας στο σύστημα κατανομής των αρμοδιοτήτων, μια ρήτρα επιτρέπει στην Ένωση να αναλάβει δράση, εάν απαιτείται δράση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επίτευξη κάποιου εκ των στόχων που ορίζει το Σύνταγμα, πέρα από τις αρμοδιότητες που ανατίθενται στην Ένωση.

Η συγκεκριμένη διάταξη που περιλαμβάνεται στο άρθρο I- 18 περιέχει την ουσία του άρθρου 308 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και εξακολουθεί να υπόκειται στην ομοφωνία. Το πεδίο εφαρμογής της δεν αφορά πλέον μόνον τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς αλλά έχει επεκταθεί στις πολιτικές που περιλαμβάνονται στο Μέρος III του Συντάγματος. Όσον αφορά τη διαδικασία, δεν αρκεί πλέον να γνωμοδοτεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά κάθε μέτρο πρέπει επίσης να εγκρίνεται από αυτό.

Το άρθρο I-18 υπενθυμίζει επίσης ότι η Επιτροπή πρέπει να ενημερώνει τα εθνικά κοινοβούλια σχετικά με τις προτάσεις που βασίζονται στη χρήση της ρήτρας ευελιξίας προκειμένου να μπορούν να ελέγχουν την τήρηση της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
Άρθρα I-11 έως I-18	Οι αρμοδιότητες της Ένωσης	-
Άρθρο I-6	Υπεροχή και άμεση επίδραση του κοινοτικού δικαίου	Νέα διάταξη
Άρθρο I-11	Η αρχή της ανάθεσης αρμοδιοτήτων, της επικουρικότητας και της αναλογικότητας	-
Άρθρο I-12	Κατηγορίες αρμοδιοτήτων	Νέα διάταξη
Άρθρο I-13	Αποκλειστικές αρμοδιότητες	
Άρθρο I-14	Συντρέχουσες αρμοδιότητες	
Άρθρο I-17	Αρμοδιότητες υποστηρικτικής, συντονιστικής ή συμπληρωματικής δράσης	
Άρθρο I-18	Ρήτρα ευελιξίας	-
Άρθρο I-44	Ενισχυμένες συνεργασίες	

Η ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

ΕΘΕΛΟΥΣΙΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνταγματική συνθήκη επιφέρει μικρές τροποποιήσεις όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με την ιδιότητα μέλους της Ένωσης και τη διαδικασία προσχώρησης. Το Σύνταγμα εισάγει ορισμένα νέα κριτήρια σε σχέση με τις αξίες της Ένωσης οι οποίες πρέπει να είναι σεβαστές από όλες τις υποψηφίες χώρες. Η διαδικασία προσχώρησης εξακολουθεί να είναι η ίδια με αυτήν που προβλέπεται στις υφιστάμενες συνθήκες.

Διατηρούνται αυτούσιες οι διατάξεις που αφορούν τη δυνατότητα στέρησης ενός κράτους μέλους ορισμένων εκ των δικαιωμάτων του σε περίπτωση παραβίασης των θεμελιωδών αξιών της Ένωσης, με εξαίρεση τις πλειοψηφίες που απαιτούνται στο Συμβούλιο, οι οποίες έχουν αυξηθεί.

Από την άλλη, το Σύνταγμα εισάγει ρήτρα εθελούσιας αποχώρησης που, για πρώτη φορά, παρέχει τη δυνατότητα σε κάποιο κράτος μέλος να αποχωρήσει από την Ένωση. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντική καινοτομία.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ

Στο άρθρο I-1, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι «η Ένωση είναι ανοιχτή σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη που σέβονται τις αξίες της και δεσμεύονται να τις προάγουν από κοινού».

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας και η διαδικασία προσχώρησης καθορίζονται στο άρθρο I-58 της συνταγματικής συνθήκης. Συγκριτικά με τις διατάξεις των υφιστάμενων συνθηκών, το Σύνταγμα δεν επιφέρει σημαντικές αλλαγές. Το άρθρο I-58 προβλέπει ότι «η Ένωση είναι ανοιχτή σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη που σέβονται τις αξίες της ένωσης, όπως αναφέρονται στο άρθρο 1-2». Το συγκεκριμένο άρθρο περιλαμβάνει ωστόσο ορισμένα συμπληρωματικά κριτήρια, συγκριτικά με τα ήδη υφιστάμενα, ενσωματώνοντας συνεπώς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ισότητα καθώς και τα δικαιώματα των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Επιπροσθέτως, το εν λόγω άρθρο διευκρινίζει ότι οι κοινωνίες των κρατών μελών πρέπει να είναι κοινωνίες που χαρακτηρίζονται από «τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών».

Το Σύνταγμα διατηρεί τη διαδικασία προσχώρησης. Κάθε περίπτωση προσχώρησης υπόκειται στην ομόφωνη σχετική απόφαση του Συμβουλίου και την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφαινεται με την πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών του. Οι όροι και οι λεπτομέρειες της προσχώρησης αποτελούν αντικείμενο

συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών και του αιτούντος κράτους, η οποία πρέπει να κυρωθεί από όλα τα συμβαλλόμενα κράτη.

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

Οι σημερινές συνθήκες προβλέπουν τη δυνατότητα αναστολής του δικαιώματος συμμετοχής στην Ένωση, αν διαπιστωθεί η ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των θεμελιωδών αξιών της Ένωσης (άρθρο 7 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση). Σε αυτήν την περίπτωση, το Συμβούλιο δύναται να αναστείλει το δικαίωμα ψήφου αυτού του κράτους μέλους, καθώς επίσης και ορισμένα άλλα από τα δικαιώματά του. Η συνταγματική συνθήκη δεν εισάγει βασικές αλλαγές στις διατάξεις αυτές, οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο I-59. Διαγράφηκε μόνο η πιθανή διαβούλευση ανεξάρτητων προσωπικοτήτων («επιτροπή σοφών»). Όσον αφορά τη διεξαγωγή ψηφοφοριών στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ισχύουν ειδικές πλειοψηφίες δεδομένων των συνεπειών που έχουν τέτοιου είδους αποφάσεις.

ΕΘΕΛΟΥΣΙΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Στις υφιστάμενες συνθήκες δεν προβλέπεται ρήτρα αποχώρησης για κάποιο κράτος μέλος που επιθυμεί να αποχωρήσει από την Ένωση και οι εν λόγω συνθήκες έχουν συναφθεί με αόριστη διάρκεια. Το μόνο προηγούμενο σχετικώς υπήρξε η αποχώρηση της Γροιλανδίας το 1985. Η εν λόγω μεταβολή εδαφικής εφαρμογής των συνθηκών κατέστη δυνατή έπειτα από τροποποίηση των συνθηκών που κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη. Το Σύνταγμα εισάγει ρήτρα εθελούσιας αποχώρησης, κάτι που αποτελεί σημαντική καινοτομία (άρθρο I-60).

Η αποχώρηση δύναται να πραγματοποιηθεί ανά πάσα στιγμή και δεν συνδέεται με τις αναθεωρήσεις του Συντάγματος ή άλλες προϋποθέσεις. Το κράτος μέλος που επιθυμεί να αποχωρήσει γνωστοποιεί την πρόθεσή του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο επιλαμβάνεται της αίτησης αυτής. Η Ένωση προβαίνει σε διαπραγμάτευση με το εν λόγω κράτος μέλος συμφωνίας που καθορίζει τις λεπτομέρειες της αποχώρησής του και ρυθμίζει το πλαίσιο των μελλοντικών του σχέσεων με την Ένωση. Η διαδικασία που εφαρμόζεται είναι η διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο III-325. Η συμφωνία αυτή συνάπτεται εξ ονόματος της Ένωσης από το Συμβούλιο των Υπουργών, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Επισημαίνεται ότι ο αντιπρόσωπος του κράτους μέλους που επιθυμεί να αποχωρήσει δεν συμμετέχει ούτε στις αποφάσεις ούτε στην ψηφοφορία.

Το Σύνταγμα παύει να ισχύει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας αποχώρησης ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, δύο έτη μετά τη γνωστοποίηση της επιθυμίας για αποχώρηση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι δυνατόν, κατόπιν ομόφωνης απόφασης και σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, να παρατείνει το διάστημα αυτό. Το ανωτέρω γεγονός σημαίνει ότι η αποχώρηση δύναται να τεθεί σε ισχύ χωρίς τη συναίνεση της Ένωσης. Συνεπώς, αυτή η ρήτρα εθελούσιας αποχώρησης αποτελεί σημαντική καινοτομία. Το κράτος μέλος που αποχώρησε από την Ένωση είναι δυνατόν να προσχωρήσει εκ νέου σε αυτήν, ακολουθώντας τη συνήθη διαδικασία προσχώρησης που προβλέπεται στο άρθρο I-58.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-1	Ίδρυση της Ένωσης	-
I-2	Οι αξίες της Ένωσης	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-58	Κριτήρια επιλεξιμότητας και διαδικασία προσχώρησης στην Ένωση	-
I-59	Αναστολή του δικαιώματος συμμετοχής στην Ένωση	-
I-60	Εθελούσια αποχώρηση από την Ένωση	Νέες διατάξεις
III-325	Συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών	

ΟΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η απλούστευση των μέσων δράσης που διαθέτει η Ένωση αποτελούν βασικό σημείο της δήλωσης του Λάκεν για το μέλλον της Ένωσης η οποία καθορίζει, μεταξύ άλλων, την εντολή της συνέλευσης .

Οι εργασίες της τελευταίας, οι οποίες συνεχίστηκαν από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ), επέτρεψαν την απόκριση σε αυτήν την προσδοκία, διευκρινίζοντας το υφιστάμενο σύστημα. Οι τύποι των πράξεων εφεξής περιορίζονται σε έξι μέσα: νόμος, νόμος-πλαίσιο, κανονισμός, απόφαση, σύσταση και γνώμη. Το Σύνταγμα θέτει λοιπόν τέλος στον πολλαπλασιασμό των πράξεων που είχε προοδευτικά οδηγήσει στη χρήση περισσότερων από δεκαπέντε: των πέντε βασικών πράξεων που προβλέπονται από τη συνθήκη ΕΚ και πολυάριθμων «άτυπων πράξεων» όπως τα ψηφίσματα, οι κατευθυντήριες γραμμές, κλπ.

Συνεπώς, το άρθρο I-33 παραθέτει τις έξι νέες νομικές πράξεις και εισάγει διαχωρισμό μεταξύ του νομοθετικού και μη νομοθετικού επιπέδου, γεγονός άνευ προηγουμένου στις ισχύουσες συνθήκες.

Επιπλέον, αντίθετα με τις ισχύουσες συνθήκες, κάθε νομική βάση στο Σύνταγμα διευκρινίζει στο εξής τον τύπο της πράξης που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την εφαρμογή του. Με τη νέα αυτή προσέγγιση αποφεύγονται οι δισταγμοί κατά την επιλογή του τύπου πράξης που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

Όσον αφορά τις εκτελεστικές πράξεις, ο ρόλος της Επιτροπής ενισχύεται στο βαθμό που της εκχωρείται, καταρχήν, η εκτελεστική εξουσία. Ωστόσο, η θέσπιση νομοθετικών πράξεων από το Συμβούλιο παραμένει δυνατή στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), καθώς και «σε ειδικές περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένες». Επίσης, η άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας από την Επιτροπή δεν θα ελέγχεται πλέον από το Συμβούλιο αλλά από τα κράτη μέλη. Το Σύνταγμα διαχωρίζει την εκτέλεση των νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης (άρθρο I-37) από την ανάθεση στην Επιτροπή της εξουσίας έκδοσης κατ' «εξουσιοδότηση κανονισμών» που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία νομοθετικών πράξεων, υπό τον έλεγχο του νομοθέτη (άρθρο I-36).

Οι διατάξεις που αφορούν την υπογραφή, τη δημοσίευση και την έναρξη ισχύος των

πράξεων της Ένωσης αντιστοιχούν σε εκείνες της συνθήκης ΕΚ (άρθρο I-39). Ομοίως, το άρθρο I-37 διατηρεί πιστά τις ισοδύναμες διατάξεις των υφιστάμενων συνθηκών όσον αφορά την αιτιολογία των πράξεων και την ελευθερία που διαθέτουν τα θεσμικά όργανα να επιλέγουν τον τύπο της προς έγκριση πράξης, όταν στα κείμενα δεν προβλέπεται συγκεκριμένη πράξη.

Τέλος, όσον αφορά τις πράξεις που χρησιμοποιούνται στα πλαίσια του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα, αυτές εξαλείφονται μαζί με τη δομή πυλώνων που αιτιολογούσε την ύπαρξή τους. Συνεπώς, θα δύνανται να χρησιμοποιούνται μόνον, και σε αυτούς τους συγκεκριμένους τομείς, οι έξι τύποι πράξεων που αναφέρονται παραπάνω.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Το άρθρο I-33 διαχωρίζει τις νομοθετικές πράξεις από τις μη νομοθετικές. Κάθε κατηγορία εξετάζεται σε χωριστό άρθρο: στο άρθρο I-34 εξετάζονται οι νομοθετικές πράξεις και στο άρθρο I-34 οι μη νομοθετικές πράξεις.

Οι νομοθετικές πράξεις είναι δύο. Πρόκειται για τον νόμο και τον νόμο-πλαίσιο.

Προς το παρόν, το άρθρο 249 της συνθήκης ΕΚ παραθέτει τις πέντε υφιστάμενες βασικές πράξεις (οδηγία, κανονισμός, απόφαση, συστάσεις και γνώμες) και τις επιδράσεις τους. Είναι δυνατή η αντιστοιχισή μεταξύ των αυτών των πράξεων και των νέων ονομασιών.

Συνεπώς, ο ορισμός του ευρωπαϊκού νόμου αντιστοιχεί σε εκείνον του κανονισμού όπως είναι γνωστός σήμερα. Όπως ακριβώς ισχύει με τον κανονισμό, ο ευρωπαϊκός νόμος εφαρμόζεται απευθείας σε όλα τα κράτη μέλη και δεν υφίσταται ανάγκη μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Ο ορισμός του ευρωπαϊκού νόμου-πλαισίου αντιστοιχεί σε εκείνον της οδηγίας. Οριοθετεί τους στόχους, αλλά επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιλέξουν τα προς θέσπιση μέτρα για την επίτευξη αυτών των στόχων εντός καθορισμένης προθεσμίας. Το άρθρο I-34 παραθέτει λεπτομερώς τη διαδικασία έκδοσης των νόμων και των νόμων-πλαισίων, η οποία στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι σύμφωνη με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Οι μη νομοθετικές πράξεις (άρθρο I-35) είναι τέσσερις. Πρόκειται για τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς, τις ευρωπαϊκές αποφάσεις, τις συστάσεις και τις γνώμες.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, ο ευρωπαϊκός κανονισμός ορίζεται ως μη νομοθετική πράξη γενικής εμβέλειας για την εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων και συγκεκριμένων ειδικών διατάξεων του Συντάγματος. Δύνανται επίσης να λάβουν τη μορφή κατ' εξουσιοδότηση κανονισμών ή εκτελεστικών κανονισμών.

Οι εν λόγω κανονισμοί δύνανται να είναι δεσμευτικοί ως προς όλα τα μέρη τους ή μόνο ως προς τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Από την άλλη, οι ευρωπαϊκές αποφάσεις, με τον νέο τους ορισμό, περιλαμβάνουν τόσο τις αποφάσεις που απευθύνονται σε ορισμένους αποδέκτες όσο και τις γενικές αποφάσεις, σε αντίθεση με τις αποφάσεις κατά την έννοια του άρθρου 249 της συνθήκης ΕΚ, εφόσον απευθύνονται μόνον στους αποδέκτες που ορίζονται σε αυτές.

Τέλος, στις μη νομοθετικές πράξεις συγκαταλέγονται οι συστάσεις και οι γνώμες, οι οποίες δεν έχουν δεσμευτικό αποτέλεσμα.

Το άρθρο I-35, τελευταία παράγραφος, επιβεβαιώνει τη γενική ισχύ της σύστασης της Επιτροπής όπως προβλέπεται επί του παρόντος στο άρθρο 211 της συνθήκης ΕΚ και γενικεύει εκείνη του Συμβουλίου (άρθρο I-35).

Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Η συνταγματική συνθήκη διαχωρίζει τις εκτελεστικές αρμοδιότητες που αναγνωρίζονται σήμερα στο άρθρο 202 της συνθήκης ΕΚ σε κατ' εξουσιοδότηση ευρωπαϊκούς κανονισμούς (άρθρο I-36) και σε καθαυτές εκτελεστικές πράξεις (άρθρο I-37). Η Επιτροπή καθίσταται πλέον η μόνη αρμόδια για την έκδοση κατ' εξουσιοδότηση ευρωπαϊκών κανονισμών που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία του νόμου ή του νόμου-πλαισίου (το άρθρο I-36 διευκρινίζει ότι «τα ουσιώδη στοιχεία ενός τομέα δεν είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο εξουσιοδότησης»). Συνεπώς, είναι δυνατόν να εξουσιοδοτηθεί η Επιτροπή για τον καθορισμό των περισσότερο τεχνικών πτυχών των νομοθετικών πράξεων με την τήρηση των προϋποθέσεων εφαρμογής που καθορίζουν οι σχετικοί νόμοι ή νόμοι-πλαίσια (περιεχόμενο, έκταση και διάρκεια της εξουσιοδότησης). Επιπλέον, αυτή η εξουσιοδότηση δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο υπό την εποπτεία των δύο κλάδων νομοθετικής εξουσίας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει την ανάκληση της εξουσιοδότησης και η θέση της σε ισχύ είναι δυνατόν να ανασταλεί βάσει σιωπηρής συμφωνίας των συννομοθετών. Οι νέες αυτές διατάξεις αποτελούν σημαντική καινοτομία στο σύστημα λήψης αποφάσεων της Ένωσης, ακόμη κι αν στην πράξη ήταν ήδη δυνατή η ανάθεση στην Επιτροπή αρμοδιοτήτων του είδους αυτού σε ορισμένους τομείς, όπως της εσωτερικής αγοράς και του περιβάλλοντος. Επιπλέον, ενισχύουν το ρόλο του Κοινοβουλίου που μεριμνά πλέον για την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας στον ίδιο βαθμό με το Συμβούλιο.

Το άρθρο I-37 που αφορά τις εκτελεστικές πράξεις καθαυτές υπενθυμίζει ότι η εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων εναπόκειται κανονικά στα κράτη μέλη. Αν η ανάγκη ομοιόμορφης εφαρμογής αιτιολογεί την παρέμβαση της Ένωσης, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις είναι, καταρχήν, δυνατή η ανάθεση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή ή το Συμβούλιο στον τομέα της ΚΕΠΠΑ. Οι εκτελεστικές πράξεις της Ένωσης λαμβάνουν τη μορφή ευρωπαϊκών εκτελεστικών κανονισμών ή ευρωπαϊκών εκτελεστικών αποφάσεων.

Στο βαθμό που η Επιτροπή ασκεί εξουσία που κατ' αρχήν ανήκει στα κράτη μέλη, είναι εύλογο αυτή να υπόκειται στην εποπτεία επιτροπών εκπροσώπων των κρατών μελών επιφορτισμένων με τη γνωμοδότηση επί των σχεδίων των εκτελεστικών μέτρων που καταρτίζει η Επιτροπή. Αυτό το σύστημα ελέγχου είναι γνωστό με την ονομασία «επιτροπολογία».

Το άρθρο I-37 προβλέπει ότι οι γενικοί κανόνες της επιτροπολογίας καθορίζονται με ευρωπαϊκό νόμο που θεσπίζεται με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και συνεπώς όχι πλέον μόνον από το Συμβούλιο όπως συμβαίνει σήμερα. Από την άλλη, αυτές οι διαδικασίες ελέγχου, σύμφωνα με τη διατύπωση του ίδιου άρθρου, διεξάγονται «από τα κράτη μέλη» και όχι πλέον από το Συμβούλιο.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ (ΚΕΠΠΑ, ΚΠΑΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ)

Στις υφιστάμενες συνθήκες, όσον αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), την ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΕΠΑΑ), και τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ήτοι στον δεύτερο και τον τρίτο πυλώνα

που άπτονται της διακυβερνητικής συνεργασίας και όχι της κοινοτικής μεθόδου, είναι δυνατή η έκδοση ορισμένων νομικών πράξεων μη κοινοτικού χαρακτήρα. Συνεπώς, στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, το άρθρο 13 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη ΕΕ) καθορίζει ότι το Συμβούλιο προτείνει κοινές στρατηγικές στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και τις εφαρμόζει, ιδίως αποφασίζοντας κοινές δράσεις και θέσεις. Ομοίως, το άρθρο 34 της συνθήκης ΕΕ προβλέπει την κατάρτιση καταλόγου των πράξεων σχετικά με τις οποίες δύναται να αποφανθεί το Συμβούλιο όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Πρόκειται για κοινές θέσεις, αποφάσεις και αποφάσεις-πλαίσια, καθώς και συμβάσεις.

Μετά την εξάλειψη της διάρθρωσης σε πυλώνες στο Σύνταγμα, καταργούνται αυτές οι διαφορετικές πράξεις. Όσον αφορά την ΚΕΠΠΑ, την ΚΠΑΑ και τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις (ΔΕΥ), οι πράξεις που θα χρησιμοποιούνται εφεξής θα πρέπει να ανταποκρίνονται στη νέα τυπολογία (άρθρο I-33). Το άρθρο I-40 επιβεβαιώνει ότι στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, δύναται να χρησιμοποιούνται μόνο οι ευρωπαϊκές αποφάσεις και ότι «δεν εκδίδονται ευρωπαϊκοί νόμοι ή ευρωπαϊκοί νόμοι-πλαίσια ». Όσον αφορά την ΚΠΑΑ, βάσει του άρθρου I-41, δύναται επίσης να χρησιμοποιούνται μόνον οι ευρωπαϊκές αποφάσεις. Τέλος, όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, καταργούνται οι πράξεις που χρησιμοποιούνταν παλαιότερα και αντικαθίστανται από τους νόμους και τους νόμους-πλαίσια (άρθρο I-42).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-33	Οι νομικές πράξεις της Ένωσης (νέοι τύποι)	Νέες διατάξεις
I-34	Οι νομοθετικές πράξεις	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-35	Οι μη νομοθετικές πράξεις	
I-36	Οι κατ' εξουσιοδότηση ευρωπαϊκοί κανονισμοί	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-37	Οι εκτελεστικές πράξεις	
I-40	Ειδικές διατάξεις για την ΚΕΠΠΑ	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-41	Ειδικές διατάξεις για την ΚΠΑΑ	
I-42	Ειδικές διατάξεις για τη ΔΕΥ	

Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Τίτλος VI του πρώτου μέρους του Συντάγματος (άρθρα I-45 έως I-52) περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με το δημοκρατικό βίο της Ένωσης. Ο συγκεκριμένος τίτλος περιλαμβάνει οκτώ άρθρα αφιερωμένα στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία, στη συμμετοχική δημοκρατία, στη διαφάνεια, στην πρόσβαση στα έγγραφα, στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, καθώς και στον ρόλο των κοινωνικών εταίρων και των εκκλησιών.

Ο συγκεκριμένος τίτλος σχετικά με το δημοκρατικό βίο πρέπει να παραλληλιστεί με το άρθρο I-10 που είναι αφιερωμένο στην ευρωπαϊκή ιθαγένεια, με τα άρθρα II-99 έως II-106 του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων που περιλαμβάνουν όλα τα δικαιώματα τα οποία συνδέονται με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, καθώς και με τα άρθρα III-125 έως III-129 που είναι επίσης αφιερωμένα στο ίδιο θέμα.

Το κείμενο του Συντάγματος επαναβεβαιώνει τα δικαιώματα που συνδέονται με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και ορίζει για πρώτη φορά τα δημοκρατικά θεμέλια της Ένωσης. Αυτά τα δημοκρατικά θεμέλια στηρίζονται σε τρεις αρχές : την αρχή της δημοκρατικής ισότητας, την αρχή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και την αρχή της συμμετοχικής δημοκρατίας. Τέλος, ο Τίτλος VI ο οποίος είναι αφιερωμένος στο δημοκρατικό βίο περιλαμβάνει επίσης ορισμένες διατάξεις που έως εκείνη τη στιγμή ήταν διάσπαρτες στις συνθήκες, κυρίως όσον αφορά τη διαφάνεια, την πρόσβαση στα έγγραφα και το ρόλο του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της Ένωσης περιλαμβάνονται εφεξής, χωρίς τροποποιήσεις, στο άρθρο I-10:

- δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και ελεύθερης διαμονής·
- δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο , καθώς και στις δημοτικές εκλογές·
- δικαίωμα στη διπλωματική και προξενική προστασία·
- δικαίωμα των πολιτών να υποβάλουν αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και να απευθύνονται στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή·

- δικαίωμα των πολιτών να απευθύνονται εγγράφως στα θεσμικά και στα συμβουλευτικά όργανα σε μία από τις γλώσσες του Συντάγματος και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα.

Το άρθρο I-10 υπενθυμίζει επίσης ότι η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ

Η συμπερίληψη των αρχών της δημοκρατικής ισότητας και της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας στα κείμενα δεν εκχωρεί νέα δικαιώματα στους πολίτες της Ένωσης, αλλά εγκαθιδρύει τις αρχές που απορρέουν από το πνεύμα των συνθηκών. Συνεπώς, οι πολίτες εκπροσωπούνται άμεσα στο επίπεδο της Ένωσης και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επιπλέον, οι εθνικές κυβερνήσεις που αποστέλλουν τους εκπροσώπους τους στο Ευρωπαϊκό συμβούλιο και στο Συμβούλιο των Υπουργών είναι υπεύθυνες ενώπιον των εθνικών κοινοβουλίων τα οποία εκλέγονται από τους πολίτες της Ένωσης.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η συμμετοχική δημοκρατία καθιστά ένα από τα θεμέλια της λειτουργίας της Ένωσης. Η κύρια καινοτομία σε αυτόν τον τομέα είναι η εμφάνιση ενός δικαιώματος λαϊκής πρωτοβουλίας. Το άρθρο I-47 προβλέπει ότι με αναφορά πλέον του ενός εκατομμυρίου υπογραφόντων από σημαντικό αριθμό κρατών μελών μπορεί να κληθεί η Επιτροπή να αναλάβει νομοθετική πρωτοβουλία, εφόσον είναι συμβατή με το Σύνταγμα και κυρίως με το Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η συγκεκριμένη λαϊκή πρωτοβουλία δεν υπονομεύει το δικαίωμα πρωτοβουλίας της Επιτροπής καθώς η Επιτροπή είναι ελεύθερη να δώσει συνέχεια ή όχι στην πρόσκληση να υποβάλει πρόταση. Πρόκειται για μια σημαντική καινοτομία που εισάγει για πρώτη φορά την έννοια της συμμετοχικής δημοκρατίας στο ευρωπαϊκό πολιτικό σκηνικό. Ένα τέτοιο μέτρο παρέχει συνεπώς στους πολίτες της Ένωσης που είναι διατεθειμένοι να καταγγείλουν το «ευρωπαϊκό δημοκρατικό έλλειμμα» τα μέσα προκειμένου να εισακουστεί άμεσα η φωνή τους. Αυτή η καινοτομία συνοδεύεται από τις προσπάθειες που έχουν οδηγήσει στην διασαφήνιση της κατανομής των αρμοδιοτήτων και την απλούστευση των νομικών μέσων και που, εν τέλει, αποσκοπούν στην προσέγγιση μεταξύ των πολιτών και των κοινοτικών θεσμικών οργάνων.

Η έννοια της συμμετοχικής δημοκρατίας περιλαμβάνει και άλλες σημαντικές πτυχές. Το ίδιο αυτό άρθρο υπενθυμίζει επίσης ότι τα όργανα διατηρούν ανοιχτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών και ότι η Επιτροπή διεξάγει ευρείες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Πέραν του άρθρου I-47, ο τίτλος που είναι αφιερωμένος στο δημοκρατικό βίο περιλαμβάνει ορισμένες διατάξεις που προς το παρόν βρίσκονται διασκορπισμένες στις συνθήκες, είτε αυτούσιες ή συμπληρωμένες:

- η αρχή της εγγύτητας («οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και εγγύτερα στους πολίτες»), καθώς και ο ρόλος των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή περιλαμβάνονται ως έχουν στα άρθρα I-46 και I-49 αντίστοιχα·
- όσον αφορά τη διαφάνεια των εργασιών των θεσμικών οργάνων, το άρθρο I-50

ορίζει σαφώς ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και το Συμβούλιο των υπουργών συνεδριάζουν δημόσια όταν εξετάζουν και εγκρίνουν σχέδιο νομοθετικής πράξης. Το ίδιο αυτό άρθρο επεκτείνει το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, ενώ το αντίστοιχο άρθρο της συνθήκης ΕΚ κάνει ρητή μνεία μόνο στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Επιτροπής και του Συμβουλίου.

- τέλος, το άρθρο I-51 σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα περιλαμβάνει το περιεχόμενο του αντίστοιχου άρθρου της συνθήκης ΕΚ (άρθρο 286) και ενσωματώνει επίσης τις διατάξεις της οδηγίας αριθ. 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και των εκκλησιών περιλαμβάνεται για πρώτη φορά στο σχέδιο του Συντάγματος.

Το άρθρο I-48 αναγνωρίζει και προάγει το ρόλο των κοινωνικών εταίρων, διευκολύνει δε τον ανοικτό διάλογο, με σεβασμό της αυτονομίας τους. Υπενθυμίζει επίσης ότι η τριμερής συνάντηση κορυφής για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση συμβάλλει στον κοινωνικό διάλογο.

Το άρθρο I-52 περιλαμβάνει και συμπληρώνει τις διατάξεις της «Δήλωσης για το καθεστώς των εκκλησιών και των μη ομολογιακών ενώσεων» που υιοθετήθηκε από τη διακυβερνητική διάσκεψη που οδήγησε στη συνθήκη του Άμστερνταμ. Το κείμενο του Συντάγματος αναγνωρίζει επισήμως την ιδιαίτερη ταυτότητα και τη συμβολή των εκκλησιών και των εικλησιαστικών, φιλοσοφικών ή μη ομολογιακών οργανώσεων, και προτείνει ανοικτό, διαφανή και τακτικό διάλογο με τις εκκλησίες και τις οργανώσεις αυτές.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-10	Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	-
I-45 έως I-52 (τίτλος VI)	Ο δημοκρατικός βίος της Ένωσης	Νέες διατάξεις
I-47	Συμμετοχική δημοκρατία (δικαίωμα λαϊκής πρωτοβουλίας)	
I-48	Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων	
I-50	Διαφάνεια των εργασιών των θεσμικών οργάνων	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-51	Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	-
I-52	Εκκλησίες και μη ομολογιακές ενώσεις	Νέες διατάξεις
Π-99 έως Π-106	Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων (τίτλος σχετικά με την ιθαγένεια)	-
ΠΙ-125 έως ΙΙΙ-129	Ιθαγένεια	

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΛΟΙΠΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κείμενο του Συντάγματος επανεξετάζει το βασικό θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που προς το παρόν περιλαμβάνει πέντε θεσμικά όργανα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο των Υπουργών, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και Ελεγκτικό Συνέδριο), την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τρία άλλα σημαντικά όργανα (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Επιτροπή των Περιφερειών και Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων).

Πράγματι, η Συνταγματική Συνθήκη διευκρινίζει στο άρθρο I-19 ότι «το θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνει: το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο των Υπουργών (καλούμενο «Συμβούλιο»), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λαμβάνεται ως πλήρες θεσμικό όργανο, αλλά το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν συμπεριλήφθηκε στο βασικό θεσμικό πλαίσιο. Αναφέρεται χωριστά στο Κεφάλαιο II του Τίτλου IV «Λοιπά θεσμικά όργανα και συμβουλευτικά όργανα της Ένωσης», μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) που λαμβάνει επισήμως το καθεστώς θεσμικού οργάνου. Αυτή η νέα παρουσίαση σε δύο χωριστά κεφάλαια επισημαίνει ότι παράλληλα με τα πέντε κύρια θεσμικά όργανα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο των Υπουργών, Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Δικαστήριο) συνυπάρχουν δύο δευτερεύοντα όργανα (το Ελεγκτικό Συνέδριο και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) που απολαύουν επίσης πλήρους ανεξαρτησίας έναντι των άλλων θεσμικών οργάνων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Τα όργανα ή οι οργανισμοί που έχουν λάβει τον τίτλο του θεσμικού οργάνου ανέρχονται τελικά σε επτά.

Μεταξύ αυτών, τα τέσσερα κύρια θεσμικά όργανα (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο των Υπουργών και Ευρωπαϊκή Επιτροπή) έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές, ενώ όσον αφορά το Δικαστήριο μόνο ορισμένες διατάξεις του τροποποιήθηκαν ουσιαστικά.

Όσον αφορά τα λοιπά θεσμικά όργανα και τα όργανα της ΕΕ, οι τροποποιήσεις είναι σχεδόν ανύπαρκτες διότι τροποποιείται μόνον η θητεία των μελών της Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ) και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ)

Το Σύνταγμα δεν προβλέπει επίσης καινοτομίες όσον αφορά τις έδρες των θεσμικών οργάνων, δεδομένου ότι περιλαμβάνει ως έχει το μέχρι σήμερα προσαρτημένο στη συνθήκη ΕΚ πρωτόκολλο.

Τέλος, στη Συνταγματική Συνθήκη περιλαμβάνονται χωρίς τροποποιήσεις οι έννοιες της διαβούλευσης και της διοργανικής συνεργασίας που πρέπει να κατευθύνουν την ειλικρινή συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων (άρθρα I-19 και III- 397).

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟ

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Έπειτα από τις σημαντικές τροποποιήσεις που εισήγαγε η Συνθήκη της Νικαίας στο δικαιοδοτικό σύστημα περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της καλύτερης κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο αρχών και τη δυνατότητα δημιουργίας ειδικών δικαιοδοτικών τμημάτων υπαγόμενων στο Τακτικό Δικαστήριο, το Σύνταγμα προτείνει με τη σειρά του ορισμένες συμπληρωματικές τροποποιήσεις.

Το κείμενο του Συντάγματος τροποποιεί την ονομασία του Δικαστηρίου. Η έκφραση «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» ορίζει εφεξής επίσημα τη δικέφαλη δικαστική αρχή στο σύνολό της. Η ανώτατη αρχή ορίζεται με την ονομασία «Δικαστήριο» και το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μετονομάζεται σε «Τακτικό Δικαστήριο». Το άρθρο I-29 διευκρινίζει ότι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει: «το Δικαστήριο, το Τακτικό Δικαστήριο και ειδικά δικαστήρια».

Το Σύνταγμα προβλέπει στο άρθρο III-359 ότι τα ειδικά δικαστήρια μπορούν να υπάγονται στο Τακτικό Δικαστήριο βάσει ευρωπαϊκού νόμου που έχει εκδοθεί βάσει της συνήθους Νομοθετικής Διαδικασίας. Αυτός ο νόμος που εκδίδεται μετά από πρόταση του Δικαστηρίου ή της Επιτροπής, καθορίζει επίσης τους κανόνες σχετικά με τη σύνθεση του εν λόγω δικαστηρίου και προσδιορίζει το εύρος των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται.

Το άρθρο III-357 του Συντάγματος δημιουργεί επιτροπή με σκοπό την παροχή γνωμοδοτήσεων σχετικά με την επάρκεια των υποψηφίων για την άσκηση των καθηκόντων του δικαστή και του γενικού εισαγγελέα, πριν από τη σχετική απόφαση των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Η Συνταγματική Συνθήκη δεν επιφέρει τροποποιήσεις στα καθήκοντα του Δικαστηρίου. Διευκρινίζει ωστόσο ότι «τα κράτη μέλη καθορίζουν τα μέσα έννομης προστασίας που απαιτούνται για να διασφαλίζεται δραστική δικαστική προστασία στον τομέα του δικαίου της Ένωσης» (άρθρο I-29).

Εντούτοις, η πρόσβαση των ιδιωτών στο Δικαστήριο διευκολύνεται με το άνοιγμα της διαδικασίας άσκησης προσφυγής εκ μέρους κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου κατά «των κανονιστικών πράξεων που απευθύνονται σε αυτό άμεσα χωρίς να περιλαμβάνονται εκτελεστικά μέτρα» (άρθρο III-365). Συνεπώς, το Σύνταγμα πρέπει να επιτρέπει στους πολίτες να προσβάλλουν ευκολότερα τους κανονισμούς της Ένωσης που αποτελούν τη βάση κυρώσεων, ακόμη και αν δεν τους επηρεάζουν σε ατομικό επίπεδο (όπως επιβάλλεται σήμερα από τις συνθήκες).

ΛΟΙΠΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το Σύνταγμα χορηγεί το καθεστώς θεσμικού οργάνου στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα χωρίς να θίγει την ανεξαρτησία της. Το άρθρο I-30 περιλαμβάνει τις γενικές διατάξεις σχετικά με την ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό σύστημα Κεντρικών Τραπεζών

(ΕΣΚΤ), χωρίς ωστόσο να εισάγει μεταβολές επί της ουσίας. Χάρη στο εν λόγω άρθρο Ι-30 που περιλαμβάνει τα καθήκοντα της ΕΚΤ, αυτά παρουσιάζονται σαφέστερα και ευκρινέστερα. Άλλωστε, διατηρείται το πρωτόκολλο σχετικά με το καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ.

Το άρθρο Ι-31 της Συνταγματικής Συνθήκης παρέχει σύντομη περιγραφή των λειτουργιών του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Πιο συγκεκριμένες διατάξεις (σε σχέση με τις υφιστάμενες διατάξεις) παρατίθενται στα άρθρα ΙΙΙ-384 και ΙΙΙ-385, χωρίς να έχει μεταβληθεί το περιεχόμενό τους.

ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το κείμενο του Συντάγματος δεν παρέχει καθεστώς θεσμικού οργάνου στα συμβουλευτικά όργανα όπως το διεκδικούσε η Επιτροπή των Περιφερειών. Η μόνη τροποποίηση που έχει εισαχθεί αφορά τη θητεία των μελών των δύο συμβουλευτικών οργάνων της ΕΕ που είναι η ΕτΠ και η ΟΚΕ. Η θητεία τους μετατρέπεται σε πενταετή (αντί της τετραετούς), και συνεπώς ευθυγραμμίζεται με την κοινοβουλευτική περίοδο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρο ΙΙΙ-386 για την ΕτΠ και ΙΙΙ-390 για την ΟΚΕ). Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι η σύνθεση των οργάνων δεν καθορίζεται πλέον στο Σύνταγμα. Εφεξής καθορίζεται δυνάμει ευρωπαϊκής απόφασης που εκδίδει ομόφωνα το Συμβούλιο (άρθρα ΙΙΙ-386 για την ΕτΠ και ΙΙΙ-389 για την ΟΚΕ).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-19	Το θεσμικό πλαίσιο	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-30 και ΙΙΙ-382 και ΙΙΙ-383	Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	-
I-31 και ΙΙΙ-384 και ΙΙΙ-385	Το Ελεγκτικό Συνέδριο	
I-29 και ΙΙΙ-353 έως ΙΙΙ-381	Το Δικαστήριο	
I-29	Το Δικαστήριο (ονομασία)	
ΙΙΙ-355 και ΙΙΙ-357	Το Δικαστήριο (επιλογή δικαστών και γενικών εισαγγελέων)	Σημαντικές τροποποιήσεις
ΙΙΙ-359	Το Δικαστήριο (ειδικά δικαστήρια)	
ΙΙΙ-365	Το Δικαστήριο (προσφυγές των πολιτών)	
I-32	Τα συμβουλευτικά όργανα της Ένωσης	-
ΙΙΙ-386 έως ΙΙΙ-388	Η Επιτροπή των	

	Περιφερειών	
ΠΙ-389 έως ΠΙ-392	Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
Πρωτόκολλο για τον καθορισμό των εδρών των θεσμικών οργάνων και ορισμένων οργάνων, οργανισμών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Έδρες των οργάνων	-
Πρωτόκολλο για τον καθορισμό του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	-
Πρωτόκολλο για τον καθορισμό του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Το Δικαστήριο	

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΛΟΠΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μεταρρυθμίσεις που εισάγει το Σύνταγμα όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εστιάζονται σε δύο θέματα:

- επέκταση των εξουσιών του Κοινοβουλίου στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της Ένωσης
- εφαρμογή ενός νέου συστήματος κατανομής των εδρών μεταξύ κρατών μελών.

Όπως ακριβώς ισχύει και για τα άλλα θεσμικά όργανα, το Σύνταγμα συγκεντρώνει τις σημαντικότερες διατάξεις που αφορούν το Κοινοβούλιο, για την καλύτερη προβολή τους, σε ένα άρθρο στο πρώτο μέρος της συνταγματικής συνθήκης (άρθρο I-20).

Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η κατανομή των εδρών στο Κοινοβούλιο να αποτελέσει αντικείμενο εκτεταμένων διαπραγματεύσεων μεταξύ των κρατών μελών, το Σύνταγμα καθορίζει βασικούς κανόνες για την εν λόγω κατανομή και αναθέτει στο Κοινοβούλιο το έργο της εκπόνησης σχετικής πρότασης που θα πρέπει να εγκριθεί ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Με τις διάφορες τροποποιήσεις των συνθηκών ενισχύθηκε ο ρόλος του Κοινοβουλίου στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της Ένωσης. Το Σύνταγμα επεκτείνει τη διαδικασία συναπόφασης, η οποία μετονομάζεται σε «συνήθη νομοθετική διαδικασία», σε έναν μεγάλο αριθμό άρθρων. Κατά τον τρόπο αυτό το Κοινοβούλιο καθίσταται συννομοθέτης στο σύνολο σχεδόν των περιπτώσεων, με εξαίρεση ένα περιορισμένο αριθμό πράξεων για τις οποίες εκφράζει μόνο τη γνώμη του. Αναλυτική παρουσίαση των θεμάτων που επηρεάζονται από την εν λόγω μετάβαση στη «συνήθη νομοθετική διαδικασία» περιέχεται σε ένα ειδικό δελτίο που αφορά τη νομοθετική διαδικασία.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Η συνταγματική συνθήκη περιγράφει, στο οικείο άρθρο I-20, τις γενικές διατάξεις που αφορούν το Κοινοβούλιο. Το Σύνταγμα αναθέτει από κοινού στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο των Υπουργών νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα. Το Κοινοβούλιο αντιμετωπίζεται επομένως ισότιμα με το Συμβούλιο Υπουργών όσον αφορά τα δύο αυτά καθήκοντα. Το Κοινοβούλιο ασκεί, επίσης, καθήκοντα πολιτικού ελέγχου και

συμβουλευτικά καθήκοντα υπό τους όρους που προβλέπονται στο Σύνταγμα (για παράδειγμα ο έλεγχος της Επιτροπής ή η Εκτέλεση του πουπολογισμού).

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται στο εξής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με την πλειοψηφία των μελών του, ύστερα από πρόταση του Ευρωπαϊκού συμβουλίου. Στην πρόταση αυτή πρέπει να συνεκτιμάται το αποτέλεσμα των ευρωπαϊκών εκλογών. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο όρος «εκλογή» προτιμήθηκε εκείνου της έγκρισης που χρησιμοποιούνταν έως τότε στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η τροποποίηση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση της σημασίας των ευρωπαϊκών εκλογών και του Κοινοβουλίου και υπογραμμίζει την ευθύνη του προέδρου της Επιτροπής ενώπιον του Κοινοβουλίου.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Η συνταγματική συνθήκη δεν προβλέπει καμία αλλαγή όσον αφορά τον τρόπο διεξαγωγής των ευρωπαϊκών εκλογών. Πρέπει να διεξάγονται βάσει άμεσης καθολικής ψηφοφορίας, με ελεύθερη και μυστική ψήφο, και να επιτρέπουν στους Ευρωπαίους πολίτες να εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους για θητεία πέντε ετών. Στο άρθρο III-330, το Σύνταγμα διατηρεί τη νομική βάση που καθορίζει ότι οι ευρωπαϊκές εκλογές πρέπει να οργανώνονται σύμφωνα με μια ενιαία διαδικασία σε όλα τα κράτη μέλη, πράγμα που δεν ισχύει ακόμη. Το άρθρο αυτό αναφέρεται στη θέσπιση ευρωπαϊκού νόμου ή νόμου πλαισίου που θα καθορίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την τήρηση της συγκεκριμένης απαίτησης.

Η συνταγματική συνθήκη καθορίζει τον ανώτατο αριθμό εδρών σε 750, αυξάνοντας τον αριθμό που προβλέπει προς το παρόν η συνθήκη της Νικαίας.

Ο ελάχιστος αριθμός εδρών ανά κράτος μέλος ορίζεται σε έξι βουλευτές ώστε να διασφαλίζεται ακόμη και στις χώρες με μικρό πληθυσμό η δυνατότητα εκπροσώπησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όλων των πολιτικών ρευμάτων. Για πρώτη φορά εγγράφεται στη συνταγματική συνθήκη ο ανώτατος αριθμός εδρών, που περιορίζεται σε 96.

Το Σύνταγμα καταργεί την παράδοση του καθορισμού στις συνθήκες της λεπτομερούς κατανομής των εδρών μεταξύ κρατών μελών. Αντ' αυτού η συνταγματική συνθήκη ορίζει ότι η εκπροσώπηση των πολιτών είναι αναλογική κατά φθίνουσα τάξη (άρθρο I-20). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα πρέπει, αρκετά πριν από τις βουλευτικές εκλογές του 2009, να εκδώσει ομόφωνα, βάσει πρότασης του Κοινοβουλίου και κατόπιν έγκρισής της, απόφαση στην οποία θα ορίζεται η σύνθεση του Κοινοβουλίου. Οι νέοι κανόνες σύνθεσης θα πρέπει, επομένως, να βασιστούν στην πρόταση του Κοινοβουλίου, και κατά τον τρόπο αυτό το Κοινοβούλιο μπορεί να επηρεάσει περισσότερο τη σύνθεσή του. Εάν, σε συνέχεια μεταγενέστερης διεύρυνσης, κριθεί αναγκαία η εκ νέου αλλαγή της κατανομής των εδρών, θα εφαρμοστεί μια πανομοιότυπη διαδικασία, χωρίς να είναι απαραίτητη η τροποποίηση του Συντάγματος.

Για τη βουλευτική περίοδο 2004-2009, διατηρήθηκε η κατανομή των εδρών με βάση το σχέδιο που εγκρίθηκε στη Νίκαια και καθορίστηκε στη συνθήκη προσχώρησης που συνάφθηκε με τα δέκα νέα κράτη μέλη μέσω του πρωτοκόλλου για τις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα κύρια και επικουρικά όργανα της Ένωσης.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Το Σύνταγμα επιφέρει σημαντική απλούστευση των νομοθετικών διαδικασιών της Ένωσης. Η θέσπιση της «συνήθους νομοθετικής διαδικασίας» (άρθρα I-34 και III-396), η οποία βασίζεται στην υφιστάμενη διαδικασία «συναπόφασης», ορίζει εφεξής το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως πραγματικό συννομοθέτη από κοινού με το Συμβούλιο Υπουργών. Οι ευρωπαϊκοί νόμοι και οι ευρωπαϊκοί νόμοι-πλαίσια θα εκδίδονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών, βάσει της διαδικασίας που περιγράφεται στο άρθρο III-396. Το Σύνταγμα επεκτείνει την εφαρμογή της εν λόγω νομοθετικής διαδικασίας σε έναν μεγάλο αριθμό άρθρων, παρέχοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μεγαλύτερη εξουσία ως προς την λήψη αποφάσεων. Σχετικά με ορισμένους νόμους και νόμους-πλαίσια που θεσπίζονται βάσει ειδικής διαδικασίας, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή ότι αυτό πρέπει να εγκρίνει την εν λόγω πράξη.

Στα πλαίσια της διαδικασίας του προϋπολογισμού (άρθρα III-403 έως III-409), αυξάνονται οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεδομένου ότι η διαδικασία του προϋπολογισμού είναι εφεξής παρόμοια με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία με μία ενιαία ανάγνωση και μία διαδικασία συνδιαλλαγής μεταξύ Κοινοβουλίου και Συμβουλίου. Επιπλέον, καταργείται ο παλιός διαχωρισμός μεταξύ των υποχρεωτικών και μη υποχρεωτικών δαπανών, γεγονός που σημαίνει ότι η επιρροή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επεκτείνεται στο σύνολο του προϋπολογισμού. Πράγματι, στο παρελθόν μόνο για τις μη υποχρεωτικές δαπάνες μπορούσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να έχει την τελική απόφαση. Αναλυτικά στοιχεία για τη διαδικασία του προϋπολογισμού παρέχονται στο δελτίο για τα χρηματοοικονομικά της Ένωσης.

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στα άρθρα III-330 έως III-340, η συνταγματική συνθήκη περιλαμβάνει ειδικότερες διατάξεις (εκλογές Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μέθοδοι εργασίας, ετήσια σύνοδος, προσωρινές εξεταστικές επιτροπές, δικαίωμα αναφοράς των πολιτών, ρόλος του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή, έγκριση εσωτερικού κανονισμού, πρόταση μομφής κατά της Επιτροπής κλπ.), χωρίς ωστόσο να επέρχονται μεταβολές στην ουσία των εν λόγω διατάξεων έναντι των υφιστάμενων συνθηκών.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-20	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-34	Νομοθετικές πράξεις	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-330 έως III-340	Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - ειδικές διατάξεις	-
III-396	Συνήθης νομοθετική διαδικασία	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-403 έως III-409	Ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης	-
Πρωτόκολλο σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις που αφορούν τα κύρια και επικουρικά όργανα της Ένωσης.	Έδρες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2004-2009	

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΚΛ
ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σύνταγμα επανεξετάζει το βασικό θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Το άρθρο I-18 της συνταγματικής συνθήκης απαριθμεί τα θεσμικά όργανα και συμπεριλαμβάνει σε αυτά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τη σύνοδο των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών, παράλληλα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο Υπουργών, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Δικαστήριο.

Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια, που συνέρχονται τακτικά από την αρχή της δεκαετίας του 60 και καθορίστηκαν κατά πιο έντονο τρόπο το 1974, έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ο χαρακτήρας και οι λειτουργίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου καθορίστηκαν σταδιακά μέσα από την εμπειρία. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη ανέφερε για πρώτη φορά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χωρίς ωστόσο να το μετατρέπει σε θεσμικό όργανο. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη ΕΕ) έχει ορίσει την αποστολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που δίνει στην Ένωση την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξή της και καθορίζει τους γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς της. Επιπλέον, η Συνθήκη ΕΕ έχει αναθέσει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγκεκριμένους ρόλους στα πλαίσια της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) καθώς επίσης και στα πλαίσια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).

Η διευκρίνιση αποδείχθηκε αναγκαία, καθώς έχει δημιουργηθεί ορισμένη σύγχυση για τους πολίτες όσον αφορά την έμπρακτη λειτουργία των θεσμικών οργάνων. Στην πράξη, στο πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών συνέρχονται κανονικά οι εκπρόσωποι των κρατών μελών σε υπουργικό επίπεδο, αλλά είναι επίσης δυνατόν να συνέρχονται και οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων για να αποφασίσουν για θέματα ιδιαίτερης σημασίας. Η συνταγματική συνθήκη θέτει τέρμα στη σύγχυση αυτή και θεσπίζει σαφή διάκριση μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου Υπουργών, αναθέτοντας σε καθένα από τα όργανα αυτά σαφώς διακριτά καθήκοντα και διαφορετική σύνθεση.

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών και αποκτά την ιδιότητα επίσημου θεσμικού

οργάνου της Ένωσης (άρθρα 1-21).

- Το Συμβούλιο των Υπουργών απαρτίζεται από τους εκπροσώπους των κρατών μελών σε υπουργικό επίπεδο.

Για να υπογραμμιστεί με ακόμα μεγαλύτερη σαφήνεια η διαφορά αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποκτά σταθερό πρόεδρο για περίοδο δύομισι ετών, μια θεσμική καινοτομία που αποσκοπεί να προσδώσει ορατότητα και σταθερότητα στην Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

ΟΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ

ΔΚΔ

Η Συνέλευση έχει πραγματοποιήσει μακρές συζητήσεις σχετικά με τη δημιουργία ενός μόνιμου Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για να αντικαταστήσει το υπάρχον σύστημα των Προεδριών εκ περιτροπής (νέα Προεδρία κάθε εξάμηνο).

Ο συμβιβασμός που επιτεύχθηκε στους κόλπους της Συνέλευσης και επιβεβαιώθηκε κατά τη Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ) στηρίζεται στον διορισμό ενός Προέδρου με σαφώς καθορισμένες εξουσίες που εξασφαλίζουν τη συνεκτικότητα των εργασιών και αυξάνουν την ορατότητα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου χωρίς να διακυβεύεται η θεσμική ισορροπία της Ένωσης.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου περιλαμβάνεται πλέον σε τρία άρθρα της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης: στο άρθρο I-21 που περιλαμβάνει τις γενικές διατάξεις, στο άρθρο I-22 που καθορίζει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και στο άρθρο III-341 που καθορίζει ορισμένες διατάξεις σχετικά με τη θεσμική λειτουργία.

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Η συνταγματική Συνθήκη καθιερώνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ως θεσμικό όργανο της Ένωσης και του αναθέτει σαφώς καθορισμένο και οριοθετημένο ρόλο, διαχωρίζοντας τα καθήκοντά του από εκείνα του Συμβουλίου Υπουργών. Συνεπώς, το άρθρο I-21 περιέχει τον ορισμό του ρόλου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την ανάπτυξη της Ένωσης: «παρέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση την αναγκαία για την ανάπτυξή της ώθηση και καθορίζει τους γενικούς τους πολιτικούς προσανατολισμούς και προτεραιότητες». Στον τομέα της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, το Σύνταγμα προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τους στρατηγικούς στόχους και τα συμφέροντα της Ένωσης (άρθρο III-293). Αντιθέτως, η συγκεκριμένη εφαρμογή των πολιτικών αποτελεί αρμοδιότητα των άλλων θεσμικών οργάνων (Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο). Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαδραματίζει πιο συγκεκριμένο ρόλο στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας.

Δεύτερον, το Σύνταγμα προβλέπει ότι ορισμένες αποφάσεις, περισσότερο θεσμικού χαρακτήρα, λαμβάνονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπως οι αποφάσεις που αφορούν τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (άρθρο I-20), τις λεπτομέρειες της εκ περιτροπής Προεδρίας του Συμβουλίου (άρθρο I-24), το σύστημα της ισότιμης εκ περιτροπής συμμετοχής στη σύνθεση της Επιτροπής (I-26), την αναστολή των δικαιωμάτων ενός κράτους μέλους στην περίπτωση σοβαρής και επίμονης παραβίασης της σύνθεσης της Επιτροπής (άρθρο I-59) ή ακόμα τη μετάβαση από μια νομική βάση ομοφωνίας στην ειδική πλειοψηφία (άρθρο IV- 445).

Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά τους διορισμούς: προτείνει, π.χ., τον Πρόεδρο της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (άρθρο I-27) και ορίζει, σε συμφωνία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, τον υπουργό Εξωτερικών Υποθέσεων της Ένωσης. (άρθρο I-28). Το Σύνταγμα διευκρινίζει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν ασκεί νομοθετικά καθήκοντα. Κάθε ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος πλαίσιο πρέπει να αποφασίζεται από το Συμβούλιο Υπουργών, στις περισσότερες περιπτώσεις από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είναι ωστόσο δυνατό να ζητηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να συζητήσει επί μίας νομοθετικής πράξης στις περιπτώσεις που ορίζονται σαφώς από το Σύνταγμα (η καλούμενη διαδικασία «emergency brake» (πέδη έκτακτης ανάγκης)). Τέλος, το Σύνταγμα διευκρινίζει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με ομοφωνία, εκτός από τις περιπτώσεις για τις οποίες ορίζει διαφορετικά η Συνταγματική Συνθήκη.

Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους Αρχηγούς Κρατών ή Κυβερνήσεων των κρατών μελών, καθώς και από τον Πρόεδρό του και τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Ο Υπουργός Εξωτερικών συμμετέχει στις εργασίες. Όταν το απαιτεί η ημερήσια διάταξη, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δύνανται να συμφωνήσουν ότι θα επικουρούνται από έναν αρμόδιο Υπουργό, ο δε Πρόεδρος της Επιτροπής θα επικουρείται από έναν επίτροπο. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να κληθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προς ακρόαση (άρθρο III-341).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέρχεται ανά τρίμηνο, συγκαλούμενο από τον Πρόεδρό του (άρθρο I-21). Όταν απαιτείται, ο τελευταίος μπορεί να συγκαλέσει έκτακτη συνεδρίαση. Συνεπώς, ο αριθμός των συνεδριάσεων αυξάνεται (η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθορίζει ότι θα συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές ετησίως) και ευθυγραμμίζεται με την τρέχουσα πρακτική.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Σύμφωνα με πρόταση της Συνέλευσης, η Συνταγματική Συνθήκη καθιερώνει μόνιμο Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που αναλαμβάνει τα καθήκοντα που ασκούν προς το παρόν οι εκ περιτροπής Προεδρίες. Το άρθρο I-22 καθορίζει τα καθήκοντα που ανατίθενται στον νέο αυτό χαρακτήρα της ευρωπαϊκής πολιτικής σκηνής, καθώς και τον τρόπο εκλογής του.

Θα εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία για θητεία δύομισι ετών. Η θητεία του θα είναι άπαξ ανανεώσιμη. Σε περίπτωση σοβαρού κωλύματος ή παραπτώματος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να τερματίσει τη θητεία του Προέδρου του με την ίδια διαδικασία.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προεδρεύει και διευθύνει τις εργασίες του, εξασφαλίζει την προετοιμασία και τη συνέχειά τους σε συνεργασία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, και με βάση τις εργασίες του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων. Επιπλέον, εργάζεται για τη διευκόλυνση της συνοχής και της συναίνεσης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Παρουσιάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση μετά από κάθε μία από τις συνόδους του.

Ο Πρόεδρος εξασφαλίζει στο επίπεδο του την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης.

Τέλος, το Σύνταγμα ορίζει ότι ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου δεν μπορεί να ασκεί εθνικό αξίωμα. Συνεπώς, αποκλείεται να προεδρεύει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ο εν ενεργεία αρχηγός της κυβέρνησης ενός κράτους μέλους, όπως συμβαίνει σήμερα. Το μέτρο αυτό δικαιολογείται λόγω του φόρτου εργασίας που χαρακτηρίζει την Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κυρίως στη διευρυμένη Ένωση των 25 μελών. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, η παράλληλη άσκηση εκ μέρους του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου άλλου αξιώματος στα πλαίσια άλλου ευρωπαϊκού θεσμικού οργάνου. Αυτό δημιουργεί τη δυνατότητα συγχώνευσης στο μέλλον των καθηκόντων του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Προέδρου της Επιτροπής αν το επιθυμούν τα κράτη μέλη.

ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το άρθρο III 341 προβλέπει άλλες διατάξεις, αναγκαίες για την εύρυθμη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Στις περιπτώσεις όπου η Συνταγματική Συνθήκη προβλέπει ψηφοφορία, κάθε μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου μπορεί να αντιπροσωπευτεί από ένα εκ των άλλων μελών. Οι αποχές δεν εμποδίζουν την έκδοση πράξεων για τις οποίες απαιτείται ομοφωνία.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεσπίζει τον κανονισμό διαδικασίας του με απλή πλειοψηφία. Επικουρείται από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου των Υπουργών, και συνεπώς δεν διαθέτει ίδια διοίκηση.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Σχόλια
I-19	Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-21	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	Νέες διατάξεις
I-22	Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	Νέες διατάξεις
I-27	Ο Πρόεδρος της Επιτροπής	-
I-28	Ο Υπουργός Εξωτερικών Υποθέσεων	Νέες διατάξεις
III-341	Θεσμικές διατάξεις - το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	Νέες διατάξεις

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΟΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Η ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μεταρρύθμιση του Συμβουλίου, που είναι το σώμα εκπροσώπησης των κρατών μελών στο θεσμικό «τρίγωνο» της Ένωσης, ήταν στο επίκεντρο των συζητήσεων της συνέλευσης και της Διακυβερνητικής Διασκεύης (ΔΚΔ). Η συνταγματική συνθήκη επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο θεσμικό αυτό όργανο.

Πρώτον, η συνταγματική συνθήκη κάνει σαφή διάκριση μεταξύ δύο θεσμικών οργάνων:

- του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών (άρθρα I-21 και I-22).
- του Συμβουλίου των Υπουργών, που απαρτίζεται από εκπροσώπους υπουργικού επιπέδου των κρατών μελών (άρθρα I-23 και I-24).

Δεύτερον, το Σύνταγμα επιφέρει ορισμένες αλλαγές στην οργάνωση εργασίας στους κόλπους του Συμβουλίου.

Τρίτον, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα αποφασίσει ένα νέο σύστημα άσκησης της προεδρίας του Συμβουλίου, βασισμένο στην ισότιμη εναλλαγή μεταξύ κρατών μελών. Από μια δήλωση της ΔΚΔ προκύπτει ωστόσο ότι, τουλάχιστον σε πρώτη φάση, το ισχύον σύστημα της εξάμηνης προεδρίας εκ περιτροπής ουσιαστικά θα διατηρηθεί.

Τέλος, το Σύνταγμα αλλάζει το σύστημα ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο (άρθρο I-25). Το κεφαλαιώδες αυτό ζήτημα εξετάζεται στο δελτίο για τη διπλή πλειοψηφία.

ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Σύνταγμα καθορίζει, στο άρθρο I-23 τις κυριότερες αρμοδιότητες και τη σύνθεση του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο ασκεί, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα. Επιπλέον, ασκεί και καθήκοντα χάραξης πολιτικών και συντονισμού. Τα εκτελεστικά καθήκοντα που του ανατίθενται από τις υφιστάμενες συνθήκες δεν αναφέρονται πλέον στο εν λόγω άρθρο αλλά στο άρθρο I-37 περί εκτελεστικών πράξεων. Πράγματι, κατά κανόνα, η αρμοδιότητα εκτέλεσης των πράξεων

έχει ανατεθεί στην Επιτροπή. Δεν αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του Συμβουλίου παρά μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ).

Πλην των περιπτώσεων για τις οποίες το Σύνταγμα ορίζει διαφορετικά, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Σήμερα, στην περίπτωση όπου δεν ορίζεται διαφορετικά από τις συνθήκες, το Συμβούλιο αποφασίζει με την απλή πλειοψηφία των μελών του και αυτό είναι σπάνιο διότι οι συνθήκες προβλέπουν ομοφωνία ή ειδική πλειοψηφία στην πλειονότητα των περιπτώσεων. Η συνταγματική συνθήκη ανέστρεψε λοιπόν αυτή τη λογική και η ειδική πλειοψηφία καθίσταται γενικός κανόνας. Αυτό συνεπάγεται την κατάργηση της αναφοράς στην ειδική πλειοψηφία σε όλα τα σχετικά άρθρα, μια σημαντική απλούστευση των κειμένων.

Όσον αφορά τη σύνθεση του Συμβουλίου, το Σύνταγμα περιλαμβάνει τις ισχύουσες διατάξεις: το Συμβούλιο απαρτίζεται από έναν εκπρόσωπο ο οποίος διορίζεται από κάθε κράτος μέλος σε υπουργικό επίπεδο. Ο εκπρόσωπος αυτός είναι ο μόνος που έχει την εξουσία να δεσμεύσει το εν λόγω κράτος μέλος και να ασκήσει το δικαίωμα ψήφου (εκτός της δυνατότητας εκχώρησης του δικαιώματος ψήφου σε εκπρόσωπο άλλου κράτους μέλους όπως προβλέπεται από το άρθρο III-343).

ΟΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Το Σύνταγμα προτείνει την αναδιοργάνωση των εργασιών του Συμβουλίου. Το άρθρο I-24 της συνταγματικής συνθήκης ορίζει ότι το Συμβούλιο συνεδριάζει με διαφορετικές συνθέσεις, πράγμα που αντιστοιχεί ήδη σ' αυτό που συμβαίνει στην πράξη αλλά δεν είχε ποτέ εγγραφεί στις συνθήκες. Δύο συνθέσεις του Συμβουλίου εγγράφονται ρητά στο Σύνταγμα: το Συμβούλιο γενικών υποθέσεων και το Συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων. Πρόκειται για ένα διαχωρισμό ανάλογα με το θέμα της σημερινής σύνθεσης του Συμβουλίου γενικών υποθέσεων και εξωτερικών σχέσεων, που αποφασίστηκε σε επίπεδο Συντάγματος.

Το Σύνταγμα αναθέτει στο Συμβούλιο γενικών υποθέσεων το καθήκον να εξασφαλίζει τη συνοχή των εργασιών των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου.

Όταν ενεργεί υπό την ιδιότητα του Συμβουλίου γενικών υποθέσεων, το Συμβούλιο προετοιμάζει τις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και εξασφαλίζει τη συνέχειά τους μαζί με την Επιτροπή.

Το Συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων χαράζει την εξωτερική πολιτική της Ένωσης σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και εξασφαλίζει τη συνοχή της εξωτερικής δράσης της. Αυτή η σύνθεση του Συμβουλίου των Υπουργών προεδρεύεται από τον Υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης. Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει επίσης, πάντα στα πλαίσια του άρθρου I-24, ότι μια ευρωπαϊκή απόφαση που εκδίδεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τις άλλες συνθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να συνεδριάζει το Συμβούλιο (επί παραδείγματι το Συμβούλιο των Υπουργών οικονομικών και οικονομίας).

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι το Συμβούλιο συνεδριάζει δημόσια κατά τη συζήτηση και ψηφοφορία ενός σχεδίου νομοθετικής πράξης (άρθρα I-24 και I-50). Η πρόταση της Συνέλευσης για σύσταση ενός ειδικού Νομοθετικού Συμβουλίου εγκαταλείφθηκε από τη ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ (ΔΚΔ). Ωστόσο, η συνταγματική συνθήκη ορίζει ότι κάθε σύνοδος του Συμβουλίου χωρίζεται στο εξής σε δύο μέρη, αφιερωμένα, αντίστοιχα, στις αποφάσεις για τις νομοθετικές πράξεις και στις μη νομοθετικές πράξεις. Έτσι, οι

νομοθετικές και εκτελεστικές εξουσίες του Συμβουλίου διαχωρίζονται καλύτερα και το έργο του Συμβουλίου αποκτά μεγαλύτερη διαφάνεια.

Η ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει στο άρθρο I-24 ότι η προεδρία όλων των συνθέσεων του Συμβουλίου ασκείται από αντιπροσώπους των κρατών μελών βάσει συστήματος ισότιμης εναλλαγής, με εξαίρεση την προεδρία του Συμβουλίου εξωτερικών υποθέσεων η οποία ασκείται από τον υπουργό εξωτερικών.

Το Σύνταγμα δεν προβλέπει λεπτομέρειες σχετικά με το εν λόγω σύστημα ισότιμης εναλλαγής, αλλά ορίζει ότι οι κανόνες αυτοί εγκρίνονται με ευρωπαϊκή απόφαση που εκδίδεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία. Αυτή η λύση παρουσιάζει το πλεονέκτημα της μεγαλύτερης ευελιξίας: το σύστημα μπορεί, ενδεχομένως, να αλλάξει χωρίς την εφαρμογή της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος.

Η ΔΚΔ κατέληξε ήδη σε συμφωνία όσον αφορά τις λεπτομέρειες μιας τέτοιας απόφασης, οι οποίες εγγράφονται σε δήλωση που θα επισυναφθεί στην τελική πράξη της ΔΚΔ και που προβλέπει ότι:

- η προεδρία του Συμβουλίου ασκείται από προκαθορισμένες ομάδες τριών κρατών μελών για περίοδο 18 μηνών. Οι εν λόγω ομάδες δημιουργούνται με ισότιμη εναλλαγή των κρατών μελών και λαμβάνουν υπόψη την πολυμορφία και τις γεωγραφικές ισορροπίες εντός της Ένωσης·
- κάθε μέλος της ομάδας ασκεί για έξι μήνες την προεδρία όλων των συνθέσεων του Συμβουλίου. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας επικουρούν την προεδρία σε όλα της τα καθήκοντα, βάσει κοινού προγράμματος. Τα μέλη της ομάδας μπορούν να συμφωνήσουν μεταξύ τους άλλες ρυθμίσεις.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναμένεται να ξεκινήσει την προετοιμασία αυτής της απόφασης αμέσως μετά την υπογραφή του Συντάγματος και να την εγκρίνει πολιτικά εντός έξι μηνών.

ΟΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Η συνταγματική συνθήκη θεσπίζει, στα άρθρα III-342 έως III-346, τις άλλες διατάξεις σχετικά με το Συμβούλιο και την εσωτερική λειτουργία του (τρόπος ψηφοφορίας, εσωτερική οργάνωση, Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου και άλλα). Τα εν λόγω άρθρα περιλαμβάνουν κυρίως τις διατάξεις των άρθρων 202 έως 210 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ) και προσαρμόζουν τα άρθρα αυτά στις αλλαγές που έχουν εισαχθεί με τη συνταγματική συνθήκη.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι καταργείται η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο, που σήμερα καθορίζεται στο άρθρο 205 της Συνθήκης ΕΚ. Το Σύνταγμα προβλέπει ένα νέο σύστημα για την έκδοση των πράξεων με ειδική πλειοψηφία, τη διπλή πλειοψηφία κρατών και πληθυσμού, το οποίο θα εφαρμοστεί από την 1η Νοεμβρίου 2009.

Κατά τη μεταβατική περίοδο μεταξύ της θέσης σε ισχύ του Συντάγματος και της 1ης Νοεμβρίου 2009, το Σύνταγμα παραπέμπει στο πρωτόκολλο για τις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, το οποίο επαναλαμβάνει το σύστημα που θέσπισε η συνθήκη της Νίκαιας.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-23	Το Συμβούλιο των Υπουργών	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-24	Οι συνθέσεις του Συμβουλίου των Υπουργών	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-25	Ορισμός της ειδικής πλειοψηφίας	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-50	Διαφάνεια των εργασιών των θεσμικών οργάνων	Νέες διατάξεις
III-342 έως III-346	Θεσμικές διατάξεις - Το Συμβούλιο των Υπουργών	-
Πρωτόκολλο για τις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης	Στάθμιση των ψήφων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Συμβούλιο των Υπουργών έως το 2009	Μεταβατικές διατάξεις
Δήλωση σχετικά με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την άσκηση της προεδρίας του Συμβουλίου	Σύστημα εναλλαγής των προεδριών στο Συμβούλιο	Νέες διατάξεις

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΣΥΝΘΕΣΗ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σύνταγμα επικυρώνει τα καθήκοντα της Επιτροπής και συμπληρώνει τους υφιστάμενους κανόνες σχετικά με τον αριθμό και την προέλευση των μελών της. Όσον αφορά τη σύνθεση της Επιτροπής, που υπήρξε ένα από τα πιο ακανθώδη θέματα που εξετάστηκαν από τη Συνέλευση και τη Διακυβερνητική Διασκεψη (ΔΚΔ), το Σύνταγμα βασίζεται τελικά στο μοντέλο που προτάθηκε από τη Συνθήκη της Νικαίας, το οποίο και τελειοποιεί. Διαφορετικά δεν υπάρχουν σημαντικές τροποποιήσεις, εκτός φυσικά από τη δημιουργία της θέσης του υπουργού Εξωτερικών Υποθέσεων, ο οποίος θα είναι ένας από τους αντιπρόεδρους της Επιτροπής.

Στη συνταγματική συνθήκη επικυρώνονται εκ νέου (άρθρο I-26) τα ουσιαστικά καθήκοντα της Επιτροπής, ήτοι το δικαίωμα της πρωτοβουλίας (που καθίσταται γενικός κανόνας για την έκδοση νομοθετικών πράξεων, εφόσον οι εξαιρέσεις, που είναι πολύ πιο ολιγάριθμες από ό,τι σήμερα, πρέπει να προβλέπονται ρητώς), την εκτελεστική εξουσία, τον έλεγχο της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, την εκτέλεση του προϋπολογισμού και τη διαχείριση των προγραμμάτων. Επίσης διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή εξασφαλίζει την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης, πλην της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, και αναλαμβάνει την πρωτοβουλία του ετησίου και πολυετούς προϋπολογισμού. Στο Σύνταγμα επιβεβαιώνεται επίσης η αρχή της συλλογικότητας και της ευθύνης έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τέλος στο άρθρο I-26 υπενθυμίζεται ότι η διάρκεια της θητείας της Επιτροπής είναι πάντα πενταετής και ότι η Επιτροπή ασκεί τις αρμοδιότητές της με πλήρη ανεξαρτησία.

Τα άρθρα I-26, I-27 και I-28 περιλαμβάνουν τις κύριες καινοτομίες που εισάγει το Σύνταγμα σχετικά με τη σύνθεση της Επιτροπής (άρθρο I-26), τον διορισμό και το ρόλο του Προέδρου της (άρθρο I-27), και τέλος τα καθήκοντα που ανατίθενται στον μελλοντικό Υπουργό των Εξωτερικών (άρθρο I-28).

Στα άρθρα III-347 έως III-352 (μέρος III, τίτλος VI σχετικά με τη λειτουργία της Ένωσης) περιλαμβάνονται οι διαδικασίες διορισμού, αντικατάστασης, παραίτησης, καθώς και οι άλλες διατάξεις που αφορούν την εσωτερική οργάνωση του σώματος των Επιτρόπων, οι οποίες δεν έχουν τροποποιηθεί σε σχέση με τα αντίστοιχα άρθρα της Συνθήκης ΕΚ.

Η ΣΥΝΘΕΣΗ

Στο Σύνταγμα δεν χρησιμοποιείται ο αρχικός τύπος που πρότειναν τα μέλη της συνέλευσης σύμφωνα με τον οποίο διορίζονται Ευρωπαίοι Επίτροποι με δικαίωμα ψήφου και Επίτροποι χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Με τη συνταγματική συνθήκη θεσπίστηκε μια λύση πιο κοντά σ' αυτή της Νίκαιας: διατήρηση ενός Επιτρόπου ανά κράτος μέλος έως κάποιου μεγέθους και μετά, ανάλογα με το μέγεθος του Σώματος των Επιτρόπων, επιλογή με ισότιμη εναλλαγή μεταξύ των κρατών μελών.

Στο κείμενο του Συντάγματος ορίζεται ότι η πρώτη Επιτροπή που θα διοριστεί κατ' εφαρμογή του Συντάγματος, δηλαδή αυτή του 2009, θα αποτελείται από έναν πολίτη κάθε κράτους μέλους συμπεριλαμβανομένου και του προέδρου της και του υπουργού Εξωτερικών Υποθέσεων.

Από το 2014 ο αριθμός των μελών των Επιτροπής θα μειωθεί και θα αποτελείται από τον αριθμό μελών που θα αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με απόφαση που λαμβάνεται με ομοφωνία, μπορεί όμως να αποφασίσει την τροποποίηση αυτού του αριθμού.

Στο πλαίσιο του μειωμένου αριθμού μελών της Επιτροπής, οι Επίτροποι θα επιλέγονται με βάση ένα σύστημα ισότιμης εναλλαγής μεταξύ των κρατών μελών. Αυτό το σύστημα θα θεσπίζεται μέσω ευρωπαϊκής απόφασης που θα εκδίδεται με ομοφωνία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Θα βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- τα κράτη μέλη αντιμετωπίζονται με απόλυτη ισοτιμία όσον αφορά τον καθορισμό της σειράς διορισμού και τη διάρκεια της θητείας τους εντός της Επιτροπής·
- κάθε διαδοχική Επιτροπή συγκροτείται κατά τρόπο ώστε να αντικατοπτρίζει με ικανοποιητικό τρόπο το δημογραφικό και γεωγραφικό φάσμα του συνόλου των κρατών μελών της Ένωσης.

Για την Επιτροπή που ασκεί σήμερα τα καθήκοντά της εφαρμόζονται οι διατάξεις της συνθήκης ΕΚ όπως τροποποιήθηκαν με τη Συνθήκη της Νίκαιας και με τη συνθήκη προσχώρησης των δέκα νέων κρατών μελών, δηλαδή ένας Επίτροπος ανά κράτος μέλος. Εκτός από τις νέες διατάξεις που θεσπίστηκαν σχετικά με την εκπροσώπηση των κρατών μελών στο πλαίσιο της διευρυμένης Επιτροπής, το Σύνταγμα καινοτομεί πλήρως με τη δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών Υποθέσεων. Αυτός καλείται να ασκήσει τα καθήκοντα που ασκεί σήμερα ο Υπάτος Υπεύθυνος για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας "Υπουργός ΚΕΠΠΑ" και ο Επίτροπος που είναι αρμόδιος για τις εξωτερικές σχέσεις. Επίσης θα αναλάβει ορισμένα καθήκοντα που ασκεί σήμερα η Προεδρία του Συμβουλίου στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων.

Αυτός ο υπουργός Εξωτερικών Υποθέσεων θα εξαρτάται συνεπώς τόσο από την Επιτροπή όσο και από το Συμβούλιο.

Ο υπουργός Εξωτερικών Υποθέσεων που διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με απόφαση που λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία με τη συναίνεση του Προέδρου της Επιτροπής, χαράζει και ασκεί την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και την κοινή πολιτική ασφαλείας και άμυνας (ΚΠΑΑ), ως εντολοδόχος του Συμβουλίου. Υπό αυτή την ιδιότητα προεδρεύει στο Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών Υποθέσεων. Εξασφαλίζει επίσης την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στο Σύνταγμα δεν προτείνονται ουσιαστικές αλλαγές στον τρόπο διορισμού του Προέδρου, αλλά επισημαίνεται σαφώς ότι όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει τον υποψήφιο για την Προεδρία προς εκλογή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, πρέπει να λάβει υπόψη τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών εκλογών. Αυτή η αλλαγή αυξάνει έμμεσα τη βαρύτητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και ενδυναμώνει την πολιτική πρόκληση που συνδέεται με τις ευρωπαϊκές εκλογές.

Οι υπόλοιπες διατάξεις που αφορούν τον Πρόεδρο της Επιτροπής είναι σχεδόν ταυτόσημες με αυτές της συνθήκης ΕΚ.

Το Συμβούλιο, με τη συναίνεση του εκλεγμένου Προέδρου της Επιτροπής, καταρτίζει τον κατάλογο των άλλων προσωπικοτήτων που σκοπεύει να διορίσει μέλη της Επιτροπής. Η επιλογή των Επιτρόπων αυτών πραγματοποιείται με βάση τις προτάσεις που υποβάλλουν τα κράτη μέλη. Τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται με κριτήριο τη γενική επαγγελματική τους επάρκεια, την αδιαμφισβήτητη ανεξαρτησία τους και την προσήλωσή τους στην ευρωπαϊκή ιδέα (αυτό το τελευταίο κριτήριο αποτελεί καινοτομία).

Τέλος, ο πρόεδρος αποφασίζει σχετικά με την εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής και μπορεί να αλλάξει την κατανομή των αρμοδιοτήτων στη διάρκεια της θητείας. Διορίζει αντιπροέδρους μεταξύ των μελών της Επιτροπής πλην του υπουργού Εξωτερικών.

Μπορεί να ζητήσει από ένα μέλος της Επιτροπής να υποβάλει αίτηση παραίτησης χωρίς να χρειάζεται υποχρεωτικά η έγκριση του Σώματος των Επιτρόπων για την αίτηση αυτή, όπως συνέβαινε μέχρι σήμερα.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Σχόλια
I-26	Ρόλος, σύνθεση, συλλογικότητα και ευθύνη έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-27	Ρόλος και εξουσία του διορισμού του Προέδρου	
I -28	Ρόλος του Υπουργού Εξωτερικών	Νέες διατάξεις
III-347 έως III-352	Διαδικασία διορισμού των Επιτρόπων, διαδικασία αντικατάστασης, εσωτερικός κανονισμός και λοιπές διατάξεις.	

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών αποτελεί μια από τις κυριότερες καινοτομίες που εισάγει το Σύνταγμα. Χάρη στην προσωπικότητα αυτή, αναμένεται να υπάρξει μεγαλύτερη συνοχή και αποτελεσματικότητα στην εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), εφόσον ο Υπουργός Εξωτερικών θα είναι, πράγματι, ο εκπρόσωπος της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ένωσης.

Η δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών συζητήθηκε διεξοδικά και από τη Συνέλευση και από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη.

Η συγκεκριμένη θεσμική καινοτομία είναι αποτέλεσμα της συγχώνευσης του αξιώματος του Υπατου Εκπροσώπου για την ΚΕΠΠΑ και του αρμοδίου επί των εξωτερικών σχέσεων Επιτρόπου. Η δημιουργία του αξιώματος υπουργού Εξωτερικών προβλέπεται στο άρθρο I-28 της συνταγματικής συνθήκης. Ο ρόλος του θα είναι η άσκηση της ΚΕΠΠΑ και της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ΕΠΠΑ) αξιοποιώντας όλα τα μέσα που τίθενται στη διάθεσή του.

Εντούτοις, η εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης δεν θα ασκείται αποκλειστικά από τον Υπουργό Εξωτερικών. Πράγματι, το Σύνταγμα αναθέτει ρητώς στην Επιτροπή το καθήκον της εκπροσώπησης της Ένωσης, εκτός όσον αφορά την ΚΕΠΠΑ.

Εξάλλου για τα θέματα της ΚΕΠΠΑ, το άρθρο I-22 ορίζει ότι ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, πέρα από την προετοιμασία και την προεδρία των εργασιών των ευρωπαϊκών συμβουλίων, αναλαμβάνει να εξασφαλίσει στο επίπεδό του και την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εξωτερικών. Όμως στο κείμενο του Συντάγματος δεν αποσαφηνίζεται ο τρόπος καταμερισμού των καθηκόντων μεταξύ του Προέδρου του Συμβουλίου και του Υπουργού Εξωτερικών: οι αντίστοιχοι ρόλοι τους θα καθορισθούν με βάση τη θεσμική πρακτική.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Ο Υπουργός Εξωτερικών διορίζεται με ειδική πλειοψηφία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε συμφωνία με τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να τον απαλλάξει από τα καθήκοντά του με την ίδια διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε και για το διορισμό του.

Ο Υπουργός Εξωτερικών κατέχει, επίσης, τη θέση του Αντιπροέδρου της Επιτροπής. Με τον τίτλο αυτό, αποτελεί μέρος της Επιτροπής η οποία, ως σώμα, υπόκειται στην ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πριν αναλάβει τα καθήκοντά της. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του στο πλαίσιο της Επιτροπής, και μόνον για αυτές, υπόκειται στις διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία της Επιτροπής. Κατόπιν των συζητήσεων στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, η συνταγματική συνθήκη διευκρινίζει ότι, εφεξής, σε περίπτωση πρότασης δυσπιστίας που ψηφίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά του σώματος, ο υπουργός θα έχει ειδική μεταχείριση εφόσον θα πρέπει "να παραιτηθεί από τα καθήκοντα που ασκεί στο πλαίσιο της Επιτροπής", γεγονός που υπονοεί ότι θα μπορεί να συνεχίσει να ασκεί τα καθήκοντά του στο Συμβούλιο αναμένοντας τη σύσταση νέας Επιτροπής.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Όπως επισημάνθηκε κατά τις εργασίες της Συνέλευσης και της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, ο Υπουργός Εξωτερικών θα διαθέτει «διπλό αξίωμα»: θα είναι, συγχρόνως, ο εντολοδόχος του Συμβουλίου των Υπουργών στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και ένας από τους αντιπροέδρους της Επιτροπής. Αφενός, ο Υπουργός Εξωτερικών ασκεί την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της Ένωσης. Διαθέτει λοιπόν δικαίωμα πρωτοβουλίας σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και εκτελεί αυτή την πολιτική ως εντολοδόχος του Συμβουλίου των Υπουργών. Ενεργεί κατά τον ίδιο τρόπο και για την κοινή πολιτική ασφαλείας και άμυνας. Όταν ενεργεί στο πλαίσιο αυτής της εντολής, ο υπουργός απαλλάσσεται από την αρχή της συλλογικότητας της Επιτροπής.

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι ο Υπουργός Εξωτερικών, εκτός από την προεδρία για τη σύνθεση του Συμβουλίου για τις εξωτερικές υποθέσεις, συμβάλλει επίσης με τις προτάσεις του στη διαμόρφωση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και διασφαλίζει την εφαρμογή των ευρωπαϊκών αποφάσεων που εκδίδουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών. Από κοινού με το Συμβούλιο των Υπουργών, μεριμνά για την τήρηση των αρχών που διέπουν την ΚΕΠΠΑ (άρθρο III-294).

Εκπροσωπεί την ΕΕ για θέματα που αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, διεξάγει τον πολιτικό διάλογο εξ ονόματος της Ένωσης και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις. Εξασφαλίζει επίσης τον συντονισμό της δράσης των κρατών μελών της Ένωσης στα διεθνή φόρα (άρθρο III-305). Έτσι, ενδέχεται να κληθεί να παρουσιάσει τη θέση της Ένωσης για ένα συγκεκριμένο θέμα στο Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών που είναι μέλη αυτού του οργάνου, εφόσον η Ένωση έχει λάβει θέση για το θέμα αυτό (άρθρο III-305).

Επιπλέον, οι ειδικοί εκπρόσωποι της Ένωσης (που διορίζονται από το Συμβούλιο και λαμβάνουν εντολή να χειριστούν συγκεκριμένα πολιτικά θέματα) ασκούν την εντολή τους υπό την εποπτεία του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης (άρθρο III-302).

Εξάλλου, ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης είναι ένας από τους αντιπροέδρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτού του θεσμικού οργάνου, είναι αρμόδιος για τις εξωτερικές σχέσεις και τον συντονισμό των άλλων πτυχών της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Πράγματι, η ΕΕ οφείλει να μεριμνά για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων τομέων της εξωτερικής της δράσης και μεταξύ αυτών και των άλλων πολιτικών της. Το

Συμβούλιο των Υπουργών και η Επιτροπή, επικουρούμενοι από τον Υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης, εξασφαλίζουν αυτή τη συνοχή και εργάζονται για το σκοπό αυτό (άρθρο III-292).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Τέλος, ο Υπουργός Εξωτερικών θα διευθύνει μια διπλωματική υπηρεσία αποτελούμενη από αντιπροσωπείες σε σχεδόν 125 χώρες. Το κείμενο του Συντάγματος προβλέπει τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης η οποία θα επικουρεί τον υπουργό κατά την άσκηση των καθηκόντων του (άρθρο III-296).

Η εν λόγω υπηρεσία θα συγκροτηθεί βάσει απόφασης του Συμβουλίου των Υπουργών, μετά από διαβούλευση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και έγκριση της Επιτροπής και θα τεθεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εξωτερικών. Θα αποτελείται από υπαλλήλους που προέρχονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου των Υπουργών και της Επιτροπής, καθώς και από προσωπικό αποσπασμένο από τις εθνικές διπλωματικές υπηρεσίες. Η εν λόγω υπηρεσία θα ενεργεί σε συνεργασία με τις διπλωματικές υπηρεσίες των κρατών μελών.

Το προσωπικό των αντιπροσωπειών της ΕΕ που εδρεύουν σε τρίτες χώρες και στους διεθνείς οργανισμούς θα προέρχεται από αυτή την υπηρεσία.

Σύμφωνα με τη Δήλωση που επισυνάπτεται στην τελική πράξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, οι αναγκαίες διατάξεις ενόψει της συγκρότησης της ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης θα ληφθούν αμέσως μετά την υπογραφή της συνθήκης για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συντάγματος.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-28	Διορισμός, ρόλος και αρμοδιότητες του Υπουργού Εξωτερικών	Νέες διατάξεις
I-22	Ρόλος του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	Νέες διατάξεις
III-292 έως III-328 (Τίτλος V)	Εξωτερική δράση της Ένωσης	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-296	Δημιουργία ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης	-
Δήλωση σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης	Ευρωπαϊκή υπηρεσία εξωτερικής δράσης	Νέες διατάξεις

ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΟΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΣΥΝΗΘΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΡΗΤΡΑ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι προτάσεις που επέβαλε η Συνέλευση και ενέκρινε η Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ) στοχεύουν σε μια απλούστευση των νομοθετικών διαδικασιών.

Έτσι, μεταξύ των τεσσάρων υπάρχουσών νομοθετικών διαδικασιών, διατηρείται μόνο η διαδικασία της συναπόφασης. Η γενίκευση αυτής της διαδικασίας, την οποία το Σύνταγμα ορίζει ως «συνήθη νομοθετική διαδικασία», αποτελεί την πιο σημαντική καινοτομία.

Επίσης προβλέπονται ειδικές νομοθετικές διαδικασίες, οι οποίες συνοδεύονται από μια γενική μεταβατική ρήτρα που αφήνει τη δυνατότητα μετάβασης στη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Ωστόσο, αυτή η «απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης» παραμένει δύσκαμπτη, λόγω του ότι απαιτεί την ομοφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τη σύμφωνη γνώμη κάθε εθνικού Κοινοβουλίου.

Η ΣΥΝΗΘΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Το κείμενο της Συνθήκης προτείνει μια απλοποίηση των νομοθετικών διαδικασιών της Ένωσης.

Η διαδικασία της απλής γνωμοδότησης (διαβούλευση) καθώς και η διαδικασία της σύμφωνης γνώμης (έγκριση), όπως προβλέπονται στις υπάρχουσες συνθήκες, συνοψίζονται με το όνομα «ειδικές νομοθετικές διαδικασίες».

Η διαδικασία συναπόφασης όπως προβλέπεται στο άρθρο 251 της συνθήκης ΕΚ διατηρείται χωρίς καμία τροποποίηση. Αποτελεί την «συνήθη νομοθετική διαδικασία», οι όροι της οποίας αναλύονται λεπτομερώς στα άρθρα I-34 και III-396 του Συντάγματος. Οι ευρωπαϊκοί νόμοι και οι νόμοι-πλαίσια θα θεσπίζονται, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, από κοινού από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών, σύμφωνα με την συνήθη νομοθετική διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο III-396. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απλοποίηση των διατάξεων, οι οποίες στην ισχύουσα συνθήκη προβλέπουν τη συναπόφαση: οι αναφορές στην πρόταση της Επιτροπής και στη διαδικασία συναπόφασης εντάσσονται στην αναφορά απλώς και μόνον του νόμου ή του νόμου-πλαισίου. Έτσι, όταν ένα άρθρο αναφέρεται σε έναν νόμο ή έναν νόμο-πλαίσιο, αυτό συνεπάγεται αυτόματα ότι εφαρμόζεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία. Εάν πρόκειται για νόμο ή για νόμο-πλαίσιο του Συμβουλίου ή του Κοινοβουλίου,

εφαρμόζεται ειδική νομοθετική διαδικασία.

Το Σύνταγμα επεκτείνει ουσιαστικά την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας δίνοντας έτσι περισσότερη εξουσία στο Κοινοβούλιο όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων. Εξάλλου, αυτή η γενίκευση της διαδικασίας συναπόφασης συμβαδίζει, αφενός, με την επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία σε άλλες είκοσι διατάξεις, οι οποίες σήμερα απαιτούν την ομόφωνη γνώμη, και, αφετέρου, με την εφαρμογή της ειδικής πλειοψηφίας σε έναν σχεδόν τόσο υψηλό αριθμό νέων νομικών βάσεων.

Η γενίκευση της διαδικασίας συναπόφασης και η επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία αναμένεται ότι θα διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων.

ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Το άρθρο I-34 διευκρινίζει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά από το Σύνταγμα, μπορούν να θεσπιστούν ευρωπαϊκοί νόμοι ή νόμοι-πλαίσια μόνον από το Συμβούλιο ή σπανιότερα μόνον από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και όχι πλέον από τα δύο θεσμικά όργανα από κοινού. Στην περίπτωση αυτή πρόκειται για νόμους ή νόμους-πλαίσια του Συμβουλίου, οι οποίοι θεσπίζονται ύστερα από έγκριση ή γνωμοδότηση του Κοινοβουλίου, ή, αντίθετα, για νόμους ή νόμους-πλαίσια του Κοινοβουλίου, οι οποίοι θεσπίζονται ύστερα από έγκριση του Συμβουλίου.

Το Σύνταγμα δεν διευκρινίζει τους όρους εφαρμογής αυτών των ειδικών νομοθετικών διαδικασιών όπως αυτό συμβαίνει στο άρθρο III-396 για τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Συνεπώς, πρέπει κάθε φορά να γίνεται αναφορά στις νομικές βάσεις που προβλέπουν την εκάστοτε περίπτωση.

Αυτές οι ειδικές νομοθετικές διαδικασίες αφορούν επίσης έναν μεγάλο αριθμό νομικών βάσεων και καλύπτουν το αντίστοιχο των παλαιότερων διαδικασιών διαβούλευσης, συνεργασίας και σύμφωνης γνώμης. Ως εκ τούτου, εφαρμόζονται ειδικότερα στους εξής τομείς:

- σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, π.χ. για ό,τι αφορά την ευρωπαϊκή εισαγγελία, την επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία, τα μέτρα σχετικά με τα διαβατήρια, τις ταυτότητες, τις άδειες διαμονής καθώς και για τα μέτρα του οικογενειακού δικαίου που έχουν διασυνοριακές συνέπειες
- σε θέματα προϋπολογισμού (ίδιοι πόροι, πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, κ.τ.λ.) και φορολογίας (κινήσεις κεφαλαίων από/προς τρίτες χώρες και εναρμόνιση των νομοθεσιών περί έμμεσων φόρων)
- σε συγκεκριμένες πτυχές ορισμένων πολιτικών, όπως π.χ. τα φορολογικής φύσης περιβαλλοντικά μέτρα, τα προγράμματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (ενώ το πολυετές πρόγραμμα-πλαίσιο εγκρίνεται στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας), η κοινωνική ασφάλιση και η κοινωνική προστασία των εργαζομένων.

Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Το Σύνταγμα προβλέπει μεταβατικές διατάξεις, με τις οποίες επιτρέπεται να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία και της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας.

Έτσι, όσον αφορά τη νομοθετική διαδικασία, είναι δυνατόν στο εξής να αντικατασταθούν οι ειδικές νομοθετικές διαδικασίες από τη συνήθη νομοθετική

διαδικασία, χωρίς τη μεσολάβηση του μηχανισμού της ΔΔ, ο οποίος συνεπάγεται την επικύρωση από όλα τα κράτη μέλη.

Το άρθρο IV- 444 αναλύει λεπτομερώς τη λειτουργία αυτών των μεταβατικών ρητρών: Μια γενική μεταβατική ρήτρα προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να επιτρέψει ομόφωνα, ύστερα από έγκριση του Κοινοβουλίου, την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας για κάθε νομική βάση του Μέρους III του Συντάγματος, με την επιφύλαξη ότι κανένα εθνικό κοινοβούλιο δεν κοινοποιεί την αντίθεσή του εντός έξι μηνών.

Επίσης προβλέπονται ειδικές μεταβατικές ρήτρες, όπως σήμερα στους τομείς της κοινωνικής πολιτικής, του περιβάλλοντος και του οικογενειακού δικαίου. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εναπόκειται στο Συμβούλιο η λήψη ομόφωνης απόφασης, ύστερα από γνωμοδότηση του Κοινοβουλίου. Με αυτόν τον τρόπο, τα εθνικά κοινοβούλια δεν εμπλέκονται στην ενεργοποίηση αυτών των μεταβατικών ρητρών.

Οι εν λόγω ρήτρες αποτελούν μια από τις σημαντικότερες καινοτομίες της συνταγματικής συνθήκης. Ανοίγουν τον δρόμο στην επέκταση όχι μόνον της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία αλλά και του ρόλου του Κοινοβουλίου στους τομείς όπου σήμερα δεν κατέχει ακόμα ισότιμη θέση με το Συμβούλιο.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
Άρθρο IV-444	Η μεταβατική ρήτρα	Νέες διατάξεις
Άρθρο I-34	Η συνήθης νομοθετική διαδικασία και η ειδική νομοθετική διαδικασία	Νέες διατάξεις
Άρθρο III-396	Η συνήθης νομοθετική διαδικασία	-

ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΤΟ ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σύνταγμα απλοποιεί τη διαδικασία του προϋπολογισμού, γεγονός που αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη. Η διαδικασία αυτή υπόκειται εφεξής σε ένα είδος συναπόφασης (συνήθης νομοθετική διαδικασία), με μία μόνο ανάγνωση ακολουθούμενη από συμβιβασμό. Επίσης, καταργείται η διαφοροποίηση μεταξύ των υποχρεωτικών και μη υποχρεωτικών δαπανών, καθώς και ο ετήσιος καθορισμός ενός ανώτατου ποσοστού αύξησης των μη υποχρεωτικών δαπανών. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο αποτελεί πλέον αναπόσπαστο μέρος του Συντάγματος, ενώ οι κανόνες που διέπουν τους ίδιους πόρους παραμένουν ουσιαστικά αμετάβλητοι.

Τα οικονομικά και η δημοσιονομική διαδικασία της Ένωσης εξετάζονται στο Σύνταγμα δε δύο μέρη:

- Μέρος I, τίτλος VII: τα οικονομικά της Ένωσης (άρθρα I-53 έως I-57) - ο τίτλος αυτός επαναλαμβάνει τα βασικά στοιχεία που αφορούν τις δημοσιονομικές και οικονομικές αρχές, τους ίδιους πόρους της Ένωσης και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.
- Μέρος III, τίτλος VI, κεφάλαιο II: δημοσιονομικές διατάξεις (άρθρα III-402 έως III-415) - το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει αναλυτικά στοιχεία σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης, την εκτέλεση του προϋπολογισμού και την απαλλαγή, τις κοινές διατάξεις, καθώς και την καταπολέμηση της απάτης.

Εκτός από τις διατάξεις του Συντάγματος στον συγκεκριμένο τομέα, τρία κείμενα εξακολουθούν να είναι σημαντικά όσον αφορά τα οικονομικά της Ένωσης και τη διαδικασία προϋπολογισμού: Ο δημοσιονομικός κανονισμός του 2002, η διοργανική συμφωνία για τη δημοσιονομική πειθαρχία και τη βελτίωση της διαδικασίας προϋπολογισμού του 1999, καθώς και η απόφαση του 2000, σχετικά με το σύστημα ιδίων πόρων

Το Σύνταγμα περιλαμβάνει εκ νέου ορισμένες διατάξεις αυτών των κειμένων προκειμένου να τους προσδώσει συνταγματικό χαρακτήρα, μεταξύ άλλων, τις

«δημοσιονομικές προοπτικές», που στο εξής καλούνται «πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο», οι οποίες περιλαμβάνονταν προηγουμένως στη διοργανική συμφωνία του 1999.

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι δημοσιονομικές και οικονομικές αρχές αποσκοπούν στην ορθή πρόβλεψη και εκτέλεση του προϋπολογισμού. Ως εκ τούτου, το Σύνταγμα διατηρεί τις ισχύουσες αρχές και ορίζει ότι όλα τα έσοδα και οι δαπάνες της Ένωσης πρέπει να αποτελούν αντικείμενο προβλέψεων για κάθε οικονομικό έτος (ετήσια διάρκεια) και να εγγράφονται στον προϋπολογισμό (ενότητα). Επίσης, ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος ως προς τα έσοδα και τις δαπάνες (ισοσκελίση). Όσον αφορά την εκτέλεση των δαπανών, απαιτείται η προηγούμενη έκδοση νομικά δεσμευτικής πράξης. Για να διασφαλιστεί η δημοσιονομική πειθαρχία, πρέπει να υπάρχει δυνατότητα κάλυψης της χρηματοδότησης των δαπανών από τους ίδιους πόρους, τηρουμένου του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην αρχή της δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς και στην ανάγκη καταπολέμησης της απάτης στον συγκεκριμένο τομέα.

ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το Σύνταγμα επισημαίνει ότι ο προϋπολογισμός της Ένωσης χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από τους ίδιους πόρους, με την επιφύλαξη των άλλων εσόδων (άρθρο I-54). Το σύστημα αυτό των ιδίων πόρων έχει θεσπιστεί από ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα ύστερα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η επικύρωση αυτού του νόμου από το σύνολο των κρατών μελών είναι υποχρεωτική, όπως άλλωστε ισχύει σήμερα. Η ειδική πλειοψηφία εφαρμόζεται μόνο για την έκδοση των νόμων που θεσπίζουν τα μέτρα εφαρμογής αυτού του συστήματος, εφόσον αυτό προβλέπεται ρητά στον προηγουμένως εκδοθέντα νόμο. Η δυνατότητα αυτή συνιστά τη μοναδική διαφορά σε ό,τι αφορά τους ίδιους πόρους σε σχέση με τις ισχύουσες δημοσιονομικές διατάξεις (άρθρο 269 της συνθήκης ΕΚ).

ΤΟ ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Για πρώτη φορά, το σύστημα των «δημοσιονομικών προοπτικών» εγγράφεται στο πρωτογενές δίκαιο. Το σύστημα αυτό, το οποίο θεσπίστηκε με το «πακέτο Delors» το 1988 και περιλαμβάνεται στη διοργανική συμφωνία του 1993 και στη διοργανική συμφωνία του 1999, προβλέπεται τελικά και στο Σύνταγμα. Το άρθρο I-55 προσδίδει συνταγματικό χαρακτήρα στον ορισμό και τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής αυτού του πολυετούς πλαισίου. Το εν λόγω άρθρο καθιερώνει την ομοφωνία ως διαδικασία λήψης αποφάσεων στο Συμβούλιο, ύστερα από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ωστόσο, προβλέπεται μια ρήτρα «γέφυρας», που παρέχει τη δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ομοφωνία, να υιοθετήσει την ψηφοφορία με πλειοψηφία, δίχως να προσδιορίζει καμία προθεσμία.

Το πολυετές αυτό δημοσιονομικό πλαίσιο, όπως το αποκαλεί το Σύνταγμα, αποσκοπεί να διασφαλίσει την ομαλή εξέλιξη των δαπανών της Ένωσης, πάντα εντός των ορίων των ιδίων πόρων της. Συγκεκριμένα, καθορίζεται το ύψος των ετησίων ανώτατων ορίων των δαπανών για τους κύριους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης για διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών. Τα ανώτατα αυτά όρια θα πρέπει να τηρούνται στον ετήσιο προϋπολογισμό.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης καλύπτει την περίοδο μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου και της 31ης Δεκεμβρίου. Το Σύνταγμα θεσπίζει τη διαδικασία του προϋπολογισμού, που είναι παρεμφερής με μια συνήθη νομοθετική διαδικασία (σημερινή διαδικασία συναπόφασης), στην οποία προβλέπεται μία μόνο ανάγνωση ακολουθούμενη από συμβιβασμό, ιδιαίτερα αυστηρές προθεσμίες και η υποχρέωση για την Επιτροπή να υποβάλει νέα πρόταση σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου.

Η Συνταγματική Συνθήκη απλοποιεί την προηγούμενη κατάσταση, δεδομένου ότι η Επιτροπή υποβάλλει εφεξής σχέδιο προϋπολογισμού αντί για προσχέδιο. Επιπλέον, το Σύνταγμα θέτει τέλος στον ισχύοντα διαχωρισμό μεταξύ των υποχρεωτικών δαπανών (ΥΔ) και των μη υποχρεωτικών δαπανών (ΜΥΔ). Η κατάργηση αυτής της διαφοροποίησης έχει δύο επιπτώσεις: το Κοινοβούλιο αποκτά επιρροή επί του συνολικού προϋπολογισμού, αλλά χάνει το δικαίωμα που είχε όσον αφορά την «τελευταία λέξη» που του επέτρεπε να επιβάλει τη θέση του στο Συμβούλιο σε ό,τι αφορά τις ΜΥΔ, στο πλαίσιο της προηγούμενης διαδικασίας του προϋπολογισμού. Παρά το γεγονός ότι η Συνέλευση είχε προβλέψει να έχει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την «τελευταία λέξη» για όλες τις δαπάνες, η διάταξη αυτή καταργήθηκε στην πράξη από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΔ). Συγκεκριμένα, η δυνατότητα αυτή εξακολουθεί να ισχύει μόνο στην περίπτωση απόρριψης από το Συμβούλιο του προϋπολογισμού μετά τη σύμφωνη γνώμη της επιτροπής συνδιαλλαγής που θεσπίστηκε με το Σύνταγμα.

Το Σύνταγμα διατηρεί το σύστημα των «προσωρινών δωδεκατημορίων» που εφαρμόζεται σε περίπτωση που το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο δεν συμφωνήσουν επί του προϋπολογισμού πριν από την προβλεπόμενη προθεσμία.

Ακολουθεί στη συνέχεια συνοπτική επεξήγηση της νέας διαδικασίας προϋπολογισμού:

Πριν από την 1η Ιουλίου*	Κάθε θεσμικό όργανο καταρτίζει κατάσταση των προβλεπόμενων δαπανών του, τις οποίες συγκεντρώνει η Επιτροπή σε σχέδιο προϋπολογισμού που περιλαμβάνει πρόβλεψη των εσόδων και των δαπανών.
Το αργότερο την 1η Σεπτεμβρίου	Η Επιτροπή καταθέτει το σχέδιο προϋπολογισμού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, εφεξής υπό μορφή πρότασης. Έχει τη δυνατότητα να το τροποποιήσει μέχρι τη σύγκληση της επιτροπής συνδιαλλαγής.
Το αργότερο την 1η Οκτωβρίου	Το Συμβούλιο καθορίζει τη θέση του και τη διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
Εντός 42 ημερών μετά τη διαβίβαση	Εντός αυτής της προθεσμίας, είναι πιθανά τρία σενάρια. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου - εκδίδεται ο ευρωπαϊκός νόμος

	<p>για τη θέσπιση του προϋπολογισμού·</p> <p>δεν λαμβάνει απόφαση - ο ευρωπαϊκός νόμος που θεσπίζει τον προϋπολογισμό θεωρείται ότι έχει εκδοθεί·</p> <p>εγκρίνει, με πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, τροπολογίες τις οποίες διαβιβάζει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή - η διαδικασία συνεχίζεται: άμεση σύγκληση της επιτροπής συνδιαλλαγής.</p>
<p>Μετά την παραλαβή των τροπολογιών από το Συμβούλιο, δύο είναι οι πιθανές προθεσμίες:</p> <p>α)10 ημέρες β)21 ημέρες</p>	<p>Σε συνέχεια της σύγκλησης της επιτροπής συνδιαλλαγής από το Συμβούλιο, δύο είναι τα πιθανά σενάρια για τα οποία ισχύουν δύο διαφορετικές προθεσμίες:</p> <p>1.εάν εντός διαστήματος δέκα ημερών που ακολουθεί αυτή τη διαβίβαση το Συμβούλιο εγκρίνει το σύνολο των τροπολογιών, δεν συνέρχεται η επιτροπή συνδιαλλαγής-ο ευρωπαϊκός νόμος εκδίδεται·</p> <p>2.εντός προθεσμίας 21 ημερών, η επιτροπή συνδιαλλαγής μπορεί να καταλήξει ή όχι σε συμφωνία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • συμφωνεί επί του κοινού σχεδίου με ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου και με πλειοψηφία των μελών που εκπροσωπούν το Κοινοβούλιο-η διαδικασία συνεχίζεται· • δεν καταλήγει σε συμφωνία - η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει νέο σχέδιο προϋπολογισμού.
<p>Εντός 14 ημερών μετά τη συμφωνία της επιτροπής συνδιαλλαγής</p>	<p>Εφόσον η επιτροπή συνδιαλλαγής καταλήξει σε συμφωνία, εντός των 14 ημερών που ακολουθούν, είναι πιθανά επτά σενάρια:</p> <p>1.το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εγκρίνουν αμφότερα το κοινό σχέδιο - ο ευρωπαϊκός νόμος που</p>

	<p>θεσπίζει τον προϋπολογισμό θεωρείται ότι έχει εκδοθεί σύμφωνα με το κοινό σχέδιο·</p> <p>2.τα δύο θεσμικά όργανα δεν καταλήγουν στη λήψη απόφασης- ο ευρωπαϊκός νόμος θεωρείται ότι έχει εκδοθεί σύμφωνα με το κοινό σχέδιο·</p> <p>3.ένα από τα θεσμικά όργανα εγκρίνει το σχέδιο, ενώ το άλλο δεν λαμβάνει απόφαση- ο ευρωπαϊκός νόμος θεωρείται ότι έχει εκδοθεί σύμφωνα με το κοινό σχέδιο·</p> <p>4.τα δύο θεσμικά όργανα απορρίπτουν το κοινό σχέδιο - η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει νέο σχέδιο</p> <p>5.το ένα από αυτά τα θεσμικά όργανα απορρίπτει το σχέδιο, ενώ το άλλο δεν λαμβάνει απόφαση- η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει νέο σχέδιο·</p> <p>6.το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απορρίπτει το σχέδιο, ενώ το Συμβούλιο το εγκρίνει - η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει νέο σχέδιο·</p> <p>7.το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει το σχέδιο, ενώ το Συμβούλιο το απορρίπτει - η διαδικασία συνεχίζεται.</p>
<p>Εντός 14 ημερών από την έγκριση από το ΕΚ και την απόρριψη από το Συμβούλιο</p>	<p>Το Κοινοβούλιο έχει τη δυνατότητα, εντός των 14 αυτών ημερών, να αποφασίσει να επιβεβαιώσει το σύνολο ή μέρος αυτών των τροπολογιών. Εφόσον δεν επιβεβαιωθεί μια τροπολογία, υιοθετείται η θέση που συμφωνήθηκε στην επιτροπή συνδιαλλαγής ως προς το κονδύλιο του προϋπολογισμού που αποτελεί αντικείμενο αυτής της τροπολογίας - ο ευρωπαϊκός νόμος θεωρείται ως οριστικά εκδοθείς επί αυτής της βάσης.</p>
<p>Τέλος της διαδικασίας</p>	<p>Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο ευρωπαϊκός νόμος που θεσπίζει τον προϋπολογισμό έχει οριστικά εγκριθεί.</p>

*όλες οι ημερομηνίες αυτού του πίνακα κάνουν αναφορά στο έτος που προηγείται της εκτέλεσης του προϋπολογισμού

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗ

Τέλος, η τελευταία καινοτομία σε ό,τι αφορά τη διαδικασία προϋπολογισμού αφορά την κατάρτιση έκθεσης αξιολόγησης (άρθρο III-408) που θα πρέπει να υποβάλλει ετησίως η Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο Υπουργών. Η έκθεση αυτή, σε συνδυασμό με τη διαδικασία απαλλαγής, θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα αξιολόγησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί.

Η Επιτροπή παραμένει επιφορτισμένη με την υποβολή του σχεδίου του ετησίου προϋπολογισμού της Ένωσης και της εκτέλεσής του, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη υπό τον έλεγχο του Κοινοβουλίου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
Άρθρο I-53	Δημοσιονομικές και οικονομικές αρχές	-
Άρθρο I-54	Ίδιοι πόροι της Ένωσης	-
Άρθρα I-55 και III-402	Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο	Νέες διατάξεις
Άρθρα III-403 έως III-414	Η ετήσια διαδικασία του προϋπολογισμού, η εκτέλεση του προϋπολογισμού και η απαλλαγή	Σημαντικές τροποποιήσεις

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΙΔΙΚΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνέλευση πρότεινε, μετά το πέρας των εργασιών της, ένα τελείως καινούργιο σύστημα ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία, το επονομαζόμενο "διπλής πλειοψηφίας": πλειοψηφία των κρατών μελών και του πληθυσμού της Ένωσης. Το θέμα αυτό παρέμεινε στο επίκεντρο των συζητήσεων της διακυβερνητικής διάσκεψης. Κατά τη διάσκεψη εξετάστηκε η αρχή που είχε προταθεί από τη Συνέλευση στην οποία έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις για να διευκολυνθεί η μετάβαση μεταξύ των δύο συστημάτων.

Το νέο σύστημα που καθιερώθηκε από τη συνταγματική συνθήκη μπορεί να θεωρηθεί πραγματική επανάσταση για την λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

Κατ' αρχάς το νέο σύστημα είναι σαφώς ευκολότερο. Η στάθμιση των ψήφων, που ήταν η αιτία μακροχρόνιων και δύσκολων διαπραγματεύσεων μεταξύ των κρατών μελών, θα καταργηθεί. Στη θέση των τριών κριτηρίων που ήταν απαραίτητα για την ειδική πλειοψηφία (όριο σταθμισμένων ψήφων, πλειοψηφία των κρατών μελών και το 62% του πληθυσμού της Ένωσης), μόνο δύο κριτήρια θα παραμείνουν εφαρμόσιμα: χρειάζεται εφεξής πλειοψηφία των κρατών μελών και του πληθυσμού της Ένωσης.

Η συνταγματική συνθήκη καταργεί, επομένως, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο και την αντικαθιστά από ένα απλό, αποτελεσματικό και ευέλικτο σύστημα.

Η λήψη αποφάσεων στο Συμβούλιο διευκολύνεται, εφόσον ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός συνδυασμών των κρατών μελών μπορεί να αποτελέσει ειδική πλειοψηφία σε σχέση με το σύστημα της συνθήκης της Νικαίας. Σε μία διευρυμένη Ένωση, αυτό είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία και τη δυνατότητα δράσης της Ένωσης.

Δεύτερον, το σύστημα είναι ευέλικτο διότι θα αποφεύγονται, κατά τις περαιτέρω διευρύνσεις, οι μακρές διαπραγματεύσεις σχετικά με την κατανομή των ψήφων στα κράτη μέλη και τον καθορισμό του κατωφλίου ειδικής πλειοψηφίας.

Τρίτον, το νέο σύστημα λαμβάνει υπόψη τη διττή φύση της Ένωσης που αποτελεί τόσο ένωση κρατών όσο και ένωση λαών. Η ισότητα μεταξύ των κρατών μελών γίνεται σεβαστή διότι κάθε κράτος μέλος διαθέτει ψήφο, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετική δημογραφική βαρύτητα του καθενός.

ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Το άρθρο I-25 της συνταγματικής συνθήκης καθορίζει το νέο σύστημα ειδικής πλειοψηφίας. Το παλιό σύστημα, που κατανέμει σε κάθε κράτος μέλος έναν ορισμένο αριθμό ψήφων, αντικαθίσταται από ένα σύστημα διπλής πλειοψηφίας.

Η ειδική πλειοψηφία επιτυγχάνεται εφόσον η απόφαση συγκεντρώνει 55% των κρατών μελών, περιλαμβάνοντας τουλάχιστον δεκαπέντε κράτη μέλη και αντιπροσωπεύει συγχρόνως, τουλάχιστον το 65% της Ένωσης.

Η διάταξη σύμφωνα με την οποία η ειδική πλειοψηφία πρέπει να αντιπροσωπεύει το 55% των κρατών μελών περιλαμβάνοντας τουλάχιστον δεκαπέντε από τα κράτη μέλη, χρειάζεται διευκρίνιση: σε μία Ένωση με 25 κράτη μέλη, τα δεκαπέντε κράτη αντιπροσωπεύουν το 60% του συνολικού αριθμού. Αντίθετα, σε μία Ένωση που διευρύνεται πέραν των 25, η διάταξη αυτή χάνει το νόημά της: από τη στιγμή που η Ένωση θα έχει 26 κράτη μέλη, το 55% των κρατών θα αντιστοιχεί μαθηματικά σε τουλάχιστον 15 κράτη μέλη. Μπορούμε λοιπόν να αντιληφθούμε την διάταξη αυτή ως μεταβατική ρήτρα.

Το άρθρο I-25 ορίζει ότι οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται στην περίπτωση που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Στην περίπτωση αυτή, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου καθώς και ο πρόεδρος της Επιτροπής δεν λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία.

Η Συνέλευση καθορίζει την εφαρμογή του νέου αυτού συστήματος από την 1η Νοεμβρίου 2009, ημερομηνία ανάληψης καθηκόντων της νέας επιτροπής που θα συσταθεί μετά τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2009. Κατά την περίοδο 2004-2009, θα ισχύει το τρέχον σύστημα που προβλέπεται από τη Συνθήκη της Νίκαιας. Η συνταγματική συνθήκη περιλαμβάνει τις διατάξεις αυτές στο "πρωτόκολλο για τις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης", που επισυνάπτεται στο Σύνταγμα.

ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

Στον γενικό κανόνα της διπλής πλειοψηφίας προστίθενται οι ειδικές ρήτρες που καθορίζουν ορισμένες εξαιρέσεις και που απαιτούν εξήγηση:

- τις περιπτώσεις που το συμβούλιο δεν αποφασίζει για πρόταση της επιτροπής ή του υπουργού εξωτερικών
- έναν κανόνα για τις μειοψηφίες αρνησικυρίας
- μία ειδική μεταβατική ρήτρα σε περίπτωση μικρής πλειοψηφίας.

Πράξεις χωρίς πρόταση της Επιτροπής

Πρώτον, στην περίπτωση που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο των Υπουργών δεν αποφασίζει για μια πρόταση της Επιτροπής ή κατόπιν πρωτοβουλίας του Υπουργού Εξωτερικών, η ειδική πλειοψηφία επιτυγχάνεται με 72% των κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν το 65% του πληθυσμού της Ένωσης. Ο απαιτούμενος αριθμός των κρατών μελών είναι, επομένως, υψηλότερος απ' ό,τι στις άλλες περιπτώσεις.

Κατά κάποιο τρόπο, η διάταξη αυτή υπήρχε ήδη στις ισχύουσες συνθήκες: όταν το Συμβούλιο ενεργεί χωρίς να είναι απαραίτητη η πρόταση της Επιτροπής (ιδίως στους τομείς κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής για την ασφάλεια και της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικά θέματα), η ειδική πλειοψηφία θα έπρεπε να συγκεντρώσει τουλάχιστον τα δύο τρίτα των κρατών μελών (άρθρο 205 της συνθήκης

ΕΚ και άρθρο 23 και 34 της συνθήκης ΕΕ). Η συνταγματική συνθήκη ενσωματώνει την ιδέα αυτή στις εν λόγω διατάξεις και αυξάνει ελαφρά το όριο των δύο τρίτων στο 72% των κρατών μελών.

Η μειοψηφία αρνησικυρίας

Δεύτερον, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι για τη μειοψηφία αρνησικυρίας χρειάζονται τουλάχιστον τέσσερα κράτη μέλη. Για να γίνει αντιληπτός ο αντίκτυπος αυτής της ρήτρας, πρέπει να ληφθεί υπόψη η δημογραφική βαρύτητα των διαφόρων κρατών μελών. Χωρίς αυτή τη ρήτρα θα ήταν δυνατόν για μόνο τρία από τα τέσσερα πολυπληθέστερα κράτη μέλη (τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο) να σχηματίσουν μειοψηφία αρνησικυρίας: το δημογραφικό βάρος αντιπροσωπεύει άνω του 35% του πληθυσμού της Ένωσης.

Η ρήτρα αυτή διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων στο Συμβούλιο διότι καθιστά πιο δύσκολο τον σχηματισμό μειοψηφίας αρνησικυρίας. Μπορεί να θεωρηθεί ως μία ρήτρα διασφάλισης έναντι ενός υποτιθέμενου "διευθυντηρίου" των "μεγάλων" κρατών μελών. Στη θεσμική πρακτική, η ρήτρα αυτή δεν θα είναι πιθανώς πολύ σημαντική, δεδομένου ότι τόσο ξεκάθαροι διαχωρισμοί μεταξύ "μεγάλων" και "μικρών" κρατών μελών δεν εκδηλώνονται σχεδόν ποτέ.

Μία ειδική μεταβατική ρήτρα σε περίπτωση μικρής πλειοψηφίας

Τέλος, μια ειδική ρήτρα θα εφαρμοστεί στις περιπτώσεις που η ειδική πλειοψηφία επετεύχθη με πολύ στενό τρόπο, δηλαδή όταν η απόφαση που πρόκειται να ληφθεί αποτελεί αρκετά επίμαχο θέμα. Το Σύνταγμα εμπνέεται από τον "συμβιβασμό των Ιωαννίνων", μία λύση που υιοθετήθηκε το 1994, και η οποία παραμένει σε ισχύ μέχρι την έναρξη ισχύος της νέας στάθμισης των ψήφων που αποφασίστηκε από τη συνθήκη της Νίκαιας. Η δήλωση της διακυβερνητικής διάσκεψης στο άρθρο I-25, που επισυνάπτεται στη συνταγματική συνθήκη, περιέχει σχέδιο απόφασης για εφαρμογή του άρθρου I-25. Η απόφαση αυτή στοχεύει στο να διευκολύνει τη μετάβαση μεταξύ του σημερινού συστήματος της Συνθήκης της Νίκαιας των σταθμισμένων ψήφων που κατανέμονται στα κράτη μέλη και του νέου συστήματος της διπλής πλειοψηφίας. Θα πρέπει να εκδοθεί από το Συμβούλιο την ημέρα έναρξης ισχύος του Συντάγματος.

Η απόφαση προβλέπει ότι το Συμβούλιο εξακολουθεί να συσκέπτεται για την έκδοση μιας πράξης, εάν ορισμένα μέλη του Συμβουλίου το ζητήσουν. Για να μπορέσει να υποβληθεί το αίτημα αυτό, τα μέλη αυτά πρέπει να αντιπροσωπεύουν είτε:

- τα τρία τέταρτα του αριθμού των κρατών μελών που είναι απαραίτητος για τη σύσταση μιας μειοψηφίας αρνησικυρίας ή,
- τα τρία τέταρτα του πληθυσμού που είναι απαραίτητος για τη σύσταση μιας μειοψηφίας αρνησικυρίας.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, επομένως, μόνο στην περίπτωση που η ειδική πλειοψηφία είναι πολύ μικρή.

Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο κάνει ό,τι είναι δυνατόν, εντός θεμιτής προθεσμίας - για να καταλήξει σε μια ικανοποιητική λύση που θα καθησυχάζει τις ανησυχίες ορισμένων κρατών μελών. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου καθώς και η Επιτροπή και τα άλλα μέλη του Συμβουλίου καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για την εξεύρεση μιας ευρύτερης συμφωνίας.

Ωστόσο, το αίτημα αυτό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να μεταβάλει τις προθεσμίες που έχουν καθοριστεί από τη συνταγματική συνθήκη (π.χ. αν το Σύνταγμα προβλέπει ότι το Συμβούλιο πρέπει να αποφασίσει εντός καθορισμένης προθεσμίας), από το νομικό

δίκαιο της Ένωσης ή από τον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου. Η απόφαση αυτή δεν αποτελεί, επομένως, δικαίωμα αρνησικυρίας.

Στην πράξη, η απόφαση αυτή δεν θα έχει πιθανώς επιπτώσεις, δεδομένου ότι το Συμβούλιο, στην καθημερινή του εργασία, προσπαθεί πάντοτε να επιτύχει όσο το δυνατόν ευρύτερη συμφωνία, και συχνά συναίνεση, χωρίς να προχωρήσει σε επίσημη ψηφοφορία. Όσον αφορά τον συμβιβασμό των Ιωαννίνων αυτός εφαρμόστηκε σπανιότατα. Η ρήτρα αυτή αποτελεί, επομένως, πολιτική δέσμευση των κρατών μελών για να μην θέσουν σε μειοψηφία κράτη μέλη όταν υπάρχει δυνατότητα ευρύτερης συμφωνίας.

Η απόφαση θα αρχίσει να ισχύει την 1η Νοεμβρίου 2009, ημέρα έναρξης ισχύος του νέου συστήματος της διπλής πλειοψηφίας. Θα παραμείνει σε ισχύ τουλάχιστον μέχρι το 2014. Μετά από την ημερομηνία αυτή, το Συμβούλιο μπορεί να την καταργήσει με ευρωπαϊκή απόφαση, δηλαδή με ψηφοφορία ειδικής πλειοψηφίας.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-25	Η ειδική πλειοψηφία	Νέες διατάξεις
Πρωτόκολλο για τις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης	Στάθμιση των ψήφων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Συμβούλιο Υπουργών μέχρι το 2009.	Μεταβατικές διατάξ

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
ΟΜΟΦΩΝΙΑ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΠΟΥ ΠΛΕΟΝ ΑΠΤΟΥΝ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΜΕ <<ΔΙΚΛΕΙΔΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ>>
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία αποτελεί κεντρικό άξονα της θεσμικής μεταρρύθμισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ενόψει της διεύρυνσής της. Η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία, όπως προβλέφθηκε από τις ιδρυτικές συνθήκες και επεκτάθηκε σε νέες διατάξεις μετά από κάθε μεταρρύθμιση των συνθηκών, έχει ζωτική σημασία στη διευρυμένη Ένωση, όπου η ομοφωνία θα καθίσταται όλο και πιο δύσκολη. Δεύτερον, η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία έχει σημαντικό αντίκτυπο στη φύση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των κρατών μελών στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Εάν προσφέρεται η δυνατότητα για ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία, οι αντιπροσωπείες είναι πιο ανοικτές σε προτάσεις συμβιβασμού, καθώς γνωρίζουν πως δεν είναι πλέον δυνατόν να ακινητοποιήσουν τη διαδικασία λήψης απόφασης με βέτο. Ωστόσο, στην πράξη, το Συμβούλιο επιχειρεί πάντα να συγκεντρώνει την ευρύτερη δυνατή πλειοψηφία και επιτυγχάνει συχνά συναίνεση, παρά το γεγονός ότι είναι δυνατή η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Η Συνέλευση πρότεινε τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας. Η Διακυβερνητική Διάσκεψη σε γενικές γραμμές υιοθέτησε τις εν λόγω προτάσεις, παρά το γεγονός ότι για ορισμένους ευαίσθητους τομείς η ομοφωνία εξακολουθεί να αποτελεί τον κανόνα. Επιπλέον, σύμφωνα με τη συνταγματική συνθήκη, η ειδική πλειοψηφία θα εφαρμόζεται σε ορισμένα νέα άρθρα.

Σε τρεις τομείς εισήχθησαν ειδικές ρήτρες που επιτρέπουν σε ένα κράτος μέλος να απευθυνθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου αυτό να επιληφθεί του θέματος (ρήτρα διασφάλισης, γνωστή ως «δικλίδα ασφαλείας»). Αυτός ο μηχανισμός κατέστησε δυνατή την εφαρμογή της ειδικής πλειοψηφίας στα εν λόγω άρθρα.

Τέλος, μια νέα ρήτρα « γέφυρας » θα καταστήσει δυνατή τη μετάβαση, μετά από την τελευταία ψηφοφορία με ομοφωνία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στην ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία στο πλαίσιο του τίτλου III (εσωτερικές πολιτικές και ενέργειες) του μέρους III της συνταγματικής συνθήκης. Η εν λόγω ρήτρα παρουσιάζεται στο δελτίο που αφορά τις τελικές διατάξεις.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Η συνταγματική συνθήκη επεκτείνει την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία σε περίπου 20 διατάξεις. Σε πολλές περιπτώσεις, η εν λόγω επέκταση συνοδεύεται από την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας. (Καταλογος άρθρων)

Σε τρεις συγκεκριμένες περιπτώσεις, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει την ειδική πλειοψηφία, αλλά περιλαμβάνει την ειδική ρήτρα διασφάλισης, τη λεγόμενη «δικλίδα ασφαλείας». Εφαρμόζεται στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και σε δύο τομείς που υπάγονται στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. (Κατάλογος άρθρων)

Η εν λόγω ρήτρα προσφέρει τη δυνατότητα σε ένα κράτος μέλος, που εκτιμά ότι απειλούνται οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν αντίστοιχα το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του και το νομικό του σύστημα, τη δυνατότητα να απευθυνθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου αυτό να επιληφθεί του θέματος. Στην προκειμένη περίπτωση, αναστέλλεται η νομοθετική διαδικασία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρέπει να επεξεργαστεί την εν λόγω πρόταση, και, εντός προθεσμίας τριών μηνών, είτε:

- να διαβιβάσει το σχέδιο στο Συμβούλιο που προωθεί τη διαδικασία λαμβάνοντας υπόψη τις συζητήσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου·
- να ζητήσει από την Επιτροπή (ή, στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, από τα κράτη μέλη που κατέθεσαν την πρόταση), να υποβάλει νέα πρόταση, που συνεπάγεται ότι το αρχικό σχέδιο κρίνεται ως μη εγκεκριμένο.

Στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, εάν η πρόταση ή το τροποποιημένο σχέδιο παραμείνει ακινητοποιημένο για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει τη δυνατότητα ενισχυμένης συνεργασίας, που μπορεί να εφαρμοστεί μεταξύ τουλάχιστον του ενός τρίτου των κρατών μελών, βάσει της συγκεκριμένης πρότασης.

Η συνταγματική συνθήκη επίσης θεσπίζει ορισμένα νέα άρθρα στα οποία θα εφαρμόζεται η ειδική πλειοψηφία. Ορισμένες φορές πρόκειται για πραγματική καινοτομία και δημιουργούνται τα θεμέλια για μια νέα ευρωπαϊκή πολιτική, όπως για παράδειγμα η πολιτική για το διάστημα. Σε άλλες περιπτώσεις, το σύνταγμα θεσπίζει απλώς ειδική νομική βάση για μέτρα που έχουν ήδη εγκριθεί με ειδική πλειοψηφία με άλλη νομική βάση, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της ανθρωπιστικής βοήθειας. Στις εν λόγω περιπτώσεις, η συνταγματική συνθήκη διασαφηνίζει συνεπώς την ισχύουσα πρακτική και της παρέχει μεγαλύτερη διαφάνεια. (Καταλογος άρθρων)

ΟΜΟΦΩΝΙΑ

Ωστόσο, ορισμένα άρθρα -στο σύνολό τους ή εν μέρει- θα συνεχίσουν να απαιτούν ψηφοφορία με ομοφωνία, καθώς έχουν ιδιαίτερη σημασία για την Ένωση και τα κράτη μέλη της. Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί επίσης νέες νομικές βάσεις που, δεδομένης της ιδιαίτερης σημασίας τους, υπόκεινται σε ομοφωνία.

Μεταξύ των τομέων που εξακολουθούν να απαιτούν ομοφωνία συγκαταλέγονται για παράδειγμα:

- η φορολογία·
- τα μέτρα εναρμόνισης στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και της κοινωνικής προστασίας·

- ορισμένες διατάξεις στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, οικογενειακό δίκαιο, επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία...);
- η ρήτρα ευελιξίας (άρθρο I-18) που επιτρέπει στην Ένωση να ενεργεί για την επίτευξη ενός από τους στόχους της, χωρίς να προβλέπεται ρητά νομική βάση στο πλαίσιο του συντάγματος;
- η κοινή εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφάλειας, εκτός μερικών σαφώς καθορισμένων περιπτώσεων;
- η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας, εκτός της εδραίωσης μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας;
- τα οικονομικά της Ένωσης (ίδιοι πόροι, πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο);
- η ιδιότητα μέλους της Ένωσης (έναρξη διαπραγματεύσεων για την προσχώρηση, σύνδεση, διαπίστωση σοβαρής παραβίασης των αξιών της Ένωσης...);
- η ιθαγένεια (χορήγηση νέων δικαιωμάτων στους ευρωπαϊούς πολίτες, μέτρα κατά των διακρίσεων);
- ορισμένα θεσμικά θέματα (εκλογικό σύστημα και σύνθεση του Κοινοβουλίου, ορισμένοι διορισμοί, σύνθεση της Επιτροπής των Περιφερειών και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, έδρες των θεσμικών οργάνων, γλωσσικό καθεστώς, αναθεώρηση του συντάγματος, συμπεριλαμβανομένων των ρητρών «γέφυρας»...).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΠΟΥ ΠΛΕΟΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Άρθρο I-24: Προεδρία των συνθέσεων του Συμβουλίου

Το σύνταγμα προβλέπει στο άρθρο I-24.7 ότι η προεδρία των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου, πλην της σύνθεσης των Εξωτερικών Υποθέσεων, ασκείται βάσει συστήματος ισότιμης εναλλαγής, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει ευρωπαϊκή απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η οποία πλέον λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο I-37: Άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής

Το άρθρο I-37.3 της συνταγματικής συνθήκης προβλέπει ότι ευρωπαϊκός νόμος θεσπίζει γενικούς κανόνες και αρχές σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή ("επιτροπολογία"), που πλέον απαιτεί ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-141: Πρόσβαση σε μη μισθωτές δραστηριότητες και άσκησή τους

Σε ό,τι αφορά την πρόσβαση σε μη μισθωτές δραστηριότητες και την άσκησή τους, το σύνταγμα προβλέπει ότι η συνθήκη νομοθετική διαδικασία θα εφαρμόζεται σε θέματα που αφορούν την ελευθερία εγκατάστασης, που πλέον απαιτεί ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-179: Συντονισμός οικονομικών πολιτικών

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει στο άρθρο III-179.4 ότι το Συμβούλιο μπορεί να απευθύνει συστάσεις σε κράτος μέλος του οποίου η οικονομική πολιτική αντιβαίνει προς τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών ή θέτει σε κίνδυνο την καλή λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Σε αυτήν την περίπτωση, εφαρμόζεται η ειδική πλειοψηφία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ψήφος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Οι ισχύουσες συνθήκες προβλέπουν ειδική

πλειοψηφία, που απαιτείται στις περιπτώσεις που μια πράξη δεν εγκρίνεται βάσει πρότασης της Επιτροπής.

Άρθρο III-184 : Διαπίστωση υπερβολικού ελλείμματος

Το σύνταγμα προβλέπει στο άρθρο III-184 τη διαδικασία που εφαρμόζεται σε περίπτωση διαπίστωσης υπερβολικού ελλείμματος σε κράτος μέλος. Στις παραγράφους 6, 9, 10 και 11, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι εφαρμόζεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ψήφος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Οι ισχύουσες συνθήκες προβλέπουν την ειδική πλειοψηφία (δύο τρίτα των κρατών μελών, αντί της απλής πλειοψηφίας) στις περιπτώσεις που μια πράξη δεν εγκρίνεται βάσει πρότασης της Επιτροπής. Συνεπώς, διευκολύνεται η λήψη της απόφασης.

Άρθρο III-187: Καθεστώς του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)

Το σύνταγμα προβλέπει, στο άρθρο III-187.3, ότι ορισμένες διατάξεις του ΕΣΚΤ μπορούν να τροποποιούνται από ευρωπαϊκό νόμο. Συνεπώς εφαρμόζεται η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-223: Καθήκοντα, πρωταρχικοί στόχοι και οργάνωση των διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής

Σε ό,τι αφορά την πολιτική συνοχής, το σύνταγμα προβλέπει ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία καθορίζει τα καθήκοντα, τους πρωταρχικούς στόχους και την οργάνωση των διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής. Το εν λόγω άρθρο θα υπόκειται σε ειδική πλειοψηφία από την 1η Ιανουαρίου 2007· αυτό σημαίνει ότι η επόμενη περίοδος προγραμματισμού που καλύπτει την περίοδο 2007 έως 2013 θα εγκριθεί με ομοφωνία.

Άρθρο III-236: Κοινή πολιτική μεταφορών

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι η κοινή πολιτική μεταφορών τίθεται σε εφαρμογή με ευρωπαϊκό νόμο, που συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-263: Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: Διοικητική συνεργασία

Το σύνταγμα προβλέπει ότι το Συμβούλιο εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την εξασφάλιση της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ των εν λόγω υπηρεσιών και της Επιτροπής. Το Συμβούλιο υπουργών αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-265: Έλεγχοι στα σύνορα

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι η Ένωση αναπτύσσει πολιτική σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα. Νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τις σχετικές ειδικές διατάξεις, γεγονός που προϋποθέτει ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-266: Ασύλο

Σε ό,τι αφορά την κοινή πολιτική σε θέματα ασύλου, νόμος ή νόμος-πλαίσιο θα θεσπίζει τα μέτρα για ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, γεγονός που συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-267: Μετανάστευση

Το σύνταγμα προβλέπει ότι νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τις σχετικές διατάξεις για την ανάπτυξη κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση. Αυτό συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία με μια εξαίρεση: τα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα σε αρνησικυρία σε ό,τι αφορά τον καθορισμό του όγκου των υπηκόων τρίτων κρατών που εισέρχονται στο έδαφός τους για αναζήτηση εργασίας.

Άρθρο III-272: Πρόληψη εγκλήματος

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει μέτρα

ενθάρρυνσης στον τομέα της πρόληψης του εγκλήματος, και το Συμβούλιο αποφασίζει με ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-273: Eurojust

Σε ό,τι αφορά την Eurojust, το σύνταγμα προβλέπει ότι νόμος καθορίζει τη δομή, τη λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντά της, γεγονός που συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-275: Μη επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία

Σε ό,τι αφορά τη μη επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία, το άρθρο III-275.2 προβλέπει ότι νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα απαιτούμενα μέτρα και το Συμβούλιο αποφασίζει με ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-276: Europol

Σύμφωνα με τις διατάξεις της συνταγματικής συνθήκης, νόμος ή νόμος-πλαίσιο καθορίζει τη δομή, τη λειτουργία, το πεδίο δράσης και τα καθήκοντα της Europol, γεγονός που συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-280: Πολιτισμός

Στον τομέα του πολιτισμού, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι η Ένωση μπορεί, βάσει νόμου ή νόμου-πλαισίου, να θεσπίζει ενέργειες ενθάρρυνσης (αποκλειόμενης οποιασδήποτε εναρμόνισης), γεγονός που συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-300: Πρωτοβουλίες του υπουργού εξωτερικών

Γενικά, η αρχή της ομοφωνίας διατηρείται στον τομέα της ΚΕΠΠΑ. Ωστόσο, το σύνταγμα προβλέπει ορισμένες εξαιρέσεις: το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία όταν εγκρίνει αποφάσεις που αφορούν:

- ενέργειες και θέσεις της Ένωσης
- αποφάσεις που λαμβάνονται μετά από πρωτοβουλία του υπουργού εξωτερικών, σε συνέχεια σχετικού αιτήματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
- αποφάσεις για την εφαρμογή ενέργειας ή θέσης της Ένωσης
- αποφάσεις για το διορισμό ειδικού εντεταλμένου.

Μια ρήτρα «γέφυρας» δημιουργεί τη δυνατότητα επέκτασης της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία για την κάλυψη άλλων επιπρόσθετων περιπτώσεων, εφόσον το Συμβούλιο αποφασίζει σχετικά με ομοφωνία.

Άρθρο III-311: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας

Το σύνταγμα προβλέπει τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας. Σχετική ευρωπαϊκή απόφαση του Συμβουλίου καθορίζει το καταστατικό, την έδρα και τους κανόνες λειτουργίας του οργανισμού, και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-382: Διορισμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

Το σύνταγμα προβλέπει ότι ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και τα υπόλοιπα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΜΕ «ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΩΣΗ»

Άρθρο III-136: Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων / Κοινωνική ασφάλιση

Το σύνταγμα προβλέπει ότι η συνήθης νομοθετική διαδικασία εφαρμόζεται στα μέτρα συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των διακινούμενων εργαζομένων. Αυτό συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία. Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος

εκτιμά ότι σχέδιο νόμου ή νόμος-πλαίσιο θα έθιγε θεμελιώδεις πτυχές του συστήματός του κοινωνικής ασφάλισης (πεδίο εφαρμογής, κόστος ή οικονομική δομή), μπορεί να απευθυνθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου αυτό να επιληφθεί του θέματος.

Άρθρο III-270: Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Σε ό,τι αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι νόμος ή νόμος-πλαίσιο μπορεί να θεσπίζει τους ελάχιστους κανόνες με σκοπό τη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών, καθώς και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις με διασυνοριακές διαστάσεις. Αυτό συνεπάγεται ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι σχέδιο νόμου ή νόμος-πλαίσιο θα έθιγε θεμελιώδεις πτυχές του δικαστικού του συστήματος, μπορεί να απευθυνθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου αυτό να επιληφθεί του θέματος.

Άρθρο III-271: Προσέγγιση ποινικών κανόνων

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ότι, νόμος ή νόμος-πλαίσιο μπορεί να θεσπίζει τους ελάχιστους κανόνες για τον καθορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαίτερας σοβαρής εγκληματικότητας "ε διασυνοριακή διάσταση (τρομοκρατία, εμπορία ανθρώπων, γενετήσια εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών...). Δεύτερον, νόμος-πλαίσιο μπορεί να καθορίζει τους ελάχιστους κανόνες για την προσέγγιση των κανόνων ποινικού δικαίου. Και στις δύο περιπτώσεις το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι σχέδιο νόμου ή νόμος-πλαίσιο θα έθιγε θεμελιώδεις πτυχές του νομικού του συστήματος, μπορεί να απευθυνθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου αυτό να επιληφθεί του θέματος.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Άρθρο I-9: Προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου

Το άρθρο I-9.2 προβλέπει ότι η Ένωση προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών. Το άρθρο III-325 προβλέπει ότι το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο I-24: Κατάλογος συνθέσεων του Συμβουλίου

Το άρθρο I-24.4 προβλέπει ότι το Συμβούλιο εγκρίνει ευρωπαϊκή απόφαση για την κατάρτιση του καταλόγου των συνθέσεων του Συμβουλίου, με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο I-32: Συμβουλευτικά όργανα της Ένωσης

Το σύνταγμα προβλέπει στο άρθρο I-32.5 ότι το Συμβούλιο επανεξετάζει τακτικά τη σύνθεση των συμβουλευτικών οργάνων της Ένωσης. Αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο I-47: Λαϊκή πρωτοβουλία

Οι πολίτες της Ένωσης, μέσω λαϊκής πρωτοβουλίας, μπορούν να καλέσουν την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση. Οι διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες και τους όρους της εν λόγω λαϊκής πρωτοβουλίας αποφασίζονται με ευρωπαϊκό νόμο, και κατά συνέπεια το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο I-54: Ίδιοι πόροι

Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει στο άρθρο I-54.4 ότι ευρωπαϊκός νόμος καθορίζει τα μέτρα εφαρμογής του συστήματος ιδίων πόρων της Ένωσης. Το σύστημα ιδίων πόρων της Ένωσης, αυτό καθ' εαυτό, εξακολουθεί ωστόσο να απαιτεί ομοφωνία.

Άρθρο I-60: Εθελούσια αποχώρηση από την Ένωση

Το σύνταγμα προβλέπει ότι η συμφωνία εθελούσιας αποχώρησης κράτους μέλους της

Ένωσης συνάπτεται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-122: Υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

Οι αρχές και προϋποθέσεις λειτουργίας των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος αποφασίζονται από ευρωπαϊκό νόμο και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-127: Διπλωματική και προξενική προστασία

Το σύνταγμα προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις απαιτούμενες διατάξεις για την εξασφάλιση της διπλωματικής και προξενικής προστασίας των πολιτών της Ένωσης σε τρίτες χώρες. Τα απαιτούμενα μέτρα για τη διευκόλυνση της εν λόγω προστασίας αποφασίζονται με ευρωπαϊκό νόμο του Συμβουλίου. Κατά συνέπεια το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-176: Διανοητική ιδιοκτησία

Το σύνταγμα προβλέπει ότι ευρωπαϊκός νόμος ή νόμος-πλαίσιο θεσπίζει τα μέτρα για την εξασφάλιση ομοιόμορφης προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην Ένωση, καθώς και την δημιουργία κεντρικών καθεστώτων έγκρισης, συντονισμού και ελέγχου στο επίπεδο της Ένωσης. Κατά συνέπεια το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-196 : Θέση του ευρώ στο διεθνές νομισματικό σύστημα

Το άρθρο 196 προβλέπει ότι το Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις για τις κοινές θέσεις και την ενιαία εκπροσώπηση των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, με ειδική πλειοψηφία (ειδικός υπολογισμός, καθώς μόνον τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ συμμετέχουν στην ψηφοφορία)

Άρθρο III-254: Πολιτική διαστήματος

Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί νέα νομική βάση για μια ευρωπαϊκή πολιτική διαστήματος. Τα σχετικά απαιτούμενα μέτρα θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-256: Ενέργεια

Το σύνταγμα δημιουργεί νομική βάση για μια ευρωπαϊκή πολιτική ενέργειας. Τα σχετικά απαιτούμενα μέτρα θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των μέτρων της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας έχει ήδη εγκριθεί με ειδική πλειοψηφία, αλλά σύμφωνα με άλλη νομική βάση.

Άρθρο III-281: Τουρισμός

Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί νέα νομική βάση για τα συμπληρωματικά μέτρα της ΕΕ στον τομέα του τουρισμού. Για τη συμπλήρωση των ενεργειών που πραγματοποιούνται στα κράτη μέλη, θεσπίζονται συγκεκριμένα μέτρα με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, αποκλειόμενης οποιασδήποτε εναρμόνισης.

Άρθρο III-282: Αθλητισμός

Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί νέα νομική βάση για τις ενέργειες ενθάρρυνσης στον τομέα του αθλητισμού, αποκλειόμενης οποιασδήποτε εναρμόνισης. Οι εν λόγω ενέργειες ενθάρρυνσης θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Άρθρο III-284: Πολιτική προστασία

Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί ρητή νομική βάση προκειμένου η Ένωση να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων πρόληψης των φυσικών ή ανθρωπογενών

καταστροφών και προστασίας από αυτές. Τα σχετικά απαιτούμενα μέτρα θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο, αποκλειόμενης οποιασδήποτε εναρμόνισης. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα στον τομέα της πολιτικής προστασίας προς το παρόν εγκρίνονται με ειδική πλειοψηφία, αλλά βασίζονται σε άλλη νομική βάση.

Άρθρο III-285: Διοικητική συνεργασία

Το σύνταγμα προβλέπει ότι η Ένωση μπορεί να λαμβάνει μέτρα για τη διευκόλυνση της διοικητικής συνεργασίας, π.χ. για τη διευκόλυνση των ανταλλαγών πληροφοριών και δημοσίων υπαλλήλων. Τα σχετικά απαιτούμενα μέτρα θεσπίζονται με ευρωπαϊκό νόμο, αποκλειόμενης οποιασδήποτε εναρμόνισης.

Άρθρο III-312: Άμυνα: μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία

Το σύνταγμα προβλέπει τη δυνατότητα μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας σε θέματα άμυνας. Οι αποφάσεις που αφορούν τη θέσπιση τέτοιας συνεργασίας, την συμμετοχή κράτους μέλους στη συνεργασία και την ενδεχόμενη αναστολή της υπόκεινται σε ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία. Αντίθετα, οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο της μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας εξακολουθούν να υπόκεινται στην ομοφωνία των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Άρθρο III- 321: Ανθρωπιστική βοήθεια

Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί ρητή νομική βάση για την ανθρωπιστική βοήθεια. Τα μέτρα για τον καθορισμό του πλαισίου στο οποίο εφαρμόζονται οι δράσεις ανθρωπιστικής βοήθειας αποφασίζονται με ευρωπαϊκό νόμο ή νόμο-πλαίσιο. Δεύτερον, συγκροτείται Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας, του οποίου το καθεστώς και οι όροι λειτουργίας προβλέπονται από ευρωπαϊκό νόμο. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας προς το παρόν εγκρίνονται με ειδική πλειοψηφία αλλά στηρίζονται σε άλλη νομική βάση.

Άρθρο III-398: Διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η συνταγματική συνθήκη δημιουργεί νέα νομική βάση σε ό,τι αφορά τη διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά την εκπλήρωση των αποστολών, τα θεσμικά όργανα, καθώς και οι οργανισμοί της Ένωσης στηρίζονται σε ευρωπαϊκή διοίκηση ανοιχτή, αποτελεσματική και ανεξάρτητη. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία προβλέπει τις διατάξεις και το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα στον εν λόγω τομέα προς το παρόν εγκρίνονται με ειδική πλειοψηφία αλλά βασίζονται σε άλλη νομική βάση.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-9	Προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου	Νέες διατάξεις
I-18	Ρήτρα ευελιξίας	-
I-24	Συνθέσεις του Συμβουλίου	Νέες διατάξεις
I-32	Συμβουλευτικά όργανα	Νέες διατάξεις

	της Ένωσης	
I-37	Εκτελεστικές αρμοδιότητες της Επιτροπής	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-47	Λαϊκή πρωτοβουλία	Νέες διατάξεις
I-54	Ίδιοι πόροι	Νέες διατάξεις
I-60	Εθελούσια αποχώρηση από την Ένωση	Νέες διατάξεις
III-122	Υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος	Νέες διατάξεις
III-127	Διπλωματική και προξενική προστασία	Νέες διατάξεις
III-136	Κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-141	Πρόσβαση σε μη μισθωτές δραστηριότητες και άσκησή τους	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-176	Διανοητική ιδιοκτησία	Νέες διατάξεις
III-179	Συντονισμός οικονομικών πολιτικών	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-184	Διαπίστωση υπερβολικού ελλείμματος	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-187	Τροποποιήσεις του καθεστώτος του ΕΣΚΤ	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-196	Θέση του ευρώ στο διεθνές νομισματικό σύστημα	Νέες διατάξεις
III-223	Διαρθρωτικά ταμεία και ταμείο συνοχής	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-236	Μεταφορές	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-254	Πολιτική διαστήματος	Νέες διατάξεις
III-256	Ενέργεια	Νέες διατάξεις
III-263	Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις - Διοικητική συνεργασία	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-265	Έλεγχοι στα σύνορα	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-266	Άσυλο	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-267	Μετανάστευση	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-270	Δικαστική συνεργασία σε	Σημαντικές

	ποινικές υποθέσεις	τροποποιήσεις
III-271	Προσέγγιση ποινικών κανόνων	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-272	Πρόληψη του εγκλήματος	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-273	Eurojust	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-275	Αστυνομική μη επιχειρησιακή συνεργασία	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-276	Europol	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-280	Πολιτισμός	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-281	Τουρισμός	Νέες διατάξεις
III-282	Αθλητισμός	Νέες διατάξεις
III-284	Πολιτική προστασία	Νέες διατάξεις
III-285	Διοικητική συνεργασία	Νέες διατάξεις
III-300	ΚΕΠΠΑ - Πρωτοβουλίες του υπουργού εξωτερικών	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-311	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-312	Άμυνα - Μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία	Νέες διατάξεις
III-321	Ανθρωπιστική βοήθεια	Νέες διατάξεις
III-382	Διορισμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-398	Διοίκηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Νέες διατάξεις

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΩΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επικουρικότητα είναι μια αρχή που ρυθμίζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων. Πρέπει να επιτρέπει τον καθορισμό του κατά πόσο η Ένωση μπορεί να ενεργήσει ή πρέπει να αφήσει την πρωτοβουλία στα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η Ένωση μπορεί να παρέμβει σε τομείς οι οποίοι δεν εμπιπτουν την αποκλειστική της αρμοδιότητα μόνον εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατο να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύνανται συνεπώς, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης.

Η αρχή της αναλογικότητας είναι η δεύτερη μεγάλη αρχή που ρυθμίζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων. Βάσει της αρχής αυτής, το περιεχόμενο και η μορφή των ενεργειών της Ένωσης δεν υπερβαίνουν το μέτρο που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων του Συντάγματος.

Βάσει των ισχυουσών συνθηκών, όλα τα θεσμικά όργανα οφείλουν να εφαρμόζουν τις εν λόγω δύο αρχές. Το ίδιο προβλέπεται στο κείμενο του Συντάγματος.

Ωστόσο, η συνταγματική συνθήκη παρουσιάζει εδώ μια μεγάλη καινοτομία, καθότι προτείνει την άμεση συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στον έλεγχο της καλής εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας.

Έτσι, η συνταγματική συνθήκη ενισχύει την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας και τον ενεργό ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων με τους εξής τρόπους:

- εντατικοποίηση των προσπαθειών ενημέρωσης και διαφάνειας έναντι των εθνικών κοινοβουλίων (διαβίβαση των προτάσεων της Επιτροπής...),
- ανάθεση νέου ρόλου στα εθνικά κοινοβούλια τα οποία μπορούν να εκδώσουν μια αιτιολογημένη γνωμοδότηση εάν κρίνουν ότι η αρχή της επικουρικότητας δεν τηρήθηκε (μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης).

Οι νέες αυτές διατάξεις επιτρέπουν στα εθνικά κοινοβούλια να εξασφαλίσουν τον πολιτικό έλεγχο ο οποίος εγγυάται ότι η Επιτροπή δεν θα λαμβάνει πρωτοβουλίες σε τομείς όπου δεν εμπιπτουν στην αρμοδιότητά της, χωρίς ωστόσο να ζημιώνεται το δικαίωμα πρωτοβουλίας της και να επιβραδύνεται η νομοθετική διαδικασία.

Στο Σύνταγμα προσαρτήθηκαν δύο πρωτόκολλα που ενσωματώνουν και τροποποιούν σε μεγάλο βαθμό τα υπάρχοντα πρωτόκολλα που τέθηκαν σε εφαρμογή σύμφωνα με τη

συνθήκης του Άμστερνταμ:

- Πρωτόκολλο σχετικά με το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων,
- Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

Το Σύνταγμα προσαρμόζει πρωτοκόλλο για την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας που προσαρτάται στη συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ) στο Άμστερνταμ.

Η κύρια καινοτομία αφορά τη δημιουργία ενός μηχανισμού ελέγχου της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας, εμπλέκοντας άμεσα και για πρώτη φορά τα εθνικά κοινοβούλια. Αυτά είναι πλέον σε θέση να προειδοποιούν δημοσίως τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά και τις δικές τους κυβερνήσεις, σχετικά με κάθε σχέδιο ευρωπαϊκής νομοθετικής πράξης για το οποίο κρίνουν ότι δεν τηρείται η αρχή της επικουρικότητας. Για το σκοπό αυτό έχουν στη διάθεσή τους προθεσμία έξι εβδομάδων από την ημερομηνία διαβίβασης ενός σχεδίου ευρωπαϊκής νομοθετικής πράξης. Έτσι, κάθε εθνικό κοινοβούλιο θα μπορεί να επανεξετάσει τα σχέδια αυτά και μπορεί να εκδώσει αιτιολογημένη γνώμη εάν κρίνει ότι δεν τηρήθηκε η αρχή της επικουρικότητας. Εάν το ένα τρίτο των κοινοβουλίων συμερίζεται την ίδια άποψη, η Επιτροπή ή το θεσμικό όργανο που εξέδωσε το σχέδιο πρέπει να επανεξετάσει την πρόταση. Κατόπιν της εν λόγω επανεξέτασης, η Επιτροπή ή κάθε άλλος ενδιαφερόμενος φορέας μπορεί να αποφασίσει να αποσύρει την πρόταση, να τη διατηρήσει ή να την τροποποιήσει. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να αιτιολογήσει την επιλογή του.

Το πρωτόκολλο παρέχει επίσης στα εθνικά κοινοβούλια τη δυνατότητα να ασκούν, μέσω του διαμεσολαβητή του αντίστοιχου κράτους μέλους, προσφυγή στο Δικαστήριο λόγω παραβίασης της αρχής της επικουρικότητας από νομοθετική πράξη.

Από την άλλη, το πρωτόκολλο επιβεβαιώνει ότι κάθε σχέδιο ευρωπαϊκής νομοθετικής πράξης πρέπει να είναι αιτιολογημένο σε σχέση με την αρχή της επικουρικότητας. Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει ακόμη και τη χρήση «δελτίου επικουρικότητας» που θα περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αφορούν αυτήν την εκτίμηση.

Τέλος, το Σύνταγμα προβλέπει τη διαβίβαση εκ μέρους της Επιτροπής όλων των σχεδίων νομοθετικών πράξεων, καθώς και των τροποποιημένων σχεδίων της, ταυτόχρονα στα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών και στον κοινοτικό νομοθέτη. Έπειτα από την έγκρισή τους, τα νομοθετικά ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οι θέσεις του Συμβουλίου των Υπουργών πρέπει να διαβιβάζονται επίσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών στα εθνικά κοινοβούλια. Προβλέπεται επίσης ότι στην περίπτωση εξαιρετικού κατεπείγοντος όπου η Επιτροπή δεν προβαίνει σε δημόσιες διαβουλεύσεις, η τελευταία υποχρεούται να αιτιολογεί μια τέτοια απόφαση στην πρότασή της.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ

Το πρωτόκολλο σχετικά με το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ένωση που προσαρτάται στη Συνθήκη ΕΚ και στη Συνθήκη του Άμστερνταμ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, προσαρμόστηκε επίσης προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις για

μεγαλύτερη διαφάνεια και καλύτερη διαβίβαση των εγγράφων. Περιλαμβάνει εφεξής με μεγαλύτερη ακρίβεια τις υποχρεώσεις της Επιτροπής, του Συμβουλίου των Υπουργών και του Ελεγκτικού Συνεδρίου όσον αφορά τη διάδοση των πληροφοριών:

- πέρα από την απευθείας διαβίβαση των εγγράφων διαβουλεύσεων της Επιτροπής (πράσινες και λευκές βίβλοι και ανακοινώσεις), η Επιτροπή αποστέλλει επίσης στα εθνικά κοινοβούλια «το ετήσιο νομοθετικό πρόγραμμα, καθώς και κάθε άλλη πράξη νομοθετικού προγραμματισμού ή πολιτικής στρατηγικής που τυχόν υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο». Επιπλέον, το πρωτόκολλο, στην αναθεωρημένη του έκδοση, επιβάλλει στην Επιτροπή να διαβιβάζει άμεσα όλα τα «σχέδια ευρωπαϊκών νομοθετικών πράξεων ταυτόχρονα στα εθνικά κοινοβούλια και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο»
- το Συμβούλιο των Υπουργών πρέπει να διαβιβάζει τις ημερήσιες διατάξεις και τα πρακτικά των συνόδων του στις εθνικές κυβερνήσεις καθώς και στα εθνικά κοινοβούλια, γεγονός που αποτελεί καινοτομία. Επίσης, το Ελεγκτικό Συνέδριο υποχρεούται εφεξής να διαβιβάζει την ετήσια έκθεσή του στα εθνικά κοινοβούλια προς ενημέρωσή τους. Εκτός από την περίπτωση έκτακτης ανάγκης, προβλέπεται προθεσμία έξι μηνών μεταξύ της διαβίβασης ενός σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια και της εγγραφής του στο σχέδιο ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου. Επιπλέον, προβλέπεται προθεσμία δέκα ημερών από την εγγραφή ενός σχεδίου νομοθετικής πράξης στην ημερήσια διάταξη έως την έκδοσή του από το Συμβούλιο.

Όσον αφορά τη διακοινοβουλευτική συνεργασία, δεν επήλθε κάποια τροποποίηση στο ρόλο της Διάσκεψης των ειδικευμένων στις κοινοτικές υποθέσεις οργάνων. Η εν λόγω Διάσκεψη απαρτίζεται από βουλευτές των εθνικών κοινοβουλίων που προέρχονται από τις εθνικές κοινοβουλευτικές επιτροπές ευρωπαϊκών υποθέσεων και διατηρεί τη δυνατότητα να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εισηγήσεις που αφορούν κυρίως στην επικουρικότητα.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

I-11	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-11	Αναλογικότητα και επικουρικότητα	Σημαντικές τροποποιήσεις
Πρωτόκολλο σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων	Ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων	Σημαντικές τροποποιήσεις
Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας	Επικουρικότητα και ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων	Σημαντικές τροποποιήσεις

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΤΡΕΧΟΝΤΑΣ
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ
ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ, ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ Η ΎΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το τρίτο μέρος του Συντάγματος περιλαμβάνει τις διατάξεις που αφορούν στις πολιτικές της Ένωσης. Ο Τίτλος III αυτού του μέρους αφορά κυρίως τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις, ενώ οι επόμενοι δύο τίτλοι αφορούν την εξωτερική δράση της ένωσης.

Η Συνέλευση και η Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ) αποδίδουν όλως ιδιαίτερη σημασία στη μεταρρύθμιση ορισμένων πολιτικών όπως η πολιτική δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων, η οικονομική και νομισματική πολιτική και η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ). Άλλωστε, οι άλλες πολιτικές, με κάποιες πολύ συγκεκριμένες εξαιρέσεις, δεν υπέστησαν ιδιαίτερα σημαντικές τροποποιήσεις και επαναλαμβάνουν τις ουσιαστικές διατάξεις των συνθηκών ΕΚ και ΕΕ.

Ανεξάρτητα από τις λίγες αυτές τροποποιήσεις, οι εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης επηρεάστηκαν έμμεσα από τις θεσμικές αλλαγές γενικής έκτασης που περιλαμβάνει το πρώτο μέρος της συνταγματικής συνθήκης (τύποι αρμοδιοτήτων, ταξινόμηση των νομικών πράξεων, νομοθετική διαδικασία, ειδική πλειοψηφία, ρήτρες ολοκλήρωσης και συνοχής).

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Το Σύνταγμα περιλαμβάνει οριζόντιες καινοτομίες που έχουν έμμεσες επιπτώσεις στο σύνολο των πολιτικών της Ένωσης.

- **Οι νέοι τύποι αρμοδιοτήτων**

Δεν έχει τροποποιηθεί η περιγραφή των κλασικών κοινών πολιτικών (αγροτική, μεταφορών, εσωτερικής αγοράς κλπ.) και το σχέδιο περιλαμβάνει τα σχετικά άρθρα ομαδοποιημένα και ταξινομημένα συνεκτικά ως προς τους νέους τύπους αρμοδιοτήτων που περιγράφονται στο άρθρο I-12.

Αρχικώς εξετάζονται οι πολιτικές που ανήκουν σε τομείς κοινής αρμοδιότητας: η εσωτερική αγορά, η οικονομική και νομισματική πολιτική, οι πολιτικές σε άλλους ειδικούς τομείς (απασχόληση, κοινωνική πολιτική, οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, γεωργία, αλιεία, περιβάλλον, προστασία των καταναλωτών, μεταφορές,

διευρωπαϊκά δίκτυα, έρευνα και ανάπτυξη, ενέργεια και διάστημα) και ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Στη συνέχεια εξετάζονται οι τομείς όπου η Ένωση μπορεί να διεξάγει συντονιστικές, συμπληρωματικές ή υποστηρικτικές δράσεις. Πρόκειται για τη δημόσια υγεία, τη βιομηχανία, τον πολιτισμό, τον τουρισμό, την παιδεία, την επαγγελματική εκπαίδευση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, την πολιτική προστασία και τη διοικητική συνεργασία.

• **Ρήτρες γενικής εφαρμογής και ολοκλήρωσης**

Το Σύνταγμα ομαδοποιεί εκ νέου σε έναν ενιαίο τίτλο στην αρχή του Μέρους III τις ρήτρες γενικής εφαρμογής ως προς την ολοκλήρωση και τη συνεκτικότητα που πρέπει να καθοδηγούν τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών. Το άρθρο III-115 περιλαμβάνει μια νέα διάταξη δυνάμει της οποίας «η Ένωση μέριμνα για τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων πολιτικών και δράσεων λαμβάνοντας υπόψη το πλήρες φάσμα των στόχων της Ένωσης». Η νέα αυτή ρήτρα συνοδεύεται από ειδικές ρήτρες σχετικές με τη λήψη υπόψη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, την προστασία του περιβάλλοντος και του καταναλωτή, και την καλή λειτουργία των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος που περιέχονται ήδη στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συνθήκη ΕΚ). Επιπλέον, στον κατάλογο αυτό προστέθηκαν τρεις νέες ειδικές ρήτρες. Οι ρήτρες αυτές αφορούν :

- την καταπολέμηση κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού
- την ορθή μεταχείριση των ζώων (η οποία περιλαμβάνεται σήμερα στο πρωτόκολλο για την προστασία και την ορθή μεταχείριση των ζώων που έχει προσαρτηθεί στις σημερινές συνθήκες)
- την προώθηση υψηλού επιπέδου απασχόλησης, τη διασφάλιση κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας.

Επίσης, το Σύνταγμα επιβεβαιώνει τη σημασία των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, εμπνεόμενο από το άρθρο 16 της συνθήκης ΕΚ. Επιπλέον, το Σύνταγμα δημιουργεί μία νέα νομική βάση για τη θέσπιση νόμων που καθορίζουν τις αρχές και τις προϋποθέσεις, ιδίως οικονομικές και δημοσιονομικές, οι οποίες αποτελούν τη βάση λειτουργίας των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος. Το άρθρο III-122 διευκρινίζει επίσης ότι οι νόμοι αυτοί δεν πρέπει να θίγουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών να παρέχουν, να αναθέτουν την εκτέλεση ή να χρηματοδοτούν τις υπηρεσίες αυτές σύμφωνα με το Σύνταγμα.

• **Καθορισμός των προς έκδοση πράξεων για κάθε νομική βάση**

Το Σύνταγμα προβαίνει σε αναλυτική κατανομή των νομικών βάσεων, ήτοι στον καθορισμό για κάθε νομική βάση των τύπων πράξεων στις οποίες πρέπει να προσφεύγουν τα θεσμικά όργανα για την εφαρμογή του. Συνεπώς, οι διατάξεις σχετικά με κάθε πολιτική δεν κάνουν πλέον μνεία στη δυνατότητα θέσπισης «πράξεων» ή «μέτρων», αλλά καθορίζουν με ακρίβεια τους τύπους πράξεων που πρέπει να χρησιμοποιούνται, και συνεπώς τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται. Συνεπώς, όταν η δράση της Ένωσης λαμβάνει τη μορφή νόμου ή νόμου-πλαισίου, οι πράξεις αυτές εκδίδονται τις περισσότερες φορές από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Ωστόσο, τριάντα περίπου νομικές βάσεις προβλέπουν τη θέσπιση νόμων ή νόμων-πλαίσιων μόνο από το Συμβούλιο των Υπουργών. Σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις, αυτό μπορεί να γίνει μόνο από το Κοινοβούλιο.

- **Συνήθης νομοθετική διαδικασία**

Η αναγνώριση της διαδικασίας συναπόφασης ως συνήθης νομοθετική διαδικασία και η γενίκευση του μονοπωλίου νομοθετικής πρωτοβουλίας της Επιτροπής έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική απλούστευση των διατάξεων που, στην υφιστάμενη συνθήκη, προβλέπουν τη συναπόφαση: οι αναφορές στην πρόταση της Επιτροπής και στη διαδικασία συναπόφασης συγχωνεύονται σε μία μόνη αναφορά σε νόμους ή ευρωπαϊκούς νόμους-πλαίσια.

Η απλούστευση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι το Σύνταγμα εφαρμόζει τη συναπόφαση σε περίπου είκοσι νομικές βάσεις στις οποίες προς το παρόν δεν προβλέπεται.

- **Γενίκευση της ειδικής πλειοψηφίας**

Το άρθρο I-23 θέτει ως γενικό κανόνα τη ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία του συμβουλίου. Αυτό έχει ως συνέπεια την εξάλειψη της αναφοράς στο γεγονός ότι το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία για όλες τις σχετικές νομικές βάσεις. Άλλωστε, είκοσι περίπου νομικές βάσεις, που προς το παρόν προβλέπουν την ψηφοφορία με ομοφωνία, θεσπίζονται στο εξής με ειδική πλειοψηφία και δημιουργήθηκαν είκοσι περίπου νέες νομικές βάσεις με ειδική πλειοψηφία.

Διαδικασία απλουστευμένης αναθεώρησης των εσωτερικών πολιτικών και δράσεων

Το άρθρο IV-445 περιλαμβάνει μία γενική καινοτομία που επιτρέπει την τροποποίηση των διατάξεων του τίτλου III του μέρους III του Συντάγματος, χωρίς ωστόσο να αυξάνονται οι αρμοδιότητες της Ένωσης, μέσω απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό τη σύγκληση ΔΚΔ. Η διάταξη αυτή αφήνει να διαφανεί η δυνατότητα ευκολότερης τροποποίησης των εσωτερικών πολιτικών και δράσεων της Ένωσης στο μέλλον, αν και το Συμβούλιο εξακολουθεί να αποφασίζει ομόφωνα και η απόφασή του πρέπει να επικυρώνεται από όλα τα κράτη μέλη.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

Εσωτερική αγορά

Το κεφάλαιο που είναι αφιερωμένο στην εσωτερική αγορά περιλαμβάνει επτά τμήματα (εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς, ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών, κεφάλαια και πληρωμές, κανόνες ανταγωνισμού, φορολογικές διατάξεις και κοινές διατάξεις). Παρ' ό,τι το σύνολο σχεδόν των διατάξεων του εν λόγω κεφαλαίου περιλαμβάνεται ήδη στη Συνθήκη ΕΚ, είναι συμφέρον να επισημανθεί η αναδιοργάνωση των εν λόγω άρθρων σε ένα ενιαίο κεφάλαιο.

Παροχές στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης (άρθρο III-136)

Η νομική βάση που επιτρέπει τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας μέσω του συντονισμού των νομοθεσιών περί παροχών κοινωνικής ασφάλισης επεκτείνεται ώστε να καλύπτει όχι μόνον τους μισθωτούς εργαζόμενους, αλλά επίσης τους μη μισθωτούς. Πρέπει, ωστόσο, να υπογραμμιστεί ότι η εν λόγω νομική βάση δεν επιτρέπει τη θέσπιση διατάξεων που ισχύουν σε άλλες κατηγορίες ευρωπαίων πολιτών (συνταξιούχους, φοιτητές). Η Συνέλευση είχε προτείνει τον κανόνα της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία για τη θέσπιση νόμων και νόμων-πλαisiών βάσει του άρθρου αυτού. Η ΔΔ μετρίασε την καινοτομία αυτή με την εισαγωγή του λεγόμενου μηχανισμού «πέδης έκτακτης ανάγκης» («emergency brake»). Πρόκειται για μηχανισμό που επιτρέπει σε ένα κράτος μέλος, το οποίο κρίνει ότι ένα σχέδιο νομοθετικής πράξης ενδέχεται να θίξει θεμελιώδεις πτυχές

του συστήματός του κοινωνικής ασφάλισης ή να επηρεάσει την οικονομική του ισορροπία, να φέρει το θέμα αυτό ενώπιον του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναστέλλοντας με τον τρόπο αυτό τη νομοθετική διαδικασία για διάστημα μέγιστης διάρκειας τεσσάρων μηνών.

Περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων (άρθρα III-157 και III-158)

Το άρθρο III-157 περιλαμβάνει παράταση της προθεσμίας για τους εθνικούς περιορισμούς που έχουν γίνει δεκτοί όσον αφορά την Εσθονία και την Ουγγαρία, η οποία έχει ληφθεί απευθείας από την Πράξη Προσχώρησης του 2003.

Στο άρθρο III-158 προστίθεται μια νέα παράγραφος για τις προϋποθέσεις αποδοχής των περιοριστικών φορολογικών μέτρων που λαμβάνει ένα κράτος μέλος έναντι μιας ή περισσοτέρων τρίτων χωρών, απουσία ευρωπαϊκού νόμου ή νόμου-πλαίσιου. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η άδεια της Επιτροπής ή, αν αυτή δεν λάβει θέση εντός τριμήνου, του Συμβουλίου.

Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων (άρθρο III-160)

Προβλέπεται νέα νομική βάση που επιτρέπει τη θέσπιση νόμων που καθορίζουν τα διοικητικά μέτρα που είναι απαραίτητα για τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων και για να καθίσταται δυνατή η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων φυσικών ή νομικών προσώπων, ομάδων ή μη κρατικών οντοτήτων ως μέτρο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των συναφών δραστηριοτήτων. Κανονισμοί εξαίρεσης από τους κανόνες ανταγωνισμού που είναι εφαρμοστέοι επί των επιχειρήσεων (άρθρο III-165) και κανονισμοί εξαίρεσης από τους κανόνες σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη (άρθρο III-168)

Προβλέπεται ρητώς η δυνατότητα για την Επιτροπή να θεσπίζει αυτούς τους κανονισμούς, έπειτα από εξουσιοδότηση του Συμβουλίου των Υπουργών. Τούτο κατέστη απαραίτητο με τους νέους τύπους πράξεων αλλά αποτελεί και την τρέχουσα πρακτική.

Συμβιβάσιμο των κρατικών ενισχύσεων (άρθρο III-168)

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει δύο καινοτομίες σε σχέση με το άρθρο 87 της συνθήκης ΕΚ:

- προβλέπει ότι, πέντε χρόνια μετά τη θέση σε ισχύ του Συντάγματος, το Συμβούλιο μπορεί να αλοφασίσει την κατάργηση της διάταξης σχετικά με το συμβιβάσιμο των ενισχύσεων προς την οικονομία ορισμένων περιφερειών της Γερμανίας που είχαν θιγεί από τη διαίρεση της χώρας, ελαφρώς ξεπερασμένη στο πλαίσιο της διευρυμένης Ένωσης.
- η διάταξη σχετικά με την ενδεχόμενη συμβατότητα των περιφερειακών ενισχύσεων συμπληρώνεται με ειδική αναφορά στις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες, λαμβανομένης υπόψη της διαρθρωτικής, οικονομικής και κοινωνικής τους κατάστασης.

Εναρμόνιση της έμμεσης φορολογίας (άρθρο III-171)

Το άρθρο III-171 αντιστοιχεί στην ουσία στο άρθρο 93 της συνθήκης ΕΚ, με πρόσθετη ειδική αναφορά στην αποφυγή των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

Προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς (άρθρα III-172 και III-173)

Η σχέση μεταξύ του κανόνα και της εξαίρεσης έχει αντιστραφεί συγκριτικά με τη Συνθήκη ΕΚ. Το άρθρο III-172, το οποίο αφορά τις εθνικές διατάξεις που έχουν ως στόχο την εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και προβλέπει το νόμο ή το νόμο-πλαίσιο και τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, αποτελεί τον κανόνα και το άρθρο III-173, το οποίο αφορά τις εθνικές διατάξεις που επηρεάζουν άμεσα την

εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και προβλέπει το νόμο-πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών και την ομοφωνία, αποτελεί την εξαίρεση.

Ευρωπαϊκοί τίτλοι πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλες κεντρικές διαδικασίες (άρθρο III-176)

Προβλέπεται νέα νομική βάση που επιτρέπει τη θέσπιση νόμων ή νόμων-πλαisiών που θεσπίζουν τα μέτρα σχετικά με τη δημιουργία και την προστασία ευρωπαϊκών τίτλων πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και σχετικά με την εφαρμογή άλλων καθεστώτων έγκρισης, συντονισμού και ελέγχου στο επίπεδο της Ένωσης. Ωστόσο, τα γλωσσικά καθεστώτα των εν λόγω τίτλων διέπονται από νόμο του Συμβουλίου που θεσπίζεται με ομοφωνία.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Απασχόληση (άρθρα III-203 έως III-209)

Οι διατάξεις στον εν λόγω τομέα δεν έχουν υποστεί ουσιαστικές τροποποιήσεις, αλλά πρέπει να επισημανθεί ότι η διασφάλιση του συντονισμού των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών εφεξής αναγνωρίζεται ως ιδιαίτερη αρμοδιότητα της Ένωσης, όπως ακριβώς και ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών (άρθρα I-12 και I-15).

Συνεργασία των κρατών μελών στον κοινωνικό τομέα (άρθρο III-213)

Σ' αυτήν τη διάταξη, η οποία προβλέπει ότι η Επιτροπή προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε αυτόν τον τομέα, έχει προστεθεί ότι η δράση της Επιτροπής μπορεί να μεταφραστεί σε πρωτοβουλίες ίδιες της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού (καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών και δεικτών, οργάνωση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση). Προβλέπεται επίσης η ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Σε δήλωση που έχει προσαρτηθεί στην τελική πράξη επισημαίνεται ότι οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα σε σχέση με τις αρμοδιότητες των εθνικών αρχών και ότι δεν αποσκοπούν στην εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων.

Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή (άρθρα III-220 έως III-224)

Πρέπει να σημειωθεί η προσθήκη της αναφοράς στην εδαφική συνοχή, σύμφωνα με τον ορισμό που περιλαμβάνεται στη διάταξη σχετικά με τους γενικούς στόχους της Ένωσης (άρθρο I-3).

Το άρθρο III-220, το οποίο ορίζει τους ουσιαστικούς στόχους της εν λόγω πολιτικής, συμπληρώθηκε με ένα εδάφιο στο οποίο απαριθμούνται οι περιφέρειες τις οποίες αφορά ιδιαίτερα η δράση της Ένωσης όπως, για παράδειγμα, οι νησιωτικές περιφέρειες. Μία δήλωση στην τελική πράξη της ΔΚΔ διευκρινίζει ότι ως «νησιωτικές περιφέρειες» είναι δυνατόν να νοούνται νησιωτικά κράτη στο σύνολό τους, εφόσον πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

Το άρθρο III-223 προβλέπει την έκδοση του νόμου του Συμβουλίου μόνο με έγκριση του Κοινοβουλίου και ψηφοφορία με ομοφωνία για τη θέσπιση των «πρώτων διατάξεων» όσον αφορά τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, μετά από εκείνες που ισχύουν κατά την ημερομηνία υπογραφής του Συντάγματος. Στη συνέχεια, ο ευρωπαϊκός νόμος εκδίδεται στο πλαίσιο της διαδικασίας συναπόφασης και με ειδική πλειοψηφία.

Γεωργία και αλιεία (άρθρο III-231)

Καθορίζεται ανάλυση των νομικών πράξεων στον συγκεκριμένο τομέα: νόμος ή νόμο-πλαίσιο ορίζει την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών, καθώς και τις άλλες αναγκαίες διατάξεις για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής και αλιευτικής

πολιτικής. Άλλωστε, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, αλλά χωρίς διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκδίδει κανονισμούς και αποφάσεις σχετικά με τον καθορισμό των τιμών, των εισφορών, των ενισχύσεων, των ποσοτικών περιορισμών, καθώς και σχετικά με τον καθορισμό και την κατανομή των αλιευτικών δυνατοτήτων.

Μεταφορές (άρθρα III-236 έως III-245)

Εξαλείφθηκε η μετάβαση που προβλέπεται στη Συνθήκη ΕΚ (απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών με ειδική πλειοψηφία) για τη θέσπιση μέτρων στον τομέα των θαλασσίων και εναέριων μεταφορών -που άλλωστε κατέστη πεπαλαιωμένη.

Το άρθρο III-236 περιλαμβάνει στο εξής μία παράγραφο σκοπός της οποίας είναι να υποχρεώσει την Ένωση να λάβει υπόψη της ορισμένες ειδικές πτυχές κατά τη θέσπιση της νομοθεσίας στον τομέα των μεταφορών.

Η διάταξη που προβλέπει ειδικό καθεστώς προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διαίρεση της Γερμανίας (άρθρο III-243) είχε την ίδια τύχη με την αντίστοιχη διάταξη στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη (άρθρα III-248 έως III-255)

Στο άρθρο III-250 που προβλέπει ότι η Επιτροπή προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, έχει προστεθεί ότι η δράση της Επιτροπής μπορεί να μεταφραστεί σε πρωτοβουλίες ίδιες της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού (καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών και δεικτών, οργάνωση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση).

Προβλέπεται επίσης η ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Το άρθρο III-248 είναι αφιερωμένο στην έννοια του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας. Οι ευρωπαϊκοί νόμοι θα μπορούν να θεσπίζουν τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας (άρθρο III-251), χωρίς να θίγονται οι ειδικές πτυχές των πολιτικών των κρατών μελών στον τομέα της έρευνας.

Ωστόσο, η δράση της Ένωσης θα εξακολουθήσει να αφορά κατά κύριο λόγο τη χρηματοδοτική στήριξη της έρευνας στην Ευρώπη μέσω του προγράμματος-πλαίσιου και των ειδικών προγραμμάτων. Το πρόγραμμα-πλαίσιο θεσπίζεται με συνήθη νόμο (συναπόφαση), ενώ τα ειδικά προγράμματα λαμβάνουν τη μορφή νόμων του Συμβουλίου. Το Κοινοβούλιο απλώς γνωμοδοτεί (άρθρο III-251).

Διάστημα (άρθρο III-254)

Προβλέπεται νέα νομική βάση που επιτρέπει τη θέσπιση νόμων ή νόμων-πλαίσια για τη θέσπιση των κατάλληλων μέτρων για την ευρωπαϊκή διαστημική πολιτική, υπό τη μορφή διαστημικού προγράμματος. Επίσης, το άρθρο III-254 διευκρινίζει ότι η Ένωση συνάπτει τις ενδεδειγμένες σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος.

Ενέργεια (άρθρο III-256)

Προβλέπεται νέα νομική βάση που επιτρέπει τη θέσπιση νόμων ή νόμων-πλαίσια που θεσπίζουν μέτρα σχετικά με την ενεργειακή πολιτική, ανεξάρτητα από τις επιλογές των κρατών μελών όσον αφορά τις διαφορετικές πηγές ενέργειας και τη διάρθρωση του ενεργειακού τους εφοδιασμού. Διευκρινίζεται ότι οι εν λόγω νόμοι ή νόμοι-πλαίσια δεν θίγουν τις υπόλοιπες διατάξεις του Συντάγματος (ιδίως τις διατάξεις για την εσωτερική αγορά).

Η τελευταία παράγραφος του άρθρου αναφέρει ότι τα μέτρα που έχουν κυρίως φορολογικό χαρακτήρα θεσπίζονται με νόμο ή νόμο-πλαίσιο του Συμβουλίου, με απλή γνωμοδότηση του Κοινοβουλίου και ομόφωνη ψηφοφορία.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ, ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ Ή ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Δημόσια υγεία (άρθρο III-278)

Παρόλο που έχει τοποθετηθεί στο κεφάλαιο που αφορά τις υποστηρικτικές, συντονιστικές ή συμπληρωματικές δράσεις, το άρθρο αυτό αντικατοπτρίζει τη διπλή φύση της αρμοδιότητας στον εν λόγω τομέα:

- κοινή αρμοδιότητα όσον αφορά τις κοινές προκλήσεις ασφαλείας
- αρμοδιότητα διεξαγωγής υποστηρικτικών, συντονιστικών ή συμπληρωματικών δράσεων όσον αφορά την προστασία και τη βελτίωση της υγείας. Προβλέπεται ότι η Επιτροπή προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της δημόσιας υγείας και ότι η δράση της μπορεί να λάβει τη μορφή πρωτοβουλιών που προσιδιάζουν στην ανοικτή μέθοδο συντονισμού (καθορισμός κατευθυντηρίων γραμμών και δεικτών, διοργάνωση ανταλλαγών βέλτιστων πρακτικών, περιοδική εποπτεία και αξιολόγηση).

Επίσης, το πεδίο αρμοδιοτήτων των κρατών μελών στον τομέα αυτό οριοθετείται καλύτερα. Η παράγραφος 7 του άρθρου III-278 διευκρινίζει ότι, εκτός από τον καθορισμό των πολιτικών τους στον τομέα της υγείας και τη διοργάνωση και την παροχή υπηρεσιών υγείας και ιατρικής περίθαλψης, οι αρμοδιότητες των κρατών μελών περιλαμβάνουν τη διαχείριση των υπηρεσιών υγείας και της ιατρικής περίθαλψης, καθώς και την κατανομή των πόρων που διατίθενται γι' αυτές.

Βιομηχανία (άρθρο III-279)

Στη διάταξη, η οποία προβλέπει ότι η Επιτροπή προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της βιομηχανίας, έχει προστεθεί ότι η δράση της Επιτροπής μπορεί να μεταφραστεί σε πρωτοβουλίες ίδιες της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού (καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών και δεικτών, οργάνωση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση). Προβλέπεται επίσης η ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Τουρισμός (άρθρο III-281)

Αντίθετα με τη θέση που είχε διατυπώσει η Συνέλευση, η ΔΚΔ περιέλαβε τον τουρισμό στις υποστηρικτικές, συντονιστικές ή συμπληρωματικές δράσεις της Ένωσης και προέβλεψε μια νέα νομική βάση για το σκοπό αυτό. Το άρθρο III-281 καθορίζει τους στόχους της πολιτικής αυτής και προσδιορίζει τα μέσα δράσης. Προς το παρόν, η συνθήκη ΕΚ περιορίζεται στη μνεία του τουρισμού στο άρθρο 3 (κατάλογος των δράσεων της Κοινότητας), χωρίς να προβλέπει ειδικές διατάξεις στον τομέα αυτό.

Παιδεία, εκπαίδευση, νεολαία και αθλητισμός (άρθρο III-282)

Στο εν λόγω άρθρο έχει εισαχθεί μια ειδική αρμοδιότητα όσον αφορά τον αθλητισμό. Η νέα αυτή αρμοδιότητα αντανακλάται σε μια νομική βάση που επιτρέπει τη θέσπιση νόμων ή νόμων-πλαίσια για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης του αθλητισμού. Δεδομένου ότι πρόκειται για τομέα δράσης στήριξης, συντονισμού και συμπλήρωσης, απαγορεύεται η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών. Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί η προσθήκη σύμφωνα με την οποία η Ένωση αποσκοπεί ρητώς στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων στο δημοκρατικό βίο της Ευρώπης.

Πολιτική προστασία (άρθρο III-284)

Προβλέπεται νέα νομική βάση, η οποία επιτρέπει τη θέσπιση νόμων ή νόμων-πλαίσια

που καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα για τη στήριξη των αντίστοιχων εθνικών δράσεων και την προώθηση της επιχειρησιακής συνεργασίας. Δεδομένου ότι πρόκειται για τομέα δράσης στήριξης, συντονισμού και συμπλήρωσης, απαγορεύεται η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών.

Διοικητική συνεργασία (άρθρο III-285)

Προβλέπεται νέα νομική βάση που επιτρέπει τη θέσπιση νόμων για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των κρατών μελών με στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης. Δεδομένου ότι πρόκειται για τομέα υποστηρικτικών, συντονιστικών και συμπληρωματικών δράσεων, απαγορεύεται η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών. Η συγκεκριμένη συνεργασία δεν θίγει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης, ούτε τις εξουσίες και τις υποχρεώσεις της Επιτροπής (επί παραδείγματι στο πλαίσιο των διαδικασιών επί παραβάσει).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
III-122	Υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος	Σημαντικές τροποποιήσεις
-	-	-
-	-	-
III-136	Παροχές κοινωνικής ασφάλισης	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-157 και III-158	Περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων	-
III-160	Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων	Νέες διατάξεις
III-165 και III-168	Κανονισμοί εξαίρεσης από τους κανόνες ανταγωνισμού που είναι εφαρμοστέοι επί των επιχειρήσεων και κανονισμοί εξαίρεσης από τους κανόνες σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη	-
III-168	Συμβιβασμο των κρατικών ενισχύσεων	-
III-170 και III-171	Εναρμόνιση της έμμεσης φορολογίας	-
III-172 και III-173	Προσέγγιση των εθνικών	-

	νομοθεσιών για την εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς	
III-176	Ευρωπαϊκοί τίτλοι πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλες κεντρικές διαδικασίες	Νέες διατάξεις
III-203 έως 209	Απασχόληση	-
III-213	Ανοιχτή μέθοδος συντονισμού στον κοινωνικό τομέα (συνεργασία των κρατών μελών)	-
III-220 έως 224	Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-231	Γεωργία και αλιεία	-
III-236 έως III-245	Μεταφορές	-
III-248 έως 255	Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-254	Διάστημα	Νέες διατάξεις
III-256	Ενέργεια	Νέες διατάξεις
III-278	Δημόσια υγεία	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-279	Βιομηχανία	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-281	Τουρισμός	Νέες διατάξεις
III-282	Παιδεία, εκπαίδευση, νεολαία και αθλητισμός	Νέες διατάξεις
III-284	Πολιτική προστασία	Νέες διατάξεις
III-285	Διοικητική συνεργασία	Νέες διατάξεις

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ
ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σύνταγμα επιφέρει ορισμένες αλλαγές στην οικονομική πολιτική και τη νομισματική πολιτική της Ένωσης, συγκεκριμένα:

- ενίσχυση της ικανότητας δράσης της Ένωσης και της ευρωζώνης ειδικότερα·
- σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) ως θεσμικού οργάνου της Ένωσης·
- σημαντική απλούστευση των κειμένων.

Η οικονομική και νομισματική πολιτική αποτέλεσε αντικείμενο μακρών συζητήσεων στο πλαίσιο των εργασιών της συνέλευσης και της Διακυβερνητικής Διάσκεψης. Η συναίνεση που επιτεύχθηκε αναμένεται να επιτρέψει στην Ένωση να ενισχύσει τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Τα κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ θα διαθέτουν μεγαλύτερη αυτονομία ως προς τη λήψη των αποφάσεων που τα αφορούν χωρίς να συμμετέχουν στην ψηφοφορία τα άλλα κράτη μέλη. Ως προς αυτό, το Σύνταγμα περιλαμβάνει ένα νέο τμήμα με τίτλο «τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ» καθώς και ένα πρωτόκολλο για την Ευρωζώνη που προσαρτάται στο Σύνταγμα.

Τέλος, η συνταγματική συνθήκη επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο σύνολο σχεδόν των διατάξεων της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μετατρέπεται σε ένα από τα θεσμικά όργανά της Ένωσης. Το άρθρο I-30 που είναι αφιερωμένο σε αυτήν περιλαμβάνει ορισμένες από τις θεσμικές διατάξεις του Μέρους III του Συντάγματος και τις συγκεντρώνει σε ένα μόνον άρθρο προκειμένου να τις καταστήσει περισσότερο προσπελάσιμες από τους πολίτες. Δεδομένου ότι η ΕΚΤ μπορεί να εκδίδει νομικές πράξεις σε ορισμένους τομείς και ότι ζητείται η γνώμη της για κάθε σχέδιο πράξης της Ένωσης στους τομείς που άπτονται των αρμοδιοτήτων της, η επιλογή να δοθεί στην ΕΚΤ το καθεστώς του θεσμικού οργάνου αποτελεί λογικό βήμα.

Το γεγονός ότι η ΕΚΤ καθίσταται θεσμικό όργανο της Ένωσης δεν επιφέρει, ωστόσο, καμία αλλαγή όσον αφορά τη δομή, τις αποστολές, το καταστατικό ή τους στόχους της ΕΚΤ ή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Η ΕΚΤ διατηρεί, συνεπώς, την ανεξαρτησία της έναντι των άλλων θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των αρχών των κρατών μελών. Επισημαίνουμε ότι θα είναι το μοναδικό ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο με νομική προσωπικότητα, όπως ήδη συμβαίνει σήμερα.

Το Σύνταγμα επαναβεβαιώνει σαφώς ότι οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ δεν συμμετέχουν στο συμβούλιο των διοικητών της ΕΚΤ (άρθρο III-382).

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών θεσπίζεται στο άρθρο I-15· τα κράτη μέλη συντονίζουν τις οικονομικές τους πολιτικές στο πλαίσιο της Ένωσης. Για το σκοπό αυτό, το Συμβούλιο λαμβάνει μέτρα, κυρίως, τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών. Ειδικές διατάξεις εφαρμόζονται στα κράτη μέλη της ευρωζώνης.

Το κεφάλαιο II του τίτλου III του Συντάγματος αφορά την οικονομική και νομισματική πολιτική. Το άρθρο III-177 διατηρεί το σημερινό ορισμό της δράσης των κρατών μελών και της Ένωσης στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Βάσει του εν λόγω άρθρου και του άρθρου II-178, η οικονομική πολιτική της Ένωσης βασίζεται στη στενή συνεργασία των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, την εσωτερική αγορά και τον καθορισμό κοινών στόχων. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις οικονομικές πολιτικές τους για να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης. Η οικονομική πολιτική πρέπει να σέβεται την αρχή της ανοικτής οικονομίας της αγοράς στην οποία ισχύει ελεύθερος ανταγωνισμός. Όπως ήδη συμβαίνει, τα κράτη μέλη θεωρούν τις οικονομικές πολιτικές τους θέμα κοινού ενδιαφέροντος (άρθρο III-179). Οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών αποτελούν το συνδετικό κρίκο του συντονισμού.

Οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών

Το Σύνταγμα περιλαμβάνει ορισμένες καινοτομίες όσον αφορά τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών (άρθρο III-179):

- η Επιτροπή θα μπορεί να απευθύνει άμεσα προειδοποίηση σ' ένα κράτος μέλος του οποίου η οικονομική πολιτική δεν είναι σύμφωνη με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών ή ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την ομαλή λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (σήμερα πρέπει να απευθύνεται στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει)
- όταν το Συμβούλιο απευθύνει συστάσεις σε κάποιο κράτος μέλος, το τελευταίο δεν συμμετέχει στην ψηφοφορία.

Τα υπερβολικά ελλείμματα

Όσον αφορά τη διαδικασία σχετικά με τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα, το σχέδιο συνταγματικής συνθήκης επιφέρει τις εξής τροποποιήσεις (άρθρο III-184):

- εάν η Επιτροπή κρίνει ότι σε ένα κράτος υπάρχει ή μπορεί να εμφανιστεί υπερβολικό έλλειμμα, μπορεί να απευθύνει άμεσα προειδοποίηση στο εν λόγω κράτος μέλος. Σήμερα, μπορεί μόνον να απευθύνει σύσταση στο Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει εάν θα προειδοποιήσει το κράτος μέλος. Συνεπώς, ενισχύεται ο ρόλος της Επιτροπής (παράγραφος 5)

- ο ρόλος της Επιτροπής ενισχύεται επίσης όσον αφορά την απόφαση για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος: η σχετική απόφαση του Συμβουλίου θα βασίζεται σε πραγματική πρόταση της Επιτροπής. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην μπορεί το Συμβούλιο να αγνοήσει την εν λόγω πρόταση παρά μόνον αν αποφασίζει ομόφωνα. Αντιθέτως, οι ακόλουθες συστάσεις που το Συμβούλιο μπορεί να απευθύνει στο κράτος μέλος για την επανόρθωση της κατάστασης θα βασίζονται, όπως σήμερα, σε απλή σύσταση της Επιτροπής, καθώς το Συμβούλιο έχει περισσότερο περιθώριο εκτίμησης (παράγραφος 6). Οι συστάσεις αυτές πρέπει να εγκρίνονται από το Συμβούλιο χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση·
- το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμμετέχει γενικά στην ψηφοφορία ούτε στην ψηφοφορία που αποφασίζει για την ύπαρξη υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος. Ανάλογα με τις διατάξεις της συνθήκης ΕΚ, ο αποκλεισμός από την ψηφοφορία ίσχυε μόνον σε ό,τι αφορούσε τα ληπτέα μέτρα ύστερα από τη διαπίστωση του υπερβολικού ελλείμματος·
- η ειδική πλειοψηφία που εφαρμόζεται στις διατάξεις αυτές δεν πρέπει πλέον να περιλαμβάνει τα δύο τρίτα των κρατών μελών, όπως προβλέπεται στη συνθήκη ΕΚ, αλλά την απλή ειδική πλειοψηφία, δηλ. το 55% των κρατών μελών της ευρωζώνης που αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 65% του πληθυσμού της εν λόγω ζώνης (με τους συνοδευτικούς όρους σχετικά με τη σύσταση της μειοψηφίας αρνησικυρίας).

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη εκτόνησε δήλωση, προσαρτημένη στην τελική πράξη της ΔΔΚ, η οποία αφορά το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Στη δήλωση αυτή, τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους σε σχέση με τους στόχους του συμφώνου και αναμένουν ενδεχόμενες προτάσεις της Επιτροπής και των κρατών μελών με στόχο την ενίσχυση και την αποσαφήνιση της εφαρμογής του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης.

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το Σύνταγμα επιφέρει ορισμένες αλλαγές στη νομισματική πολιτική της Ένωσης. Κατ' αρχάς, ορίζει επισήμως το ευρώ ως νόμισμα της Ένωσης και το καθιστά ένα από τα σύμβολά της (άρθρο I-8).

Στη συνέχεια, το Σύνταγμα προβλέπει πολύ σαφή κατανομή των αρμοδιοτήτων της Ένωσης όσον αφορά τη νομισματική πολιτική, η οποία εφεξής αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης για τα κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ (άρθρο I-13). Τα κράτη μέλη που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ διατηρούν την αρμοδιότητά τους στο νομισματικό τομέα.

Όσον αφορά τις θεσμικές διατάξεις, οι αποστολές και οι στόχοι του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) παραμένουν αμετάβλητες στο σύνολό τους (άρθρα III-185 έως III-191). Το άρθρο I-30 καθορίζει επισήμως τον όρο «ευρωσύστημα»: *απαρτίζεται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ, που από κοινού ασκούν την νομισματική πολιτική της Ένωσης.*

Επιπλέον, το Σύνταγμα θεσπίζει νέα νομική βάση που καλύπτει όχι μόνον την έγκριση των αναγκαιών μέτρων σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, αλλά επίσης και κυρίως τα αναγκαία μέτρα για την τρέχουσα χρήση του. Η νέα αυτή νομική βάση θα αντικαταστήσει την υφιστάμενη μεταβατική διάταξη του άρθρου 123, παράγραφος 4 της

συνθήκης ΕΚ.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι το Σύνταγμα μετέφερε τις διατάξεις που αφορούν τη σύναψη νομισματικής συμφωνίας. Οι εν λόγω διατάξεις περιλαμβάνονται προς το παρόν στο κεφάλαιο για τη νομισματική πολιτική της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ) και μεταφέρονται στον τίτλο που αφορά την εξωτερική δράση της Ένωσης (άρθρο III-326), χωρίς τροποποιήσεις επί της ουσίας.

ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Η Συνέλευση είχε προτείνει να παραχωρηθεί στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ μεγαλύτερη αυτονομία και η δυνατότητα να αποφασίζουν μόνα τους στο πλαίσιο του Συμβουλίου για θέματα που τα αφορούν, ειδικότερα λόγω της ύπαρξης κοινού νομίσματος. Η ΔΚΔ ακολούθησε την προσέγγιση αυτή και το Σύνταγμα περιλαμβάνει, στα άρθρα III-194 έως III-196, ένα ειδικό καθεστώς εφαρμοστέο μόνον στα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ θα μπορούν εφεξής να θεσπίζουν μέτρα για την ενίσχυση του συντονισμού και της εποπτείας της δημοσιονομικής τους πειθαρχίας και την εκπόνηση πιο συγκεκριμένων προσανατολισμών για τις οικονομικές τους πολιτικές, μεριμνώντας ώστε οι προσανατολισμοί αυτοί να είναι συμβατοί με εκείνους που καθορίζονται για το σύνολο της Ένωσης.

Δυνάμει των εν λόγω άρθρων, το Συμβούλιο θα μπορεί να αποφασίζει μόνον με την ψήφο των κρατών μελών της ευρωζώνης, ήτοι χωρίς τη συμμετοχή στην ψηφοφορία των άλλων κρατών μελών, όσον αφορά τις εξής διατάξεις:

- τα μέτρα ενίσχυσης του συντονισμού και της εποπτείας της δημοσιονομικής πειθαρχίας
- τους προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής για την ευρωζώνη και τα μέτρα για την εξασφάλιση εποπτείας
- τις κοινές θέσεις στα πλαίσια των διεθνών οικονομικών οργανισμών και διασκέψεων
- τα μέτρα που εξασφαλίζουν ενιαία εκτροσώπηση στα πλαίσια των εν λόγω οργανισμών και διασκέψεων.

Το γεγονός ότι τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ μπορούν να αποφασίζουν μόνα τους επί των θεμάτων που τα αφορούν αποτελεί σημαντική αναπόφευκτη πρόοδο. Πράγματι, ύστερα από την προσχώρηση των δέκα νέων κρατών μελών, τα δώδεκα κράτη μέλη της ευρωζώνης θα αποτελούν μειοψηφία στο Συμβούλιο, έως ότου τα νέα αυτά μέλη ικανοποιήσουν τα κριτήρια σύγκλισης για την υιοθέτηση του ευρωπαϊκού νομίσματος. Συνεπώς, η εν λόγω διάταξη θα επιτρέψει, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, την εξασφάλιση της λήψης ορισμένων αποφάσεων μόνον από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Επιπλέον, στο τμήμα που αφορά τις μεταβατικές διατάξεις, το Σύνταγμα επεκτείνει τις περιπτώσεις στις οποίες αναστέλλεται το δικαίωμα ψηφοφορίας των κρατών μελών που δεν ανήκουν στην ευρωζώνη. Εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω, αυτό αφορά, κυρίως, τις συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη της ευρωζώνης στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας καθώς και όλα τα μέτρα που αφορούν τα υπερβολικά ελλείμματα (άρθρο III-197, παράγραφος 4).

Τέλος, ο ρόλος των κρατών μελών της ευρωζώνης ενισχύεται επίσης σε ό,τι αφορά την εισδοχή ενός κράτους σε αυτή. Πριν το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει, στην πλήρη του σύνθεση, πρέπει να λάβει σύσταση των κρατών μελών της ευρωζώνης, τα οποία θα έχουν αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία.

Ο ρόλος της Ευρωομάδας

Το άρθρο III-195 παραπέμπει σε ένα πρωτόκολλο για την Ευρωομάδα που προσαρτάται στο Σύνταγμα, στο οποίο καθορίζονται οι όροι που διέπουν τις συνεδριάσεις των υπουργών των κρατών μελών της ευρωζώνης. Ωστόσο, αν και αναφέρεται για πρώτη φορά στη συνθήκη, η Ευρωομάδα δεν αποτελεί επίσημο σχηματισμό του Συμβουλίου. Το Σύνταγμα περιορίζεται μάλλον να επιβεβαιώσει τη σημερινή πρακτική σε ό,τι αφορά την οργάνωση άτυπων συνεδριάσεων. Με αυτό τον τρόπο οι επίσημες αποφάσεις εξακολουθούν να λαμβάνονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου των υπουργών.

Οι άτυπες συνεδριάσεις της Ευρωομάδας θα επιτρέπουν τον ενισχυμένο διάλογο σχετικά με θέματα που αφορούν τις κοινές ειδικές αρμοδιότητες των εν λόγω κρατών μελών. Η Επιτροπή συμμετέχει αυτοδικαίως στις συνεδριάσεις και η ΕΚΤ καλείται να συμμετάσχει. Η μοναδική καινοτομία στον τομέα αυτό έγκειται στο γεγονός ότι η Ευρωομάδα εκλέγει πρόεδρο ανά δύομισι έτη, με την πλειοψηφία των κρατών μελών της.

Η ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Το Σύνταγμα παρουσιάζει ένα σημαντικό τροποποιημένο κείμενο όσον αφορά τις μεταβατικές διατάξεις (άρθρα 116 έως 124 της συνθήκης ΕΚ). Καταργούνται πλέον όλες οι διατάξεις σχετικά με τις δύο πρώτες φάσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης που έχουν καταστεί πεπαλαιωμένες με την εισαγωγή του ευρώ. Η συνταγματική συνθήκη συγκεντρώνει στο εξής αυτές τις μεταβατικές διατάξεις στα άρθρα III-197 έως III-202. Τα εν λόγω άρθρα εφαρμόζονται στα κράτη μέλη τα οποία υπόκεινται σε παρέκκλιση, που δεν έχουν δηλαδή υιοθετήσει ακόμη το ευρώ. Εφεξής τα εν λόγω άρθρα θεσπίζουν:

- τον ορισμό του κράτους μέλους που αποτελεί αντικείμενο παρέκκλισης καθώς και τις διατάξεις του Συντάγματος που δεν εφαρμόζονται στα εν λόγω κράτη μέλη και τους κανόνες για τη συμμετοχή τους στην ψηφοφορία (άρθρο III-197).
- τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για τη μεταγενέστερη υιοθέτηση του ευρώ από κάποιο κράτος μέλος, αφού εκπληρώσει τα κριτήρια σύγκλισης (άρθρο III-198).
- τις ειδικές διατάξεις που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη τα οποία αποτελούν αντικείμενο παρέκκλισης (άρθρα III-199 έως III-202).

Συνεπώς, χωρίς να αλλάζει την ουσία, το Σύνταγμα απλουστεύει περισσότερο τις εν λόγω διατάξεις, βελτιώνοντας έτσι την αναγνωσιμότητα και την κατανόησή τους από τους πολίτες.

ΛΟΠΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Σύνταγμα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία. Παραμένουν μόνον ορισμένες διατάξεις που υπόκεινται στην ομοφωνία του Συμβουλίου, και συγκεκριμένα:

- η θέσπιση μέτρων για την αντικατάσταση του υφιστάμενου πρωτοκόλλου σχετικά με τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα που καθορίζει τα κριτήρια σύγκλισης για την υιοθέτηση του ευρώ (άρθρο III-184, παράγραφος 13).
- οι ειδικές αποστολές που ανατίθενται στην ΕΚΤ, όσον αφορά τον προληπτικό έλεγχο (άρθρο III-185).
- ο καθορισμός των ισοτιμιών αντικατάστασης μεταξύ του ευρώ και του εθνικού

νομίματος του κράτους μέλους που υιοθετεί το ευρώ (άρθρο III-198). Το Σύνταγμα αναθέτει επίσης σημαντικότερο ρόλο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διευρύνοντας την εφαρμογή της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας στις εξής διατάξεις:

- στους όρους της διαδικασίας πολυμερούς εποπτείας της οικονομικής πολιτικής (άρθρο III-179)·
- στην τροποποίηση ορισμένων διατάξεων του καταστατικού του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ (άρθρο III-187)·
- στα αναγκαία μέτρα για τη χρήση του ευρώ (άρθρο III-191).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-8	Τα σύμβολα της Ένωσης	Νέες διατάξεις
I-13	Αποκλειστικές αρμοδιότητες	-
I-15	Ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και της απασχόλησης	-
I-30	Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-177	Οικονομική και νομισματική πολιτική - γενικές πληροφορίες	-
III-178 έως III-184	Η οικονομική πολιτική	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-185 έως III-191	Η νομισματική πολιτική	-
III-192 έως III-193	Θεσμικές διατάξεις	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-194 έως III-196	Ειδικές διατάξεις για τα κράτη μέλη που ανήκουν στην ευρωζώνη	Νέες διατάξεις
III-197 έως III-202	Μεταβατικές διατάξεις	-
III-382 - III-383	ΕΚΤ - θεσμικές διατάξεις	-
Πρωτόκολλο σχετικά με την Ευρωζώνη	Όροι συνεδριάσεων της Ευρωζώνης	Νέες διατάξεις
Δήλωση για το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης	Σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης	

ΔΙΚΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΥΝΟΡΑ, ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ
ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ, ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΤΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης επιφέρει σημαντικές θετικές αλλαγές στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, κυρίως την εξάλειψη του τρίτου πυλώνα και τη σχεδόν πλήρη γενίκευση της κοινοτικής μεθόδου. Σε σχέση με το σχέδιο που υπέβαλε η Συνέλευση, η Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ) προέβη σε μικρές και μεμονωμένες τροποποιήσεις.

Οι υπάρχουσες διατάξεις συγκεντρώνονται σε ένα ενιαίο κεφάλαιο (το Κεφάλαιο IV του Τίτλου III του Μέρους III). Ο γενικός ορισμός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης περιέχεται στα άρθρα I-42 και III-257 της συνθήκης: «Η Ένωση προσφέρει στους πολίτες της έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα». Το άρθρο I-42 διαχωρίζει τους σχετικούς τομείς δράσεις της Ένωσης, δηλαδή τον νομοθετικό τομέα και την επιχειρησιακή συνεργασία (αυτή η τελευταία εμπίπτει στο πεδίο της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων).

Το άρθρο III-257 αναφέρεται στις εξής αρχές:

- την επικουρικότητα και τον σεβασμό των διαφορετικών νομικών παραδόσεων και συστημάτων των κρατών μελών
- την αλληλεγγύη στον τομέα της κοινής πολιτικής στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων
- την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές και αστικές υποθέσεις.

Επιπλέον, υπό το φως των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Θαμπερέ, θεωρήθηκε κατάλληλη η προσθήκη της αναφοράς της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, συγκεκριμένα σε αστικές υποθέσεις.

Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων διευκρινίζεται στα άρθρα I-42 και III-259. Στο σημερινό σύστημα, τα εθνικά κοινοβούλια συμμετέχουν στην έγκριση των ισχυόντων κανόνων μέσω της κύρωσης των συμβάσεων από τα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι αυτό το νομικό μέσο δεν περιλαμβάνεται πλέον στο Σύνταγμα, στο εξής τρία μέτρα επιτρέπουν

στα κοινοβούλια να συνεχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως προς τον έλεγχο της εφαρμογής αυτής της πολιτικής:

προσφυγή σε «μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης» στον τομέα της επικουρικότητας, ο οποίος μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή από το ένα τέταρτο των εθνικών κοινοβουλίων·

συμμετοχή στον πολιτικό έλεγχο της Ευρωπόλ και στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της Eurojust, γεγονός που αποτελεί καινοτομία·

πληροφόρηση σχετικά με το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα του μηχανισμού αμοιβαίας αξιολόγησης («αξιολόγηση από ομότιμους»), σε συνεργασία με την Επιτροπή.

Η τελευταία αυτή διάταξη (άρθρο III-260) προβλέπει την εφαρμογή ενός μηχανισμού που εφαρμόζεται με επιτυχία τα τελευταία χρόνια. Επιτρέπει την παρακολούθηση της συγκεκριμένης εφαρμογής στο επιχειρησιακό επίπεδο των πολιτικών της Ένωσης από τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές, ευνοώντας παράλληλα την αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών.

Ακόμα, στο μέλλον τα εθνικά κοινοβούλια θα ενημερώνονται πάντα σχετικά με τις εργασίες της επιτροπής για την εσωτερική ασφάλεια, η οποία ως ένα βαθμό είναι ο διάδοχος μιας επιτροπής συντονισμού ονομαζόμενης « επιτροπή 36» σύμφωνα με τον αριθμό του άρθρου της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (συνθήκη ΕΕ) που τη θέσπισε. Πράγματι, το άρθρο III-261 προβλέπει τον αναπροσδιορισμό της αποστολής της: η νέα αυτή μόνιμη επιτροπή, που προς το παρόν έχει ως καθήκον να συμβάλει στην προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, στο εξής θα εργάζεται αποκλειστικά για την προώθηση και την ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε θέματα αστυνομίας και εσωτερικής ασφάλειας.

Αυτή η έννοια της εσωτερικής ασφάλειας αποτελεί χαρακτηριστικό του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ενώ στο Μέρος I του Συντάγματος η ΔΚΔ χρησιμοποιεί την έννοια της «εσωτερικής ασφάλειας», η οποία είναι ευρύτερη και λιγότερο συγκεκριμένη, όσον αφορά την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών.

Η διοικητική συνεργασία (μη επιχειρησιακή) των αρμοδίων υπηρεσιών εξασφαλίζεται από το άρθρο III-263, το οποίο δεν επιφέρει καμία αλλαγή στο τρέχον άρθρο 66 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ) που προβλέπει, δυνάμει της συνθήκης της Νίκαιας, ότι τα μέτρα συνεργασίας λαμβάνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

Σχετικά με τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, η συνταγματική συνθήκη εξαλείφει τους περιορισμούς και τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 68 της συνθήκης ΕΚ και στο άρθρο 35 της συνθήκης ΕΕ, επιτρέποντάς του ιδίως να αποφαινεται σχετικά με τις παραβιάσεις των κρατών μελών στον συγκεκριμένο τομέα. Ωστόσο, οι εξαιρέσεις που συνδέονται με τον έλεγχο της εγκυρότητας και της αναλογικότητας των επιχειρησιακών δράσεων της αστυνομίας, την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας που προβλέπονται από το άρθρο 35, παράγραφος 5 της συνθήκης ΕΕ, επιβεβαιώνονται στο άρθρο III-377.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Στο Σύνταγμα, οι πολιτικές σχετικά με τους ελέγχους των συνόρων, το άσυλο και τη μετανάστευση γίνονται κοινές πολιτικές. Οι διατάξεις που αφορούν τους τομείς αυτούς δεν διαφέρουν σε σχέση με εκείνες που πρότειναν τα μέλη της Συνέλευσης.

Η νέα συνθήκη καθορίζει ως γενικό κανόνα στον εν λόγω τομέα την αρχή της αλληλεγγύης και τη δίκαιη κατανομή ευθυνών, μεταξύ άλλων και στο οικονομικό επίπεδο (άρθρο III-268), ενώ ο Τίτλος IV της συνθήκης ΕΚ δεν προβλέπει την αρχή του «καταμερισμού του βάρους» παρά μόνο για την υποδοχή των μεταναστών και εκτοπισμένων προσώπων σε περιπτώσεις μαζικής συρροής.

Όσον αφορά τις διαδικασίες, η Επιτροπή διαθέτει εφεξής το μονοπώλιο του δικαιώματος νομοθετικής πρωτοβουλίας (όπως προβλεπόταν ήδη από τη συνθήκη του Άμστερνταμ από την 1η Μαΐου 2004). Ωστόσο, το κείμενο του Συντάγματος καταργεί τη ρήτρα (άρθρο 67 της συνθήκης ΕΚ) βάσει της οποίας η Επιτροπή υποχρεούται να εξετάζει τις αιτήσεις που προέρχονται από κάποιο κράτος μέλος.

Όλα τα μέτρα θεσπίζονται με νόμο ή νόμο-πλαίσιο και δια της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, εκτός των κατεπειγόντων μέτρων σε περίπτωση αιφνίδιας συρροής σχετικά με τα οποία θεσπίζονται έπειτα από διαβούλευση μόνο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ειδική πλειοψηφία επεκτείνεται σε όλους τους τομείς των εν λόγω πολιτικών, γεγονός που αποτελεί νέα πρόοδο συγκριτικά με τις διαδικαστικές τροποποιήσεις που είχε εισαγάγει η συνθήκη της Νίκαιας. Αντιθέτως με τη συνθήκη ΕΚ, η νέα συνταγματική συνθήκη καθορίζει τις αρχές που θα ακολουθούνται για κάθε μία από τις πολιτικές σε αυτόν τον τομέα.

Έλεγχος προσώπων στα σύνορα

Το άρθρο 62 της συνθήκης ΕΚ αντικαθίσταται από το άρθρο III-265. Υπογραμμίζονται τρεις κύριες αλλαγές :

- η παγίωση της έννοιας του «ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης εξωτερικών συνόρων» που αποσκοπεί στην ενίσχυση στο μέλλον μιας συνεργασίας τόσο σε νομοθετικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, με προοπτική την ενδεχόμενη δημιουργία κοινών μονάδων μεθοριακών φρουρών επιφορτισμένων με τη στήριξη της δράσης των εθνικών αρχών·
- η απλούστευση των διατυπώσεων των θεωρήσεων και άλλων τίτλων παραμονής βραχείας διάρκειας.
- ο σεβασμός της αρμοδιότητας του κάθε κράτους μέλους όσον αφορά τη γεωγραφική οροθέτηση των συνόρων του, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Άσυλο

Έχοντας εγκαταλειφθεί η αναφορά ελάχιστων κανόνων, το άρθρο III-266 του Συντάγματος ενσωματώνει την έννοια ενός «κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου» που περιλαμβάνει για τους υπηκόους τρίτων χωρών:

- ενιαίο καθεστώς και κοινές διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης ασύλου·
- ενιαίο καθεστώς και κοινές διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης επικουρικής προστασίας.

Όσον αφορά τα εκτοπισμένα πρόσωπα σε περίπτωση μαζικής συρροής, η Ένωση δεν αναγνωρίζει ενιαίο καθεστώς, αλλά μόνον τη δυνατότητα δημιουργίας κοινού συστήματος προσωρινής προστασίας στα πλαίσια της τήρησης των διατάξεων της Σύμβασης της Γενεύης.

Η σπουδαιότητα της εξωτερικής πτυχής της πολιτικής ασύλου εκφράζεται στη διάταξη

που επιτρέπει τη θέσπιση μέτρων για την εταιρική σχέση και συνεργασία με τρίτες χώρες για τη διαχείριση της συρροής των προσώπων που αιτούνται ασύλου ή επικουρικής ή προσωρινής προστασίας.

Μετανάστευση

Η κοινή πολιτική όσον αφορά τη μετανάστευση (άρθρο III-267) περιλαμβάνει την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, τη δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στα κράτη μέλη, καθώς και πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων (κυρίως γυναικών και παιδιών).

Το Σύνταγμα παγώνει την εξέλιξη που εισήγαγε η συνθήκη του Άμστερνταμ, αναφέροντας μια διάταξη που εκχωρεί ρητές εξουσίες στην Ένωση ώστε να συνάπτει συμφωνίες για την επανεισδοχή παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. Οι σημαντικότερες καινοτομίες αφορούν τους παρανόμως διαμενόντες υπηκόους: στο εξής, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα ενθάρρυνσης και στήριξης για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών, αποκλειόμενης οποιασδήποτε εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών (ακριβώς όπως ισχύει και στην περίπτωση της πρόληψης του εγκλήματος). Από την άλλη, το άρθρο III-267 αποτελεί σαφώς τη νομική βάση για τον καθορισμό των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών. Ωστόσο, τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητά τους να καθορίζουν τον όγκο των εισερχόμενων υπηκόων τρίτων χωρών, με σκοπό την εργασία. Η συγκεκριμένη παράγραφος είναι ιδιαίτερης σημασίας διότι, παρότι δεν επηρεάζει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας των υπηκόων που είναι ήδη εγκατεστημένοι σε κάποιο κράτος μέλος, ούτε τις εισόδους για άλλους λόγους (συγκεκριμένα τις περιπτώσεις επανένωσης οικογενειών και σπουδών), αποτελεί μια σημαντική επιφύλαξη υπέρ της εθνικής αρμοδιότητας όσον αφορά τον κοινό καθορισμό της πολιτικής για τη μετανάστευση.

Τέλος, δεν επέρχεται καμία αλλαγή στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και την πρόβλεψη ποινικών κυρώσεων που περιλαμβάνονται ήδη στο άρθρο 63 της συνθήκης ΕΚ, εκτός από το εδάφιο που αφορά την εμπορία ανθρώπων.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Όπως στο άρθρο 65 της τρέχουσας συνθήκης ΕΚ, η δικαστική συνεργασία περιορίζει τις αστικές υποθέσεις, πάντα «στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς».

Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και εξωδικαστικών αποφάσεων συμπεριλήφθηκε στη συνταγματική συνθήκη ως ο θεμέλιος λίθος στον οποίο στηρίζεται η δικαστική συνεργασία στον τομέα αυτόν. Η αναφορά που γίνεται στα «μέτρα προσέγγισης» είναι επίσης πολύ σημαντική διότι διευρύνεται ο κατάλογος των τομέων στους οποίους η Ένωση μπορεί να θεσπίσει αυτά τα μέτρα, περιλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου πρόσβασης στη δικαιοσύνη, στην εξάλειψη των εμποδίων στην ομαλή διεξαγωγή των αστικών δικών, την ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών, και την υποστήριξη της κατάρτισης των δικαστών και του προσωπικού των δικαστηρίων.

Όπως αποφασίστηκε από τη συνθήκη της Νίκαιας, όλα τα νομοθετικά μέτρα θα διέπονται από τη διαδικασία ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία και τη διαδικασία συναπόφασης, εκτός των πτυχών που άπτονται του οικογενειακού δικαίου με διασυνοριακές επιπτώσεις για τις οποίες διατηρείται η ομοφωνία.

Ωστόσο, στο Σύνταγμα εκτιμάται αναγκαία η προσθήκη παραγράφου στο άρθρο III-269, η οποία να επιτρέπει στο Συμβούλιο των Υπουργών, που αποφασίζει με ομοφωνία, να καθιστά εφαρμοστέα τη συνήθη νομοθετική διαδικασία σε συγκεκριμένες πτυχές του οικογενειακού δικαίου. Αυτή η ειδική μεταβατική ρήτρα θα επιτρέψει να αποφευχθεί η ανάγκη τροποποίησης του Συντάγματος.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Έπειτα από την κατάργηση του τρίτου πυλώνα, η πανοπλία των πράξεων που χρησιμοποιούνται προς το παρόν (κοινές θέσεις, αποφάσεις, αποφάσεις-πλαίσια, συμβάσεις) θα εξαλειφθεί και θα αντικατασταθεί από τους νομους και τους νόμους-πλαίσια που θεσπίζονται μέσω της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας (από κοινού νομοθεσία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών και τον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου), εκτός από τα θέματα που αφορούν την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (βλ. στη συνέχεια).

Στο σχέδιο συντάγματος, η ειδική πλειοψηφία προτεινόταν ως κανόνας σε θέματα ποινικής δικαστικής συνεργασίας και ποινικού δικαίου. Ύστερα από τις διαβουλεύσεις και για αποφευχθεί η ομόφωνη οπισθοχώρηση, η ΔΚΔ εισήγαγε τροποποίηση, η οποία λειτουργεί ως πέδη έκτακτης ανάγκης (emergency brake). Η εν λόγω ρήτρα προβλέπει ότι, όταν ένα κράτος μέλος εκτιμά πως ένα σχέδιο νόμου ή νόμου-πλαισίου πλήττει τις θεμελιώδεις πτυχές του ποινικού δικαστικού του συστήματος, μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ώστε να διακόψει τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Ύστερα από συζήτηση και εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να επιλέξει μεταξύ του να παραπέμψει το σχέδιο στο Συμβούλιο, ξεκινώντας έτσι εκ νέου τη συνήθη διαδικασία· ή να ζητήσει, είτε από την Επιτροπή είτε από την ομάδα των κρατών μελών που υπέβαλαν το σχέδιο, να υποβάλουν ένα νέο σχέδιο. Εάν ύστερα από τέσσερις μήνες αδράνειας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με το αρχικό σχέδιο ή δώδεκα μήνες συζητήσεων στο Συμβούλιο σχετικά με το νέο σχέδιο, ο νόμος ή ο νόμος-πλαίσιο δεν έχει ακόμα θεσπιστεί, ένα τρίτο των κρατών μελών μπορεί να ξεκινήσει μια ενισχυμένη συνεργασία. Η διαδικασία είναι απλουστευμένη, εφόσον η προκαταρκτική έγκριση που προβλέπεται από τους γενικούς κανόνες θεωρείται ότι χορηγείται αυτόματα. Το δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας στον τομέα αυτόν εξακολουθεί να καταμερίζεται μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, αλλά η Συνέλευση ορίζει «απαρτία» για την υποβολή πρωτοβουλίας (το εν τέταρτο των κρατών μελών, ήτοι 7 χώρες σε μια διευρυμένη Ένωση των 25 ή των 27), ενώ το άρθρο 34 της συνθήκης ΕΕ προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος δύναται να ασκεί το δικαίωμα πρωτοβουλίας του. Αυτή η τροποποίηση οδηγεί στην πρόβλεψη ότι θα μειωθεί ο αριθμός πρωτοβουλιών εκ μέρους των κρατών μελών που συχνά δεν ανταποκρίνονται πράγματι στα συμφέροντα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Θεμελιώδεις αρχές, ποινική διαδικασία και ουσιαστικό ποινικό δίκαιο

Όπως και η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, παγιώνεται στο Σύνταγμα η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις, ως εγκρίθηκε σε πολιτικό επίπεδο στο Τάμπερε. Αυτή η αρχή αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών (όπως προβλέπεται από το άρθρο I-42 της συνταγματικής συνθήκης). Η συνεργασία περιλαμβάνει επίσης την προσέγγιση των νομοθεσιών χάρη στην έγκριση

ελάχιστων κανόνων στους εξής τομείς:

Την ποινική διαδικασία. Μέσω του άρθρου III-270, το Σύνταγμα καθιερώνει τρεις τομείς παρέμβασης:

- το αμοιβαία παραδεκτό των αποδείξεων (ωστόσο δεν προβλέπεται η εναρμόνιση των αποδείξεων ούτε η εκτίμησή τους)
- τα δικαιώματα των προσώπων στην ποινική διαδικασία
- τα δικαιώματα των θυμάτων.

Υστερα από τις τροποποιήσεις τις οποίες επέφερε στο σχέδιο συντάγματος η Διακυβερνητική Διάσκεψη, αυτή η προσέγγιση των ποινικών νομοθεσιών δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνον «κατά τον βαθμό που είναι απαραίτητο» και λαμβάνοντας υπόψη τις «διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών».

Το ουσιαστικό ποινικό δίκαιο. Το άρθρο III-271 προβλέπει ότι η Ένωση μπορεί να καθορίζει τα ποινικά αδικήματα και τις κυρώσεις βάσει ενός καταλόγου σοβαρών εγκλημάτων και με διασυνοριακό χαρακτήρα όπου περιλαμβάνονται δέκα τομείς: τρομοκρατία, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, οργανωμένη εγκληματικότητα (σχετικά με την οποία το άρθρο 31 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της συνθήκης ΕΕ προβλέπει ήδη τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων), εμπορία ανθρώπων, σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών, παράνομη εμπορία όπλων, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, διαφθορά, παραχάραξη μέσω πληρωμής, εγκληματικότητα στον χώρο της πληροφορικής.

Όπως ισχύει με τον κατάλογο των ειδικών στοιχείων της ποινικής διαδικασίας, ο παραπάνω κατάλογος είναι ενδεικτικός: το Συμβούλιο των Υπουργών μπορεί, αποφασίζοντας ομόφωνα και κατόπιν έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, προσδιορίσει κι άλλους τομείς εγκληματικότητας.

Επιπλέον, το Συμβούλιο μπορεί να ορίσει, επίσης με ομόφωνη γνώμη, τους ελάχιστους κανόνες σχετικά με τις συνιστώσες των ποινικών παραβάσεων και με τις εφαρμοστέες κυρώσεις (ουσιαστικό ποινικό δίκαιο), όταν η προσέγγιση των νομοθεσιών παρίσταται αναγκαία για την εξασφάλιση ότι εφαρμόζεται αποτελεσματικά μια πολιτική της Ένωσης σε τομέα που έχει ήδη καταστεί αντικείμενο μέτρων εναρμόνισης. Αυτό το κριτήριο θα επιτρέψει την κάλυψη συγκεκριμένα της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, της απάτης που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, της φοροαποφυγής, των περιβαλλοντικών εγκλημάτων και της παραχάραξης του ευρώ.

Πρόληψη του εγκλήματος

Το άρθρο III-272 της συνταγματικής συνθήκης αποτελεί τη νομική βάση σχετικά με την πρόληψη του εγκλήματος. Το συγκεκριμένο άρθρο προβλέπει τη δυνατότητα να θεσπιστούν μέτρα ενθάρρυνσης και στήριξης, χωρίς τα μέτρα αυτά να συνεπάγονται προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων.

Eurojust

Το άρθρο III-273 διευρύνει και καθορίζει καλύτερα τις επιχειρησιακές αρμοδιότητες της Eurojust. Το άρθρο 31 της συνθήκης ΕΕ, η οποία τροποποιήθηκε από τη συνθήκη της Νίκαιας, προβλέπει ότι η Eurojust θα δύναται να ζητά από κάποιο κράτος μέλος την έναρξη έρευνας χωρίς αυτό το αίτημα να είναι δεσμευτικό. Υστερα από διαβουλεύσεις στο πλαίσιο της ΔΔ, η συνθήκη προβλέπει εφεξής ότι η Eurojust θα μπορεί:

- να ξεκινήσει ποινικές έρευνες (λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τους εθνικούς κανόνες και τις πρακτικές, όπως διευκρινίζεται στη δήλωση αριθ. 23 που

- προσαρτάται στην τελική πράξη της ΔΔ)
- να προτείνει στις εθνικές αρχές την έναρξη ποινικών διώξεων
- να συντονίζει έρευνες και διώξεις οι οποίες θα διεξάγονται από τις αρμόδιες αρχές.

Οι ενέργειες της Eurojust πρέπει να σέβονται τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και υπόκεινται στον δικαστικό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία

Η πρόταση της Συνέλευσης σχετικά με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αποτέλεσε αντικείμενο σημαντικών τροποποιήσεων από τη ΔΚΔ. Το άρθρο III-274 του Συντάγματος τώρα προβλέπει ότι το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα και ύστερα από την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δύναται να συγκροτήσει Ευρωπαϊκή Εισαγγελία με βάση την Eurojust, αλλά αποκλειστικά με σκοπό την καταπολέμηση των παραβάσεων εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Στα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας θα περιλαμβάνεται η έρευνα, η δίωξη και η παραπομπή στα δικαστήρια των δραστών αυτού του είδους των παραβάσεων και των συνενόχων τους. Ωστόσο, το Σύνταγμα αφήνει ένα παράθυρο ανοιχτό προβλέποντας τη δυνατότητα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να επεκτείνει τις αρμοδιότητες της Εισαγγελίας όσον αφορά την καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας που ενέχει μια διακρατική διάσταση. Αυτή η απόφαση θα μπορεί να τεθεί σε ισχύ ταυτόχρονα ή ύστερα από εκείνη που θεσπίζει την Εισαγγελία και θα πρέπει να ληφθεί με ομόφωνη γνώμη, ύστερα από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και διαβουλεύσεις με την Επιτροπή.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Όπως ισχύει με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, η κατάργηση του τρίτου πυλώνα επηρεάζει επίσης τις διαδικασίες που προβλέπονται για την αστυνομική συνεργασία.

Οι εξουσίες της Ένωσης σχετικώς δεν έχουν εξελιχθεί πολύ από τη συνθήκη ΕΕ διότι το πεδίο εφαρμογής της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών (άρθρο III-275) είναι το ίδιο με εκείνο δυνάμει του άρθρου 30 της συνθήκης ΕΕ. Οι διατάξεις που αφορούν την άσκηση επιχειρησιακών αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών αρχών και εκείνες που αφορούν την παρέμβαση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (άρθρο III-277) συνεχίζουν να υπόκεινται στον κανόνα της ομοφωνίας, ενώ για τα μέτρα που αφορούν στην μη επιχειρησιακή συνεργασία θα είναι επαρκής η ειδική πλειοψηφία.

Οι διατάξεις του άρθρου III-276 σχετικά με την Ευρωπόλ συνδυάζουν τις διατάξεις του άρθρου 30 της συνθήκης ΕΕ. Ενισχύουν τις εξουσίες δράσης στην περίπτωση «σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη», επιτρέποντας την εξασφάλιση του συντονισμού, της οργάνωσης και της διεξαγωγής ερευνών από κοινού με τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Ωστόσο, κατά τρόπο ανάλογο με εκείνον του άρθρου 32 της συνθήκης ΕΕ, προβλέπεται ότι όλες οι επιχειρησιακές δράσεις της Ευρωπόλ πρέπει να διεξάγονται σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές και η εφαρμογή μέτρων καταναγκαστικού χαρακτήρα εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί έλεγχο στην Ευρωπόλ με τη συνδρομή των εθνικών κοινοβουλίων. Οι πράξεις αυτές πρέπει να τηρούν τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και υπόκεινται στον δικαστικό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Όσον αφορά την καταπολέμηση της απάτης, το Σύνταγμα διατηρεί στο άρθρο III-415 το λεκτικό του άρθρου 280 της συνθήκης ΕΚ. Ωστόσο, εξαλείφει το τελευταίο μέρος της παραγράφου 4 που προέβλεπε ότι «τα απαραίτητα μέτρα στους τομείς της πρόληψης και της καταπολέμησης της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας δεν αφορούν την εφαρμογή του εθνικού ποινικού δικαίου ούτε την απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη». Η συγκεκριμένη αλλαγή θα επιτρέψει στην Ένωση να αποκτήσει τις απαραίτητες νομικές πράξεις στις ποινικές υποθέσεις για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων τους.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ, ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Ο Τίτλος II του τρίτου μέρους της συνταγματικής συνθήκης αφορά την «απαγόρευση των διακρίσεων και την ιθαγένεια». Υπογραμμίζονται τρεις καινοτομίες:

- το άρθρο III-124 παράγραφος 1, σχετικά με τα μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων, διατηρεί την ομοφωνία του Συμβουλίου, αλλά προβλέπει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις περιπτώσεις όπου στη συνθήκη ΕΚ γίνεται λόγος για απλή διαβούλευση·
- το άρθρο III-124 παράγραφος 2, πάντα σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων, διευρύνει τις αρμοδιότητες της Ένωσης στη θέσπιση των «βασικών αρχών» των μέτρων ενθάρρυνσης που θα λαμβάνονται στον εν λόγω τομέα·
- το άρθρο III-127 προβλέπει μια νέα νομική βάση που επιτρέπει στην Ένωση να θεσπίζει νόμους για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων ώστε να εξασφαλίζεται η διπλωματική και προξενική προστασία των πολιτών της Ένωσης, ενώ σήμερα δυνάμει της συνθήκης ΕΚ η θέσπιση των εν λόγω μέτρων έγκειται στα κράτη μέλη.

Μεταξύ των δικαιωμάτων που απαρτίζουν την ιθαγένεια, το άρθρο I-10 παράγραφος 2 ορίζει, όπως και το άρθρο 18 της συνθήκης ΕΚ, το δικαίωμα της ελευθερίας της κυκλοφορίας και διαμονής. Η σημαντικότερη καινοτομία της συνταγματικής συνθήκης έγκειται στο άρθρο III-125, το οποίο διευρύνει τις αρμοδιότητες της Ένωσης στους τομείς που είχε αποκλείσει η συνθήκη της Νίκαιας, ήτοι στα μέτρα σχετικά με τα διαβατήρια, τα δελτία ταυτότητας, τους τίτλους διαμονής ή κάθε άλλο εξομοιούμενο έγγραφο, καθώς και στα μέτρα σχετικά με την κοινωνική ασφάλεια ή την κοινωνική προστασία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, προβλέπεται η θέσπιση νόμου με ομοφωνία και αφού ζητηθεί η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΤΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

Όπως και στις συνθήκες ΕΚ και ΕΕ, οι διατάξεις που αφορούν τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης του Συντάγματος συμπληρώνονται από πολλά πρωτόκολλα, ιδίως εκείνο που αναφέρεται στο κεκτημένο του Σένγκεν το οποίο ενσωματώνεται στο πλαίσιο της Ένωσης καθώς και τα πρωτόκολλα που καθορίζουν ειδικά καθεστώτα για ορισμένα κράτη μέλη (Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Δανία).

Δεδομένου ότι η Συνέλευση δεν εξέτασε τα εν λόγω πρωτόκολλα, επιφορτίστηκε η ΔΚΔ με την προσαρμογή τους στο νέο συνταγματικό πλαίσιο. Μεταξύ των καινοτομιών μπορούν να αναφερθούν οι εξής:

- επεκτάθηκε το πεδίο εφαρμογής του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση του

Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τις πολιτικές για τον έλεγχο των συνόρων, το άσυλο και τη μετανάστευση καθώς και τη δικαστική συνεργασία σε αστικά θέματα, ώστε να καλύπτει και την αστυνομική συνεργασία, όσον αφορά τα μέτρα περί συλλογής, αποθήκευσης, επεξεργασίας, ανάλυσης και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών·

- όσον αφορά το πρωτόκολλο σχετικά με τη θέση της Δανίας, διατηρήθηκε η ρήτρα εξαίρεσης (opt-out). Σχετικά με τις βαθιές τροποποιήσεις που επήλθαν και ιδίως με την επέκταση της κλασικής κοινοτικής μεθόδου στους τομείς της ποινικής δικαστικής συνεργασίας και της αστυνομικής συνεργασίας, οι διατάξεις του πρωτοκόλλου επεκτάθηκαν στους εν λόγω τομείς. Για να 'ενθαρρυνθεί' η Δανία να εγκαταλείψει τη ρήτρα εξαίρεσης, καταρτίστηκε παράρτημα με ένα ενδιάμεσο καθεστώς μεταξύ της πλήρους εξαίρεσης και της ολοκληρωμένης εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας, το οποίο επιτρέπει στο εν λόγω κράτος μέλος να επιλέξει την εφαρμογή ενός συστήματος προαιρετικής υπαγωγής (opt-in) στη νομοθεσία, ανάλογο με εκείνο που ισχύει για το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία·
- με μια δήλωση που προσαρτάται στην τελική πράξη (δήλωση αριθ. 25), επιβεβαιώνεται η αρμοδιότητα των κρατών μελών σε θέματα σύναψης διεθνών συμφωνιών (στο βαθμό που αυτές είναι σύμφωνες με το δίκαιο της Ένωσης), πέραν από το πρωτόκολλο αριθ. 21 (το οποίο προέρχεται από τη συνθήκη του Άμστερνταμ).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-42	Ειδικές διατάξεις για την εφαρμογή του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	Νέες διατάξεις
III-124	Καταπολέμηση των διακρίσεων	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-125	Μέτρα σχετικά με το δικαίωμα της ελευθερίας της κυκλοφορίας και διαμονής	-
III-126	Ιθαγένεια	-
III-127	Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, παροχές κοινωνικής ασφάλισης	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-128 III-129	Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων	-
[; ;] III-136	Ορισμός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	Σημαντικές τροποποιήσεις

[;] III-160	Ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	-
III-257	Ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων	Νέες διατάξεις
III-258	Μηχανισμοί αξιολόγησης	-
III-259	Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, παροχές κοινωνικής ασφάλισης	-
III-260	Δέσμευση περιουσιακών στοιχείων	-
III-261	Επιχειρησιακή συνεργασία	-
III-262	Μέτρα δημόσιας τάξης και εσωτερικής ασφάλειας	-
III-263	Διοικητική συνεργασία στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	-
III-264	Δικαίωμα πρωτοβουλίας	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-265	Έλεγχος στα σύνορα	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-266	Άσυλο	-
III-267	Μετανάστευση	-
III-268	Αρχή της αλληλεγγύης	Νέες διατάξεις
III-269	Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-270	Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις	-
III-271	Προσέγγιση των ποινικών κανόνων, αδικημάτων και κυρώσεων	-
III-272	Μέτρα ενθάρρυνσης στον τομέα της πρόληψης του εγκλήματος	Νέες διατάξεις
III-273	Eurojust	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-274	Ευρωπαϊκή Εισαγγελία	Νέες διατάξεις
III-275	Μη επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-276	Ευρώπολ	-
III-277	Παρέμβαση σε έδαφος άλλου κράτους μέλους	-

III-377	Αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στις επιχειρήσεις των αρχών επιβολής του νόμου	-
III-415	Καταπολέμηση της απάτης	Σημαντικές τροποποιήσεις

Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

ΤΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Η ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΓΓΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο Σύνταγμα της Ευρώπης έγινε ουσιαστική αναδιατύπωση των διατάξεων που αφορούν την εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Έτσι, οι σημαντικές τροποποιήσεις και οι νέες διατάξεις έρχονται για να ενισχύσουν το υπάρχον σύστημα προκειμένου η δράση της Ένωσης στον κόσμο να κερδίσει σε αποτελεσματικότητα και προβολή.

Η Ένωση λαμβάνει τη διεθνή νομική προσωπικότητα (άρθρο I-7) και διαδέχεται την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως υπάρχουν σήμερα, ως προς όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Η κατάργηση του συστήματος των πυλώνων στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής είναι μία από τις σημαντικότερες συνδρομές του Συντάγματος. Οι διατάξεις σχετικά με την εξωτερική δράση της Ένωσης εντάσσονται πλέον σε ενιαίο τίτλο που πραγματεύεται όλες τις πλευρές της εξωτερικής δράσης της Ένωσης:

- την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας,
- την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας,
- την κοινή εμπορική πολιτική,
- τη συνεργασία στην ανάπτυξη,
- την οικονομική, χρηματοδοτική και τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες,
- την ανθρωπιστική βοήθεια,
- τις διεθνείς συμφωνίες,
- τις σχέσεις με τους διεθνείς οργανισμούς,
- την εφαρμογή της ρήτρας αλληλεγγύης.

Ως προς το θεσμικό πλαίσιο, εισήχθησαν δύο μεγάλες καινοτομίες από το Σύνταγμα. Πρόκειται, κατά πρώτον, για τη δημιουργία της θέσης του Υπουργού Εξωτερικών. Η προσωπικότητα αυτή θα είναι ταυτοχρόνως εντολοδόχος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη διαχείριση και την εκτέλεση της ΚΕΠΠΑ και ένας από τους αντιπροέδρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Θα είναι επιφορτισμένος, στα πλαίσια αυτού του θεσμικού

οργάνου, με τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων και του συντονισμού των άλλων ζητημάτων εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Επιπλέον, το Σύνταγμα προβλέπει τη δημιουργία της θέσης του Προέδρου του Ευρωπαϊκού συμβουλίου ο οποίος θα έχει ως καθήκον, μεταξύ άλλων, τη διασφάλιση στο επίπεδο του της εξωτερικής αντιπροσώπευσης της Ένωσης για τα θέματα που αφορούν την ΚΕΠΠΑ, με επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εξωτερικών. Το άρθρο III-292 του Συντάγματος αναλύει λεπτομερώς τους κοινούς στόχους της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, το Συμβούλιο των Υπουργών και η Επιτροπή, βοηθούμενοι από τον Υπουργό Εξωτερικών, πρέπει να διασφαλίσουν τη συνοχή μεταξύ των διαφόρων τομέων της εξωτερικής δράσης και μεταξύ αυτών και των εσωτερικών πολιτικών. Αυτό το συνθετικό δελτίο πραγματεύεται τις κύριες τροποποιήσεις που επιφέρει το Σύνταγμα στο τομέα της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Οι τροποποιήσεις που αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας και την πολιτική άμυνας αποτελούν αντικείμενο δύο άλλων ξεχωριστών δελτίων.

ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το άρθρο I-13 του Συντάγματος ορίζει σαφώς την κοινή εμπορική πολιτική ως αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης. Το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω πολιτικής επεκτείνεται εφεξής σε όλες τις άμεσες ξένες επενδύσεις (άρθρο III-315). Ωστόσο, οι συμφωνίες στο τομέα των μεταφορών παραμένουν εκτός της κοινής εμπορικής πολιτικής. Το κείμενο του Συντάγματος προβλέπει ότι η αυτόνομη εμπορική νομοθεσία θα θεσπιστεί μέσω ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Όσον αφορά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, οι διατάξεις του νυν άρθρου 133 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (συνθήκη ΕΚ) απλοποιούνται. Εντούτοις, η λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία δεν επεκτείνεται στο σύνολο της κοινής εμπορικής πολιτικής. Πράγματι, το Σύνταγμα διατηρεί και επεκτείνει την αρχή της παραλληλίας μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών κανόνων που καθορίστηκαν στη Νίκαια. Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, στο εξής οι αποφάσεις θα λαμβάνονται ομόφωνα για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνίας στους τομείς του εμπορίου υπηρεσιών, των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και των ξένων επενδύσεων, όταν η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει διατάξεις για τις οποίες απαιτείται ομοφωνία για τη θέσπιση εσωτερικών κανόνων. Το Σύνταγμα προβλέπει επίσης ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα όταν πρόκειται για συμφωνίες στον τομέα του εμπορίου των πολιτιστικών και οπτικοακουστικών υπηρεσιών, όταν υπάρχει κίνδυνος οι συμφωνίες αυτές να θίξουν την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία της Ένωσης.

Το Σύνταγμα προβλέπει επίσης ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα όσον αφορά τις συμφωνίες στον τομέα του εμπορίου κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υπηρεσιών, όταν υπάρχει κίνδυνος οι συμφωνίες αυτές να επιφέρουν σοβαρή διατάραξη της οργάνωσης των υπηρεσιών αυτών σε εθνικό επίπεδο και να θιγούν οι ευθύνες των κρατών μελών όσον αφορά την παροχή τους.

Όλες οι εμπορικές συμφωνίες υποβάλλονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς έγκριση. Το ΕΚ ενημερώνεται σχετικά με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων των εμπορικών συμφωνιών.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Σύμφωνα με το άρθρο I-14 του Συντάγματος, η Ένωση έχει συντρέχουσες αρμοδιότητες με τα κράτη μέλη στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Η άσκηση της αρμοδιότητας της Ένωσης δεν κωλύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών. Συνεπώς, η Ένωση θα ασκεί, όπως έως τώρα, παράλληλη αναπτυξιακή πολιτική με εκείνες που ασκούν τα κράτη μέλη. Το Σύνταγμα διευκρινίζει ότι η πολιτική συνεργασίας για την ανάπτυξη της Ένωσης και οι πολιτικές των κρατών μελών αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται, ενώ σήμερα η πολιτική αυτή είναι μόνο συμπληρωματική εκείνων που ασκούν τα κράτη μέλη. (άρθρο 177 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ).

Επισημαίνεται ότι το Σύνταγμα δηλώνει πλέον σαφέστερα τον περιορισμό και μακροπρόθεσμα, την εξάλειψη της φτώχειας ως κύριο στόχο της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Η Ένωση πρέπει να λάβει υπόψη αυτόν τον στόχο κατά την εφαρμογή πολιτικών που θεωρείται πιθανό να επηρεάσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Το Σύνταγμα περιλαμβάνει τις διατάξεις του άρθρου 181 Α της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την οικονομική, τεχνική και χρηματοοικονομική συνεργασία με τις τρίτες χώρες (εκτός των αναπτυσσόμενων χωρών), εισάγοντας τη συνήθη νομοθετική διαδικασία για τη λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, όταν απαιτείται επείγουσα παροχή χρηματοοικονομικής συνδρομής, το Συμβούλιο θα δύναται να αποφασίζει, μετά από πρόταση της Επιτροπής, με ειδική πλειοψηφία, αντί να είναι υποχρεωμένο να εφαρμόσει το άρθρο 308 της συνθήκης ΕΚ, το οποίο προβλέπει ομοφωνία, όπως ισχύει σήμερα (άρθρο III-329).

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Το Σύνταγμα, στο άρθρο του III-321, παρέχει στην Ένωση κατάλληλη νομική βάση για την άσκηση δράσεων στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας. Οι εν λόγω δράσεις είναι σύμφωνες με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, ιδιαίτερα με τις αρχές της αμεροληψίας, της ουδετερότητας και της αποφυγής διακρίσεων που είναι σημαντικές στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού δικαίου.

Η συνήθης νομοθετική διαδικασία εφαρμόζεται για τον καθορισμό του πλαισίου εφαρμογής των δράσεων ανθρωπιστικής βοήθειας που αποφασίζει η Ένωση.

Προκειμένου να καθοριστεί ένα πλαίσιο για την κοινή συμβολή των νέων της Ευρώπης στις ανθρωπιστικές δράσεις της Ένωσης, το Σύνταγμα προβλέπει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Σώματος Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Όσον αφορά τα περιοριστικά μέτρα (διακοπή ή περιορισμό των οικονομικών και χρηματοοικονομικών σχέσεων με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες), το Σύνταγμα προτείνει προσέγγιση δύο σταδίων. Η επιβολή κυρώσεων προς τρίτες χώρες από το Συμβούλιο των Υπουργών με ειδική πλειοψηφία υπόκειται σε προηγούμενη απόφαση της Ένωσης στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, κατ' αρχήν με ομοφωνία.

Το άρθρο III-322 του Συντάγματος διέπει τις οικονομικές και χρηματοοικονομικές κυρώσεις κατά των κρατών μελών, καθώς επίσης και των φυσικών ή νομικών

προσώπων, των μη κρατικών ομάδων ή οντοτήτων. Οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε όλους τους εν λόγω μη κρατικούς φορείς απαιτούν προς το παρόν την προσφυγή στο άρθρο 308 της συνθήκης ΕΚ και, ως εκ τούτου, ομοφωνία.

Τέλος, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις που αφορούν τα περιοριστικά μέτρα δεν αποτελούν μέρος του κεφαλαίου που αφορά στην ΚΕΠΠΑ, και συνεπώς υπάγονται στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να αποφαινεται σχετικά με τις προσφυγές που αφορούν τον έλεγχο της νομιμότητας της προηγούμενης απόφασης ΚΕΠΠΑ σχετικά με τα περιοριστικά μέτρα που λαμβάνει το Συμβούλιο των Υπουργών έναντι φυσικών ή νομικών προσώπων.

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Όσον αφορά την αρμοδιότητα της Ένωσης να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες, το άρθρο ΠΙ-323 του Συντάγματος θεσμοθετεί τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις εννοούμενες εξωτερικές αρμοδιότητες. Συνεπώς, η Ένωση μπορεί να συνάπτει τις εν λόγω συμφωνίες όταν προβλέπονται από το Σύνταγμα ή όταν είναι αναγκαίες για την επίτευξη ενός εκ των στόχων οι οποίοι καθορίζονται από το Σύνταγμα και, επίσης, όταν προβλέπονται σε δεσμευτική νομοθετική πράξη της Ένωσης ή μπορεί να επηρεάσουν τους κοινοτικούς κανόνες ή να αλλοιώσουν την έκταση εφαρμογής τους.

Ισχύει το ίδιο για τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις αποκλειστικές αρμοδιότητες ανά τομέα. Πράγματι, στο άρθρο 13 παράγραφος 2 του Συντάγματος προβλέπεται ότι η Ένωση διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας όταν η σύναψη αυτή προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή είναι απαραίτητη για να μπορέσει να ασκήσει η Ένωση την αρμοδιότητά της σε εσωτερικό επίπεδο, ή μπορεί να επηρεάσουν τους κοινοτικούς κανόνες ή να αλλοιώσουν την έκταση εφαρμογής τους.

Όσον αφορά τη διαπραγμάτευση των διεθνών συμφωνιών, μια ενιαία διάταξη, το άρθρο ΠΙ-325 του Συντάγματος, διέπει όλες τις συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση, εκτός από τις συμφωνίες του νομισματικού τομέα. Το Σύνταγμα οριοθετεί σαφώς την ευθύνη της Επιτροπής και του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης όσον αφορά την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Διευκρινίζει πράγματι ότι ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης είναι αρμόδιος για τη διαπραγμάτευση των συμφωνιών όταν αφορούν αποκλειστικά ή κυρίως την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας. Αντιθέτως, το εν λόγω άρθρο δεν ορίζει κύριο διαπραγματευτή. Χορηγεί στο Συμβούλιο των Υπουργών την εξουσία να ορίζει, ανάλογα με το αντικείμενο της προς διαπραγμάτευση συμφωνίας, τον διαπραγματευτή ή τον επικεφαλής της διαπραγματευτικής ομάδας της Ένωσης. Επιπροσθέτως, το Σύνταγμα ενισχύει τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επεκτείνοντας την εξουσία έγκρισης που διαθέτει σε όλες τις συμφωνίες που καλύπτουν τους τομείς στους οποίους εφαρμόζεται η συνήθης νομοθετική διαδικασία ή η ειδική νομοθετική διαδικασία όταν απαιτείται η έγκρισή της, καθώς και στην προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών. Πράγματι, στο πλαίσιο της συνθήκης ΕΚ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν διαθέτει τη δυνατότητα παροχής σύμφωνης γνώμης παρά μόνο για τις συμφωνίες σύνδεσης, τις συμφωνίες που δημιουργούν ειδικό θεσμικό πλαίσιο ή εκείνες που έχουν σημαντικές επιπτώσεις επί του προϋπολογισμού καθώς και τις συμφωνίες που επιφέρουν τροποποίηση πράξης που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τη διαδικασία συναπόφασης (άρθρο 300 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ).

Τέλος, όσον αφορά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, η ψηφοφορία του Συμβουλίου των Υπουργών υπόκειται στην αρχή της παραλληλίας των τύπων. Συνεπώς, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, εκτός των περιπτώσεων όπου η συμφωνία αφορά τομέα για τον οποίο απαιτείται ομοφωνία για την έκδοση πράξης της Ένωσης. Εξάλλου, η ομοφωνία αποτελεί την αρχή για τη σύναψη συμφωνιών σύνδεσης, καθώς και συμφωνιών οικονομικής, χρηματοοικονομικής και τεχνικής συνεργασίας με χώρες που είναι υποψήφιες για προσχώρηση (όπως συμβαίνει ήδη σήμερα).

Η ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΓΓΥΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ

Το πρώτο μέρος του Συντάγματος περιλαμβάνει τον Τίτλο VIII με την ονομασία «Η Ένωση και το εγγύς περιβάλλον της». Το μόνο άρθρο αυτού του τίτλου προβλέπει ότι η Ένωση αναπτύσσει με τα γειτονικά κράτη προνομιακές σχέσεις, με στόχο την εγκαθίδρυση ενός χώρου ευημερίας και καλής γειτονίας, ο οποίος θεμελιώνεται στις αξίες της Ένωσης και χαρακτηρίζεται από στενές και ειρηνικές σχέσεις οι οποίες βασίζονται στη συνεργασία.

Για το σκοπό αυτό, η Ένωση μπορεί να συνάπτει και να εφαρμόζει ειδικές συμφωνίες με τα εν λόγω κράτη. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να συνεπάγονται αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις καθώς και τη δυνατότητα διεξαγωγής κοινών δράσεων. Συνεπώς, οι συμφωνίες αυτές μπορούν, αλλά δεν πρέπει, να περιέχουν όλα τα στοιχεία μιας συμφωνίας σύνδεσης.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-3	Στόχοι της Ένωσης στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο	-
I-7	Νομική προσωπικότητα της Ένωσης	Νέες διατάξεις
I-12	Αρμοδιότητα στον τομέα της ΚΕΠΠΑ	-
I-13	Αποκλειστική αρμοδιότητα στην κοινή εμπορική πολιτική	-
I-13	Αποκλειστικές αρμοδιότητες ανά τομέα	-
I-14	Συντρέχουσα αρμοδιότητα στην πολιτική συνεργασίας για την ανάπτυξη	-
I-16	Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	-
I- 22	Ο ρόλος του προέδρου	Νέες διατάξεις

	του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	
I-24	Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων	-
I-26	Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	-
I-28	Διορισμός, ρόλος και αρμοδιότητα του Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης.	Νέες διατάξεις
I-40	Ειδικές διατάξεις εφαρμογής της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας	-
I-41	Ειδικές διατάξεις εφαρμογής της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας	-
I-43	Ρήτρα αλληλεγγύης	Νέες διατάξεις
I-57	Η Ένωση και το εγγύς περιβάλλον της	Νέες διατάξεις
III-292	Αρχές και στόχοι της εξωτερικής δράσης	-
III-294 έως III- 313	Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-314 και III-315	Κοινή εμπορική πολιτική	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-316 έως III-318	Συνεργασία για την ανάπτυξη	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-319 και III-320	Οικονομική, χρηματοοικονομική και τεχνική συνεργασία με τρίτες χώρες	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-321	Ανθρωπιστική βοήθεια	Νέες διατάξεις
III-322	Περιοριστικά μέτρα	-
III-323 έως 326	Διεθνείς συμφωνίες	Σημαντικές τροποποιήσεις
III-327 και 328	Σχέσεις της Ένωσης με διεθνείς οργανισμούς και τρίτες χώρες - Αντιπροσωπείες της Ένωσης	-

ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΕΠΠΑ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ
ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο I-12, παράγραφος 4 του Συντάγματος παρέχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αρμοδιότητα να καθορίζει και να θέτει σε εφαρμογή κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), συμπεριλαμβανομένου του προοδευτικού καθορισμού κοινής αμυντικής πολιτικής. Αυτή η πολιτική βασίζεται «στην ανάπτυξη της αμοιβαίας πολιτικής αλληλεγγύης των κρατών μελών, στον προσδιορισμό ζητημάτων γενικού ενδιαφέροντος και στην επίτευξη διαρκώς μεγαλύτερου βαθμού σύγκλισης των δράσεων των κρατών μελών» (άρθρο I-40).

Σε ό,τι αφορά τις διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη ΕΕ), το Σύνταγμα εισάγει δύο κύριες τροποποιήσεις που είναι ο ορισμός Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης και η εγκαθίδρυση μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας εξωτερικής δράσης. Ο υπουργός εξωτερικών θα συμβάλλει στην κατάρτιση της ΚΕΠΠΑ και θα είναι υπεύθυνος για την εκτέλεσή της. Θα αναλάβει τα καθήκοντα εξωτερικής εκπροσώπησης της ΚΕΠΠΑ που προς το παρόν ασκεί η Προεδρία. Θα αναλάβει επίσης τον συντονισμό των δράσεων των κρατών μελών στους κόλπους των διεθνών οργανώσεων.

Η ευρωπαϊκή υπηρεσία εξωτερικής δράσης θα βοηθά τον υπουργό Εξωτερικών και θα αποτελείται από υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου και της Επιτροπής, καθώς και από προσωπικό αποσπασμένο από τις εθνικές διπλωματικές υπηρεσίες.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, η Επιτροπή δεν θα διαθέτει πλέον αρμοδιότητα υποβολής προτάσεων σχετικά με την ΚΕΠΠΑ. Θα μπορεί, ωστόσο, να παρεμβαίνει προς υποστήριξη πρωτοβουλίας του Υπουργού Εξωτερικών.

Όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, δεν υπάρχει πραγματική πρόοδος. Πράγματι, το Συμβούλιο των Υπουργών θα συνεχίζει να αποφασίζει με ομοφωνία στην πλειονότητα των περιπτώσεων. Τα κράτη μέλη θα διαθέτουν πάντα δικαίωμα αρνησικυρίας. Όπως ισχύει με τη Συνθήκη ΕΕ, η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία προβλέπεται μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Ως προς αυτό το Σύνταγμα εισάγει μια νέα περίπτωση.

Το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία κατόπιν πρότασης του Υπουργού Εξωτερικών έπειτα από συγκεκριμένο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (άρθρο III-300).

Επιπλέον, το Σύνταγμα προβλέπει τη σταδιακή «μετάβαση» στην ειδική πλειοψηφία. Συνεπώς, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίζει ομόφωνα ότι το Συμβούλιο των Υπουργών θα αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία στις περιπτώσεις όπου αυτή δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα (άρθρα I-40 και III-300). Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι αυτή η «εναλλαγή» δεν εφαρμόζεται σε αποφάσεις με στρατιωτική σημασία ή στον τομέα της άμυνας.

Στις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται η ψηφοφορία με πλειοψηφία, όλα τα κράτη μέλη μπορούν να δηλώσουν την πρόθεσή τους να αντιταχθούν στη λήψη απόφασης. Ωστόσο, εφεξής πρέπει να επικαλούνται «ζωτικούς» λόγους εθνικής πολιτικής και όχι απλώς «σημαντικούς» όπως ισχύει σήμερα σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΕ. Σε αυτήν την περίπτωση, ο υπουργός Εξωτερικών θα ενεργεί ως διαμεσολαβητής προκειμένου να βρεθεί αποδεκτή λύση πριν από την παραπομπή του ζητήματος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο, ενδεχομένως, θα αποφανθεί με ομοφωνία.

ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν τις ενισχυμένες συνεργασίες είναι αντίστοιχες των σημερινών διατάξεων που προβλέπονται στη Συνθήκη ΕΕ. Η μόνη σημαντική αλλαγή ωστόσο αφορά την τροποποίηση του ελάχιστου αριθμού των συμμετεχόντων κρατών μελών που θα είναι πλέον το ένα τρίτο των κρατών μελών, αντί των οχτώ που είναι σήμερα.

Επιπλέον, οι ενισχυμένες συνεργασίες μπορούν να εφαρμοστούν σε ολόκληρο τον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και όχι μόνο για την εφαρμογή κοινής δράσης ή κοινής θέσης, όπως προβλέπει το άρθρο 27B της Συνθήκης ΕΕ.

Ωστόσο, η καθιέρωση ενισχυμένης συνεργασίας στον ΚΕΠΠΑ προϋποθέτει πλέον ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου. Επιπλέον, είναι δυνατή η θεσμοθέτηση «μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας» στον τομέα της άμυνας. Αυτή αποτελεί πραγματική καινοτομία σε σχέση με τη Συνθήκη ΕΕ που την απαγορεύει ρητώς.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο III-422 του Συντάγματος, στα πλαίσια μιας ενισχυμένης συνεργασίας, τα συμμετέχοντα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν την εφαρμογή της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία ακόμη και στην περίπτωση που κανονικά απαιτείται ομοφωνία. Πλην όμως, η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε αποφάσεις με στρατιωτική σημασία ή στον τομέα της άμυνας. Αυτό θα μπορούσε όμως να ανοίξει τον δρόμο προς τη δημιουργία ενός σκληρού πυρήνα όσον αφορά την ΚΕΠΠΑ.

ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

Το Σύνταγμα περιορίζει τα μέσα της ΚΕΠΠΑ σε σχέση με τη Συνθήκη ΕΕ, στις ευρωπαϊκές αποφάσεις και τις διεθνείς συμφωνίες. Συνεπώς, το Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει ευρωπαϊκές αποφάσεις σχετικά με:

- τις δράσεις που αναλαμβάνει η Ένωση·
- τις θέσεις που διατυπώνει η Ένωση·
- τους τρόπους εφαρμογής αυτών των δράσεων και θέσεων.

Αποκλείεται η προσφυγή σε νομοθετικά μέσα όπως είναι ο ευρωπαϊκός νόμος και ο

νόμος-πλαίσιο.

Επιπλέον, και παρά την πολύ περιορισμένη αξιοποίηση των κοινών στρατηγικών στα πλαίσια της Συνθήκης ΕΕ, αυτές περιλαμβάνονται στο Σύνταγμα υπό τη μορφή στρατηγικών συμφερόντων και στόχων που προσδιορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και, σε αντίθεση με τις κοινές στρατηγικές που καθορίζονται στο άρθρο 13 της Συνθήκης, περιλαμβάνουν επίσης εξωτερικές δράσεις εκτός της ΚΕΠΠΑ (άρθρο III-293).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

Οι δαπάνες της ΚΕΠΠΑ καταλογίζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, εκτός των δαπανών που αφορούν τις επιχειρήσεις με στρατιωτικές επιπτώσεις ή τις επιχειρήσεις στον τομέα της άμυνας. Επιπλέον, το Σύνταγμα προβλέπει τη θέσπιση ευρωπαϊκής απόφασης που εξασφαλίζει ταχεία πρόσβαση στις πιστώσεις του προϋπολογισμού που προορίζονται για την επείγουσα χρηματοδότηση πρωτοβουλιών στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και ιδίως των προπαρασκευαστικών ενεργειών των αποστολών του Petersberg, (ανθρωπιστικές αποστολές ή αποστολές απομάκρυνσης των υπηκόων, αποστολές διατήρησης της ειρήνης, αποστολές στρατιωτικών δυνάμεων για τη διαχείριση κρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων αποκατάστασης της ειρήνης, κλπ.). Συν τοις άλλοις, δημιουργείται ταμείο εκκίνησης από τις συνεισφορές των κρατών μελών για τη χρηματοδότηση των προπαρασκευαστικών ενεργειών των αποστολών του Petersberg οι δαπάνες των οποίων δεν καταλογίζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (άρθρο III-313).

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο σε θέματα ΚΕΠΠΑ. Είναι εξουσιοδοτημένο, ωστόσο, να εκδίδει αποφάσεις σχετικά με τις προσφυγές που αφορούν τον έλεγχο της νομιμότητας των περιοριστικών μέτρων κατά φυσικών ή νομικών προσώπων που θεσπίζονται από το Συμβούλιο των Υπουργών.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να αποφαινεται σχετικά με τη συμβατότητα μιας διεθνούς συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την ΚΕΠΠΑ, με τις διατάξεις του Συντάγματος, καθώς και για τη διάταξη που αναφέρει ότι η εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητες που αφορούν άλλες πολιτικές και αντιστρόφως.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
Άρθρο I-12, παράγραφος 4	Αρχή της αρμοδιότητας της ΕΕ σε θέματα της ΚΕΠΠΑ	-
Άρθρο I-16	Αρμοδιότητες σε θέματα της ΚΕΠΠΑ	-
Άρθρο I-28	Διορισμός, ρόλος και	Νέες διατάξεις

	ευθύνες του Υπουργού Εξωτερικών	
Άρθρο I-40	Ειδικές διατάξεις εφαρμογής της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας	-
Άρθρο I-41	Ειδικές διατάξεις εφαρμογής της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας	-
Άρθρο I-44	Ενισχυμένες συνεργασίες	-
Άρθρα III-294 έως III- 313 (Κεφάλαιο II του Τίτλου V)	Διατάξεις για την ΚΕΙΠΙΑ	-

Η ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΤΡΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΕΠΑΑ), στο εξής η «κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας» συνεχίζει να αποτελεί εγγενές στοιχείο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Αυτή η πολιτική περιλαμβάνει την προοδευτική χάραξη κοινής αμυντικής πολιτικής της Ένωσης. Στόχος της είναι να οδηγήσει στην κοινή άμυνα όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λάβει σχετική απόφαση με ομοφωνία (άρθρο I-41).

Το γεγονός ότι οι στρατιωτικές δυνατότητες των κρατών μελών και τα οράματά τους όσον αφορά την ασφάλεια και την άμυνα παρουσιάζουν ουσιαστικές διαφορές αποτελεί το λόγο για τον οποίο το Σύνταγμα περιλαμβάνει τις διατάξεις που βασίζονται σε ρυθμίσεις ευέλικτες και αποδεκτές από όλα τα κράτη μέλη εφόσον λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικοί πολιτικοί προσανατολισμοί τους και οι δεσμεύσεις τους.

Επιπλέον, η διαδικασία λήψης αποφάσεων όσον αφορά την αμυντική πολιτική υπόκειται πλήρως στον κανόνα της ψηφοφορίας με ομοφωνία.

Ωστόσο, οι διατάξεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη ΕΕ) σχετικά με τον τομέα της άμυνας έχουν ενισχυθεί σημαντικά, αφενός, από τις διατάξεις γενικής εφαρμογής που αφορούν όλα τα κράτη μέλη και, αφετέρου, από τις διατάξεις που επιτρέπουν σε μια ομάδα κρατών να προχωρήσει ταχύτερα από τα υπόλοιπα όσον αφορά ορισμένα ζητήματα σχετικά με την ασφάλεια και την άμυνα.

ΜΕΤΡΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι νέες διατάξεις γενικής εφαρμογής αφορούν παράλληλα την ενημέρωση των εργασιών του Petersberg και την ενσωμάτωση μιας ρήτρας αλληλεγγύης και μιας ρήτρας αμοιβαίας άμυνας.

Αφενός, το Σύνταγμα προβαίνει στην ενημέρωση των αποστολών του Petersberg που απαριθμούνται στο άρθρο 17, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΕ, στις οποίες έχουν προστεθεί άλλες αποστολές όπως οι κοινές δράσεις αφοπλισμού, οι αποστολές με στόχο την παροχή συμβουλών και αρωγής επί στρατιωτικών θεμάτων, οι αποστολές πρόληψης των συγκρούσεων και οι επιχειρήσεις σταθεροποίησης μετά το τέλος των συγκρούσεων. Το Σύνταγμα διευκρινίζει επίσης ότι όλες αυτές οι αποστολές μπορούν να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας (άρθρο III-309).

Από την άλλη, το άρθρο I-43 του Συντάγματος εισάγει μια ρήτρα αλληλεγγύης σύμφωνα

με την οποία εάν ένα κράτος μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή πληγεί από φυσική ή ανθρωπογενή καταστροφή, τα υπόλοιπα κράτη μέλη του παρέχουν αρωγή. Σε αυτήν την περίπτωση, η Ένωση κινητοποιεί όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, συμπεριλαμβανομένων των στρατιωτικών μέσων που θέτουν στη διάθεσή της τα κράτη μέλη, προκειμένου να παράσχει συνδρομή στο σχετικό κράτος μέλος. Σε αυτήν προστίθεται η νέα διάταξη σχετικά με την πολιτική προστασία (άρθρο III-284). Τέλος, στο άρθρο I-41, παράγραφος 7 του Συντάγματος θεσπίζεται ρήτρα αμοιβαίας άμυνας. Πρόκειται για υποχρέωση αμοιβαίας άμυνας που συνδέει όλα τα κράτη μέλη (αντίθετα με την πρόταση της Συνέλευσης να καθιερωθεί στενότερη συνεργασία στον τομέα αυτό). Στο πλαίσιο αυτής της υποχρέωσης, στην περίπτωση που ένα από τα κράτη μέλη δεχθεί ένοπλη επίθεση στο έδαφός του, τα άλλα κράτη μέλη του παρέχουν βοήθεια και συνδρομή με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους. Αυτή η υποχρέωση που δεν επηρεάζει την ουδετερότητα ορισμένων κρατών μελών, θα υλοποιείται σε στενή συνεργασία με το ΝΑΤΟ (Οργανισμός του Βορειοατλαντικού Συμφώνου).

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο III-310 του Συντάγματος, το Συμβούλιο των Υπουργών μπορεί να αναθέτει την εκτέλεση στρατιωτικής αποστολής σε ομάδα κρατών μελών που επιθυμούν και διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες για μια τέτοιου είδους αποστολή. Αυτά τα κράτη μέλη, με τη συμμετοχή του υπουργού εξωτερικών της Ένωσης, συμφωνούν μεταξύ τους ως προς τη διαχείριση της αποστολής.

Εξάλλου, και με σκοπό τη βελτίωση και τον εξορθολογισμό των στρατιωτικών δυνατοτήτων των κρατών μελών, το Σύνταγμα προβλέπει τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού στον τομέα της ανάπτυξης των αμυντικών δυνατοτήτων, της έρευνας, των προμηθειών και των εξοπλισμών. Αυτός ο Οργανισμός, που ονομάζεται πλέον Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας και όχι Οργανισμός Εξοπλισμού, όπως προτεινόταν στο κείμενο της Συνέλευσης, τίθεται υπό την εξουσία του Συμβουλίου των Υπουργών. Ο Οργανισμός θα είναι ανοικτός σε όλα τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε αυτόν (άρθρο III-311). Το καταστατικό, η έδρα και οι κανόνες λειτουργίας του εν λόγω Οργανισμού θα καθοριστούν με ευρωπαϊκή απόφαση του Συμβουλίου που θα εκδοθεί με ειδική πλειοψηφία.

Με το άρθρο III-312 του Συντάγματος εισάγεται η προσφυγή σε ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, κάτι που δεν υπάρχει στη Συνθήκη ΕΕ. Πράγματι, στο εν λόγω άρθρο προβλέπεται η δυνατότητα καθιέρωσης μόνιμης διαρθρωμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών που πληρούν τα κριτήρια και προσυπογράφουν τις δεσμεύσεις σχετικά με τις στρατιωτικές δυνάμεις στα πλαίσια ενός μελλοντικού πρωτοκόλλου που θα επισυνάπτεται στο Σύνταγμα. Αυτό αποτελεί αναμφίβολα σημαντική πρόοδο συγκριτικά με τις σημερινές διατάξεις της Συνθήκης ΕΕ σχετικά με την ΚΕΠΠΑ. Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη συνεργασία αυτή πρέπει να κοινοποιήσουν την πρόθεσή τους στο Συμβούλιο και στον υπουργό Εξωτερικών. Εντός μιας προθεσμίας τριών μηνών, με ευρωπαϊκή απόφαση θεσπίζεται αυτή η συνεργασία μετά από έγκριση του καταλόγου των συμμετεχόντων κρατών μελών με ειδική πλειοψηφία. Η ένταξη ή η αποχώρηση από αυτή τη συνεργασία είναι δυνατές σε μεταγενέστερο στάδιο. Εξάλλου, είναι δυνατόν να ανασταλεί η συμμετοχή μιας χώρας εάν το Συμβούλιο αποφασίσει ότι δεν πληροί πλέον τα κριτήρια. Εκτός από τη σύσταση της ομάδας, τη διεύρυνσή της, τη μείωσή της ή την αναστολή

συμμετοχής ενός μέλους, όλες οι άλλες ευρωπαϊκές αποφάσεις ή οι συστάσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας εγκρίνονται ομόφωνα από τα συμμετέχοντα κράτη.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το Σύνταγμα διατηρεί την απαγόρευση του καταλογοισμού, στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, των δαπανών που αφορούν τις επιχειρήσεις με στρατιωτικές επιπτώσεις ή στις επιχειρήσεις στον τομέα της άμυνας. Οι εν λόγω δαπάνες επιβαρύνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με την κλειδα Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος. Ωστόσο, στη Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης προβλέπεται η έκδοση ευρωπαϊκής απόφασης από το Συμβούλιο προκειμένου να εξασφαλίζεται η ταχεία πρόσβαση στις πιστώσεις του προϋπολογισμού που προορίζονται για την επείγουσα χρηματοδότηση πρωτοβουλιών σχετικών με τις προπαρασκευαστικές ενέργειες των αποστολών του Petersberg. Εξάλλου, δημιουργείται ταμείο εκκίνησης από τις συνεισφορές των κρατών μελών για τη χρηματοδότηση των προπαρασκευαστικών ενεργειών των αποστολών του Petersberg οι δαπάνες των οποίων δεν καταλογίζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης. Οι τρόποι λειτουργίας του εν λόγω ταμείου αποφασίζονται από το Συμβούλιο των Υπουργών με ειδική πλειοψηφία (άρθρο III-313).

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-16	Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	-
I-28	Διορισμός, ρόλος και ευθύνες του Υπουργού Εξωτερικών	Νέες διατάξεις
I-40	Ειδικές διατάξεις εφαρμογής της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας	-
I-41	Ειδικές διατάξεις εφαρμογής της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας	Σημαντικές τροποποιήσεις
I-43	Ρήτρα αλληλεγγύης	Νέες διατάξεις
I-44	Ενισχυμένες συνεργασίες (γενικές διατάξεις)	-
III-309	Αποστολές του Petersberg	-
III-310	Εκτέλεση αποστολής από ομάδα κρατών μελών	Νέες διατάξεις
III-311	Οργανισμός στον τομέα ανάπτυξης ικανοτήτων	Νέες διατάξεις

	άμυνας, έρευνας, προμηθειών και εξοπλισμών (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας)	
ΠΙ-312	Μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία	Νέες διατάξεις
ΠΙ-313	Δημοσιονομικές διατάξεις	Νέες διατάξεις
Πρωτόκολλο σχετικά με τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία	Μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία	Νέες διατάξεις

ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΥΡΑΤΟΜ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΕΓΚΡΙΣΗ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο μέρος IV της Συνταγματικής Συνθήκης περιέχονται οι γενικές και τελικές διατάξεις. Καλύπτεται η κατάργηση των προηγούμενων Συνθηκών, εξασφαλίζοντας παράλληλα νομική συνέχεια του κοινοτικού κεκτημένου και προβλέπονται μεταβατικές διατάξεις για την έναρξη ισχύος του Συντάγματος. Επιπροσθέτως, ορίζεται το πεδίο εδαφικής εφαρμογής της Συνταγματικής Συνθήκης.

Εξάλλου στο μέρος αυτό περιέχονται επίσης οι διατάξεις σχετικά με την αναθεώρηση της Συνθήκης: συνήθης διαδικασία αναθεώρησης, απλουστευμένη διαδικασία (μεταβατικές ρήτρες) και απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης όσον αφορά τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις, οι απλουστευμένες διαδικασίες αναθεώρησης αποτελούν μια από τις σημαντικότερες καινοτομίες του Συντάγματος, ειδικότερα οι μεταβατικές ρήτρες που επιτρέπουν την επέκταση της ψηφοφορίας στην ειδική πλειοψηφία και της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας σε άλλους τομείς.

Τέλος, αυτό το τελευταίο μέρος ορίζει τη διάρκεια της Συνθήκης (που συνάπτεται για απεριόριστη διάρκεια), τη διαδικασία επικύρωσης και έναρξης ισχύος της Συνταγματικής Συνθήκης.

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη καταργούνται η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συνθήκη ΕΚ), η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (συνθήκη ΕΕ), καθώς και όλες οι πράξεις και οι συνθήκες που τις συμπληρώνουν ή τις τροποποιούν, μεταξύ αυτών η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η συνθήκη του Άμστερνταμ ή η συνθήκη της Νικαίας καθώς και οι συνθήκες προσχώρησης (άρθρο IV-437).

Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις των διαφόρων συνθηκών προσχώρησης, ιδίως όσων έχουν μόνιμο αποτέλεσμα ή θεσπίζουν μεταβατικές διατάξεις σχετικά με την προσχώρηση οι οποίες εξακολουθούν να είναι επίκαιρες, πρέπει να εξακολουθήσουν να ισχύουν για να εξασφαλιστεί η νομική συνέχεια. Για το σκοπό αυτό, έχουν προσαρτηθεί δύο πρωτόκολλα στη Συνταγματική Συνθήκη:

- το πρωτόκολλο σχετικά με τις Συνθήκες και τις Πράξεις Προσχώρησης του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης

Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας:

- το πρωτόκολλο σχετικά με τη Συνθήκη και την Πράξη Προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας:

Το άρθρο IV-438 θεσπίζει τις λεπτομέρειες της διαδοχής και της νομικής συνέχειας: η νέα Ένωση που ιδρύεται με το Σύνταγμα διαδέχεται την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί που υπάρχουν κατά την έναρξη της ισχύος της παρούσας Συνθήκης εξακολουθούν να ασκούν, υπό τη σύνθεση που έχουν κατά την ημερομηνία αυτή, τις αρμοδιότητές τους κατά την έννοια της παρούσας Συνθήκης.

Σε αντίθεση με το πρωτογενές δίκαιο, οι πράξεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών, οι οποίες θεσπίστηκαν βάσει των Συνθηκών και των πράξεων που καταργούνται με το άρθρο IV-437 εξακολουθούν να ισχύουν. Τα έννομα αποτελέσματά τους διατηρούνται έως ότου οι πράξεις αυτές καταργηθούν, ακυρωθούν ή τροποποιηθούν. Το ίδιο ισχύει για τα άλλα στοιχεία του κοινοτικού κεκτημένου, για παράδειγμα οι διοργανικές συμφωνίες, οι αποφάσεις και συμφωνίες που έχουν συναφθεί από τους αντιπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών, οι δηλώσεις ή ψηφίσματα. Συνεπώς προκύπτει από αυτή τη διάταξη ότι όλες οι δηλώσεις που έγιναν από προηγούμενες διακυβερνητικές διασκέψεις (ειδικότερα αυτές που οδήγησαν στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, τις συνθήκες του Μάαστριχ, του Άμστερνταμ και της Νίκαιας και τις συνθήκες προσχώρησης) διατηρούνται αν και καταργήθηκαν οι συνθήκες που έχουν συναφθεί από αυτές τις διασκέψεις.

Η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών και των πράξεων που καταργούνται, παραμένει, τηρουμένων των αναλογιών, η πηγή ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και ιδίως των αντίστοιχων διατάξεων του Συντάγματος.

Το άρθρο IV-439, το οποίο καλύπτει τις μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης παραπέμπει στο πρωτόκολλο της Συνταγματικής Συνθήκης που έχει τον ίδιο τίτλο και προβλέπει ειδικά μεταβατικά μέτρα σχετικά με τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τον ορισμό της ειδικής πλειοψηφίας στο Συμβούλιο, τη σύνθεση της Επιτροπής, και τον Υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης.

Το άρθρο IV-440 ορίζει το πεδίο εδαφικής εφαρμογής του Συντάγματος, ειδικότερα όσον αφορά ορισμένες νήσους. ο κατάλογος των υπερπόντιων χωρών και εδαφών περιλαμβάνεται στο παράρτημα II της Συνταγματικής Συνθήκης. Σε σχέση με τις τρέχουσες Συνθήκες, το Σύνταγμα δεν αλλάζει σε τίποτα το πεδίο εδαφικής εφαρμογής.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΥΡΑΤΟΜ

Από όλες τις προγενέστερες Συνθήκες, εξακολουθεί να ισχύει μόνον η Συνθήκη Ευρατομ περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, η οποία έχει συναφθεί το 1957. Η Κοινότητα αυτή δεν έχει συγχωνευθεί με την Ένωση, διατηρώντας επομένως διακριτή νομική προσωπικότητα και μοιράζεται τα ίδια θεσμικά όργανα. Η Συνταγματική Συνθήκη θεσπίζει τις αναγκαίες τροποποιήσεις της συνθήκης Ευρατομ στο

«Πρωτόκολλο για την τροποποίηση της Συνθήκης Ευρατομ», το οποίο προσαρτάται στο Σύνταγμα. Οι τροποποιήσεις που εισάγονται από τη Συνταγματική Συνθήκη στη Συνθήκη Ευρατομ περιορίζονται σε μια σειρά προσαρμογών -κυρίως θεσμικού και δημοσιονομικού χαρακτήρα - στις νέες διατάξεις που θεσπίζονται στο Σύνταγμα. Σε δήλωση πέντε κρατών μελών, της Γερμανίας, της Ιρλανδίας της Ουγγαρίας, της Αυστρίας και της Σουηδίας, σημειώνεται ότι οι βασικές διατάξεις της συνθήκης Ευρατομ δεν έχουν τροποποιηθεί μετά την έναρξη ισχύος της και ότι είναι αναγκαία η επικαιροποίησή τους. Τα τρία κράτη μέλη τάσσονται επομένως υπέρ μιας Διακυβερνητικής Διάσκεψης, η οποία πρέπει να συγκληθεί όσο το δυνατόν συντομότερα για την αναθεώρηση αυτής της συνθήκης.

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η Συνταγματική Συνθήκη διακρίνει τρεις διαδικασίες για την αναθεώρηση του Συντάγματος: τη συνήθη διαδικασία, την απλουστευμένη διαδικασία (οι «μεταβατικές διαδικασίες») καθώς και την απλουστευμένη διαδικασία όσον αφορά τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης.

Η συνήθης διαδικασία αναθεώρησης

Το άρθρο IV-443 περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη συνήθη διαδικασία αναθεώρησης. Εισαγάγει ορισμένες καινοτομίες σε σχέση με την τρέχουσα κατάσταση που ορίστηκε στο άρθρο 48 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (συνθήκη ΕΕ). Η πρώτη καινοτομία επιτρέπει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να υποβάλει σχέδια αναθεώρησης του Συντάγματος. Τοποθετείται επομένως σε ισότιμη θέση με την Επιτροπή και τις κυβερνήσεις των κρατών μελών που είχαν ήδη αυτό το δικαίωμα. Δεύτερον, η Συνταγματική Συνθήκη διαιωνίζει το πρότυπο της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης ώστε οι μελλοντικές αναθεωρήσεις του Συντάγματος να προετοιμάζονται από έναν παρόμοιο φορέα. Η συνέλευση αυτή θα αποτελείται από εκπροσώπους των εθνικών κοινοβουλίων, αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής. Θα είναι επιφορτισμένη να εξετάζει τα σχέδια αναθεώρησης και να εκδίδει, με συναίνεση, σύσταση προς τη Διακυβερνητική Διάσκεψη, η οποία θα συγκαλείται από τον πρόεδρο του Συμβουλίου των Υπουργών, προκειμένου να καθορίζονται με κοινή συμφωνία οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στη συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος.

Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει, με απλή πλειοψηφία και αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να μην συγκαλέσει Συνέλευση, εάν οι τροποποιήσεις είναι περιορισμένης έκτασης. Στην περίπτωση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δίνει την εντολή για Διακυβερνητική Διάσκεψη των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, η οποία θα καταρτίσει τις αναγκαίες τροποποιήσεις. Όποια κι αν είναι η διαδικασία που ακολουθείται, οι τροποποιήσεις στη συνθήκη για τη θέσπιση του Συντάγματος τίθενται σε ισχύ μετά την επικύρωσή τους από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.

Εκτός από τον αυξημένο ρόλο του Κοινοβουλίου και την ένταξη του προτύπου της Συνέλευσης στη διαδικασία αναθεώρησης, το άρθρο IV-443 δεν αλλάζει ουσιαστικά την τρέχουσα διαδικασία αναθεώρησης.

Η διαδικασία απλουστευμένης αναθεώρησης («μεταβατικές ρήτρες»)

Η Συνέλευση είχε προτείνει γενικές μεταβατικές ρήτρες για την επέκταση του πεδίου

εφαρμογής της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία και της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας σε περίπτωση που πρέπει να εφαρμοστεί ειδική νομοθετική διαδικασία ή ομοφωνία. Η Συνταγματική Συνθήκη περιέλαβε την πρόταση αυτή στο άρθρο της IV-444. Συνεπώς, δύο μεταβατικές ρήτρες γενικής εμβέλειας επιτρέπουν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με απόφαση που λαμβάνεται με ομοφωνία, να εφαρμόσουν την ειδική πλειοψηφία ή τη συνήθη νομοθετική διαδικασία σε έναν τομέα για τον οποίο το Σύνταγμα προβλέπει ακόμα την ομοφωνία ή μια ειδική νομοθετική διαδικασία. Η Συνταγματική Συνθήκη προβλέπει ότι τα εθνικά κοινοβούλια έχουν λόγο στη διαδικασία: κάθε πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τη χρήση αυτής της μεταβατικής ρήτρας, πρέπει να διαβιβαστεί στα εθνικά κοινοβούλια. Αν ένα και μόνο εθνικό κοινοβούλιο είναι αντίθετο στη χρήση της μεταβατικής ρήτρας μέσα σε προθεσμία έξι μηνών, δεν εκδίδεται η απόφαση. Αυτές οι μεταβατικές ρήτρες εφαρμόζονται μόνο στο μέρος III του Συντάγματος και δεν έχουν εφαρμογή στις αποφάσεις που έχουν στρατιωτικές επιπτώσεις ή στον τομέα της άμυνας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν. Οι μεταβατικές ρήτρες αποτελούν μια από τις σημαντικότερες καινοτομίες της Συνταγματικής Συνθήκης.

Οι ειδικές μεταβατικές ρήτρες

Η Συνταγματική Συνθήκη περιέχει και άλλες ειδικές μεταβατικές ρήτρες που εφαρμόζονται σε ορισμένες πολιτικές της Ένωσης. Το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίζει ομόφωνα, μετά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, την αντικατάσταση της ειδικής διαδικασίας από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία (γεγονός που συνεπάγεται επίσης τη μετάβαση στη ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία) στις τρεις ακόλουθες περιπτώσεις:

- κοινωνική πολιτική (άρθρο III-210)
- περιβάλλον (άρθρο III-234)
- οικογενειακό δίκαιο (άρθρο III-269)

Δεύτερον, το Συμβούλιο μπορεί να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας (ΚΕΠΠΑ), με ομοφωνία (άρθρα I-40 και III-300).

Και στις δύο περιπτώσεις, το Σύνταγμα δεν προβλέπει συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων.

Τέλος η Συνταγματική Συνθήκη προβλέπει ότι ορισμένα πρωτόκολλα μπορούν να τροποποιηθούν, ανάλογα με την περίπτωση, είτε με ευρωπαϊκό νόμο, είτε με νόμο του Συμβουλίου, ειδικότερα:

- το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών
- το πρωτόκολλο σχετικά με τον οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- το πρωτόκολλο σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος
- το πρωτόκολλο σχετικά με το καταστατικό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων
- τις μεταβατικές διατάξεις δύο πρωτοκόλλων σχετικά με τις συνθήκες προσχώρησης (κατάργηση διατάξεων που δεν είναι πλέον επίκαιρες)

Για πρώτη φορά, η Συνταγματική Συνθήκη προσφέρει συνεπώς πολλές δυνατότητες τροποποίησης ορισμένων ειδικών και σαφών διατάξεων, αποφεύγοντας την προσφυγή στην περιπλοκότερη συνήθη διαδικασία αναθεώρησης της Συνταγματικής Συνθήκης.

Η απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης των εσωτερικών πολιτικών και δράσεων

Το άρθρο IV-445 της Συνταγματικής Συνθήκης προβλέπει μια απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης που εφαρμόζεται στις διατάξεις του Συντάγματος του Μέρους III, Τίτλος III της Συνταγματικής Συνθήκης σχετικά με τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης. Η Συνέλευση, κατά την εκπόνηση της Συνταγματικής Συνθήκης, δεν είχε προτείνει την τροποποίηση του περιεχομένου των εσωτερικών πολιτικών της Ένωσης και είχε περιοριστεί στην προσαρμογή τους στις αλλαγές που προτάθηκαν στους άλλους τομείς. Η Διακυβερνητική Διάσκεψη έκρινε συνεπώς χρήσιμο να εισαγάγει μια ρήτρα απλουστευμένης αναθεώρησης για αυτό το μέρος της Συνταγματικής Συνθήκης ώστε να μπορεί στη συνέχεια να είναι πιο εύκολη η τροποποίηση της. Ωστόσο, αυτή η διαδικασία δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αυξήσει τις αρμοδιότητες που απονέμονται στην Ένωση από τη Συνταγματική Συνθήκη.

Όπως και στην κανονική διαδικασία, η κυβέρνηση κάθε κράτους μέλους, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή η Επιτροπή μπορούν να υποβάλουν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχέδια αναθεώρησης των διατάξεων του Μέρους III, Τίτλος III. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μπορεί στη συνέχεια να εκδώσει ευρωπαϊκή απόφαση η οποία τροποποιεί μερικώς ή ολικώς τις διατάξεις του εν λόγω τίτλου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα ύστερα από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή, καθώς και με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, σε περίπτωση τροποποιήσεων θεσμικής φύσεως στον νομισματικό τομέα. Η απόφαση αυτή στη συνέχεια υποβάλλεται για επικύρωση από όλα τα κράτη μέλη. Δεν είναι επομένως αναγκαίο το στάδιο της Συνέλευσης ή μιας επίσημης Διακυβερνητικής Διάσκεψης πριν τροποποιηθούν αυτά τα μέρη της Συνταγματικής Συνθήκης, αλλά η απόφαση εκδίδεται ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και επικυρώνεται από όλα τα κράτη μέλη.

ΕΓΚΡΙΣΗ, ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος, που συνάπτεται για απεριόριστη διάρκεια, πρέπει να επικυρωθεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες, δηλαδή είτε μέσω της κοινοβουλευτικής οδού, είτε μέσω δημοψηφίσματος. Τα έγγραφα επικύρωσης θα κατατεθούν στην ιταλική κυβέρνηση (άρθρο IV-447).

Το Σύνταγμα αναμένεται να τεθεί σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2006 εφόσον έχουν κατατεθεί όλα τα έγγραφα επικύρωσης. Σε περίπτωση που τη συγκεκριμένη ημερομηνία το Σύνταγμα δεν έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, θα αρχίσει να ισχύει «την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης του υπογράφοντος κράτους που προέβη τελευταίο στην ενέργεια αυτή». Έχοντας υπόψη τις δυσκολίες που προέκυψαν με την επικύρωση της Συνθήκης του Μάαστριχ και της Συνθήκης της Νίκαιας, είναι πιθανό ορισμένα κράτη μέλη να συναντήσουν προβλήματα κατά τη διαδικασία επικύρωσης.

Για το λόγο αυτό η Διακυβερνητική Διάσκεψη ενέκρινε μια «Δήλωση σχετικά με την επικύρωση της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη», στην οποία

προβάλλεται μια πολιτική διέξοδος σε περίπτωση μη επικύρωσης από κάποιο κράτος μέλος: «Εάν μετά παρέλευση δύο ετών από την υπογραφή της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος, τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών έχουν επικυρώσει την εν λόγω Συνθήκη και ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν δυσχέρειες όσον αφορά την επικύρωση αυτή, το θέμα παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ».

Πρέπει να σημειώσουμε ότι η δήλωση αυτή είναι αμιγώς πολιτικού χαρακτήρα, ωστόσο δεσμεύει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να εξεύρει λύση.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 16ης και 17ης Ιουνίου 2005, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών αποφάσισαν ότι, παρά τα αρνητικά αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων στη Γαλλία και στις Κάτω Χώρες, η διαδικασία επικύρωσης θα πρέπει να συνεχιστεί. Το πρώτο εξάμηνο του 2006 ορίζεται συνάντηση προκειμένου οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων να προβούν σε «συνολική αξιολόγηση των εθνικών συζητήσεων» και να αποφασίσουν «για τη συνέχιση της διαδικασίας».

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Άρθρα	Θέμα	Παρατηρήσεις
I-40	Ειδικές διατάξεις σχετικά με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	Ειδική μεταβατική ρήτρα
III-210	Κοινωνική πολιτική	Ειδική μεταβατική ρήτρα
III-234	Περιβάλλον	Ειδική μεταβατική ρήτρα
III-269	Δικαστική συνεργασία στις αστικές υποθέσεις-οικογενειακό δίκαιο	Ειδική μεταβατική ρήτρα
III-300	Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	Ειδική μεταβατική ρήτρα
IV-437	Κατάργηση των προηγούμενων Συνθηκών	Νέες διατάξεις
IV-438	Διαδοχή και νομική συνέχεια	Νέες διατάξεις
IV-439	Μεταβατικές διατάξεις σχετικά με ορισμένα θεσμικά όργανα	Νέες διατάξεις
IV-440	Πεδίο εδαφικής εφαρμογής	-
IV-441	Περιφερειακές ενώσεις	-
IV-442	Πρωτόκολλα και Παραρτήματα	-
IV-443	Συνήθης διαδικασία αναθεώρησης	Σημαντικές τροποποιήσεις
IV-444	Απλουστευμένη	Ειδική μεταβατική ρήτρα

	διαδικασία αναθεώρησης	
IV-445	Απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης όσον αφορά τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης	Νέες διατάξεις
IV-446	Διάρκεια	-
IV-447	Επικύρωση και έναρξη ισχύος	-
Πρωτόκολλο σχετικά με την τροποποίηση της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας	Τεχνικές προσαρμογές	-
Δήλωση σχετικά με την επικύρωση της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης	Δήλωση σε περίπτωση μη επικύρωσης	-

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ:

- 1.Υπάρχει σαφής καθορισμός των στόχων της ένωσης καθώς και απόδοση ενιαίας προσωπικότητας στην ένωση.
- 2.Υπάρχει καθορισμός των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα κράτη έθνη της Ευρωπαϊκής ένωσης.
- 3.Υπάρχει ελεύθερος αλλά ανόθευτος ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής ένωσης.
- 4.Υπάρχει μια οικονομική ανάπτυξη των κρατών μελών καθώς και μια σχετική σταθερότητα στις τιμές των προϊόντων.
- 5.Η συσπείρωση των σχέσεων των λαών της Ευρωπαϊκής ένωσης.
- 6.Καταπολέμηση μεταξύ των διακρίσεων του κοινωνικού αποκλεισμού και απόδοση ισότητας μεταξύ των δυο φύλων και διαφύλαξη των δικαιωμάτων των παιδιών.
- 7.Κοινωνική και εδαφική συνοχή ανάμεσα στους λαους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- 1.Πρέπει να εφαρμόζονται πιστά οι νομοί και ισότιμα για όλα τα κράτη-μέλη της Ένωσης.
- 2.Πρέπει να ενταχθούν τηρώντας πάντα τις απαραίτητες υποχρεώσεις-δικαιώματα όλα τα κράτη της Ευρώπης στην Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να εφαρμόζονται και σε αυτές οι ανάλογοι νόμοι.
- 3.Πρέπει σε ορισμένα σημεία του το σύνταγμα να γίνει πιο ανθρώπινο ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των ανθρώπων.
- 4.Πρέπει να αγκαλιάσουν οι λαοί το νέο Ευρωπαϊκό συνταγμα και να είναι καλόπιστοι με αυτό ώστε να έχει τα ανάλογα ευεργετικά αποτελέσματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **ΒΙΒΛΙΑ:**

- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΗ
- ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η Ε.Ε.
- ΣΤΟΧΟΣ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ
- Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΣΥ ΤΟ 2006
- ΟΙΚΟΔΟΜΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ
- ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
- CD ROM: Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΕ ΚΙΝΗΣΗ

- **ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:**

ΕΥΡΩΠΑ(Η ΔΙΚΤΥΑΚΗ ΠΥΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ)
(http://europa.eu/index_el.htm)